

B I J A R E

FÊRÎKÊ ÛSIV

**Helbest bi teherê xronolojî, yanê bi
hesabhildana wedê nivîsara wan cî girtine**

**Pirtûk amade kirye
FIRÎDA HECÎ CEWARÎ**

* BIJARE

* Helbest

* FÊRÎKÊ ÛSIV

* Jî Weşanên Êkîtiya Nivîserên Kurd-Duhok

* Derhênana hûnerî : Govend omer

* Çapa êkê - Çapxana Hawar – Duhok. 2012

* Tîraj: 500 Dane

* Hijmara Weşanê: 246

www.duhokwriters.com

* Jimara spardnê: 2160 Sala 2012 li Pirtûkxana Bedirxanyan – wezareta rewşenbîrî û lawan ya hûkûmeta herêma kurdîstanê.

GULÎZERA MIN

Gulîzerê, dengê te tê ji êla dûr, wa bi kurdî,
Kubira delal, seda şîrin ez helandim li vî erdî,

Seda te tê, gendî mîna deng û seda gozel kewê,
Dengê te bye teyredeke - perwaze li nava hewê.

Dengê te tê, dixulxule mîna avek kaniya zelal,
Hezar-hezar kurdê cahil li te mane heyr û metal.

Gulîzerê, tu dibêjî: "Hergê dila dil hebandiye"...
Tu çi zanî, te li vira dilek ser xwe nehelandiye...

Gulîzerê, tu li wira distirêyî: "yar gul, yar gul..."
Tu çi zanî yek li vira ser te nebûye şarur-bilbil.

Gulîzerê, ez heyrana seda şîrin, te wî dengî,
Dengê teyî ezîz şede, ez li ser te bûme bengî...

GOZEL

Sîng û berê kew-gozelê Elegeze,
Vê biharê wê xemilye rez bi reze:

Memikê yarê ser bedenê cot kanîne,
Xalêd sûret mîna konê kurmancîne.

Guliyê yarê mîna cewê der biharê
Hev girtine, fitil-fitil têne xarê.

Ezî li ser kaw-kubarê bengiyê xefûr,
Min da desta û lîlandin sîmê tembûr,

Min go:-Yarê, tembûr destê minda helya,
Were lawikê xwe keremke cotê guliya...

Go:- Beytûyo, porr û guliyê min qumaşin,
Yêngê mîna te bêsewda û bêhişin:

Sîng û berê min zozane, ez çevreşim,
Ne ya teme, para lawikê xwe keleşim...

Got, berzeqê û bi avir min nihêrî,
Avirê wê min bûn mîna kêr û dirî...
Cotê guliya bûn cote mer û min venîn,
Sazê min ket, tilî-pêçiyê min lerizîn...

Mêrg û geliyê Elegezê girtin dûman,
Nizam çira gelo bihar bû zivistan

Zeriyê zenda zer hildaye ta enîşkê,
Raser hatye, dibişêve serê keşkê...
Ew keşk nîne, reben dilê mine, yazix,
Ji dest huba wê dihele, usa dişkê...

***

Xwezil, xwezil, ya min biyayî,
Xwezila bûka diya min biyayî,
Te çok veda ber pîngê wê,
Serî bida ser sîngê wê,
Porr û guliyê xwe reş berda,
Diya min porê te vegirta,
Û min destê wêyî çira
Li ser porê te paç kira...

PAMPA MIN

Pampa mine baş, Pampa min kubar
Wê pal vedaye wan quntarê sar,
Pamp mîna bûka, bûka xeml lê bend,
Dorê çiyayêd me girtine govend...

Çiyayêd me bilind, çiyayêd me kubar
Jê dixulxulin cew û kaniyê sar,
Şimalê mij tê mîna karvana
Ser çiyayê mera diçe arana.

Êvarê bi hewas mij guje-guje,
Û nav mijêda Pamp dihênije...
Pampa mine sar-gulistan Şîraz,
Min jê baq kirin gulêd xweye xas...

Ax, çîqa dixast min hezar guman,
Ku wextê mirin min bibe mêvan,
Cimeta min meytêm şahîrî
Çelbike serê çiyayê Dibûrî...

Ku mija Pampê mîna karivana
Bê û ser minra here arana-
Bîna gulê min,huba dilê min,
Huba dilê min, derd û kulê min
Bibe arana, bibe arana,
Bibe arana, gurn û dewrana...

DENGÊ ŞERO

Dengê Şero perweze bû li van kona, şên û dûza,
Go: "Hekîmo, malhemekê, pêşkêşa te memikê qîza".

Agir girte dilê xorta, van cahila, van tunsiza,
Feqiyê Teyra tirbê rabû û Dîlbera xwe ramûsa...
Dengê Şero kire zingîn, çû gihîşte erşê ezmîn.
Ji hewas û hijmekariyê cî lerizîn pêvir û mêzîn,

Berfa heçê Elegezê- ku hê nediye bahar, havîn,
Te go, helya û jorda hat, çem û cewa kire xulîn...

Pîrê diha li dev gorê, bi rû-hedem kalê zemîn,-
Dilê wan jî tev hevdu bû û evîntiya xwe bîr anîn...

Dengê Şero, te go, gihîşt heylo Sîpan û Cizîrê:
Rabûn hevra kirin sowbet Mem û Zînê ji kibîrê...

Te go, Xecê rabû û got: "Siyabend, rabe, hatiye bahar...
Dengek pêra ji wêda tê, ez mam hewas û hijmekar.

Dibê: "Hekîm, hey hekîmo, dû-dermanê xwe tu hilde"...
Rabe Sîyabend, belkî hekîm bicebirîne birînê te...

Kubra Şero perweze bû li van kona, şên û dûza,
Bengî Fêrîk bû sewdeser, hilda hezar hub û mûsa,

Bistirê, Şero , dilê min bû kûra êgir,
Ez têr nabim kilamê te, ku helandin berê kêvir..."

WERE, KAW- KUBARA MIN

Were, kaw-kubara min, çevê min rê qerimî,
Îlaca min, çara min, eşq û şayî herimî:

Ragire rext û riştê xwe, dakeve nav meydanê,
Ez xefûrê bengzê te- bîr nakim te terlanê.

Bengzê teyî nûr neder min bûye bîrî, mitale,
Emir min bûye tengezar, halê min bê pergale,

Rewşa dilê minî tu, dil bêyî te bêçare,
Derdê giran bûye edû, wehîdî pir xedere.

Pirsa yartiyê, evîntiyê xorta, dota hevra dan,
Te da derdê muhbetiyê, çevê min li riya te man.

Aliyê şênê gundê me def û dewat gimîne,
Nakim kêfê bêyî te, dewat li ber min şîne:

Arzî yara min tune, pormijîme ber deriya,
Miştin zeriye dest hine, çî min û çî van zerya?

Unda nakim kubira te, ez rojîme, tu-fitar,
Nebe xewn û mitale, were, kawa min kubar.

DI NAV KOMA QEWIM Û BIRA

Gundê Pampê dewat gendî,
Ez lê teglîf, ez lê xwendî.
Di nav koma qewim û biran
Min wergirtye xemla giran:

Li bejina min çuxê kurda,
Kembera zîv, qayîş serda.
Ber- pêsiirê min nitirî,
Papaxê reş yan qotkirî,

Kihêlê min Pêgasê dîn,
Min lê şdandye û teng û zîn:
Rext û rismê wî neh mûsa,
Meydan ketye rast û dûza.

Sazbend Şamil lêdixê "cirîd",
Li min vebûye bend û şirîf,
Li ser piştê kihêl Pêgas
Xweş hêl dibim ber bi Parnas.

***

Qemerday çiyakî ji van bilinda,
Şaxê me li ber – nolanî kunda,
Lê gava ro ket piştê vî kundî,
Qemerday li ber siya wî bû unda...

***

Ezê rabim mîna Mîrmih, mîna sofiyê Bexdayê,

Yêr-yêrinde dewremîş bim her çar qulbê dinyayê,

Mirin heye, bona meye, ciyê bê mirin nagerim,
Ezê hildim tembûrê xwe pey evîntya dil herim.

Belkî heta mifriq-mişriq, heta “mala felekê”,
Ji bona xwe maşoqê dîn peydakim kar –hezalekê...

... Ax, ditirsim mîna Mîrmih emirê min here bêxeda,
Yanga dilê min dixweze, bîter nebe tu erda...

ZERÊ – ZORO

Hildigirim
Herdu sosin û gulê xwe,
Didim ser sîng û dilê xwe,
Ez ku mirim...cinyazê min
Herduyê bidin ser milê xwe?

***

Ava gurr tê devê bendê,
Li ser erqa belav dibe,
Delav dertê ji wê hindê,
Diçe kênav, zirav dibe,
Baqê gula ji ser mila
Tê, yeko-yek me par dibe,
Li ser beden, hezar dila
Kêm rewîş û bîn, dîndar dibe.

Ardû-agir di nav kûrê
Ji hev hiltê, bela dibe,
Nade şemal, nade nûrê,
Bê pêlasû, alav dibe...

Lê hizkirina dê û bavê...
Weke çemê ser delavê,
Weke mêrga gul di navê,
Çiqa ewleda par dibe –
Ne kêr dibe, ne jar dibe...

BONA BÎRANÎNA

ETEME REHMETÎ

Kurr dikşîne nefesê,
Ruh hatiye ber qefesê,
Lê teyîsye reng û rû,
Dê naçirî, xwe venarû.

Bigrî – kurê bitirse,
Negirî – ax dil diquse...
Bûye rûnê ser sêlê,
Hê nehele qertelê?

Kurr dinhêre çevê dê:
“Min sar bûne dest û pê,
Çira nagriyî, dayê can,
Bigirî, bigirî, binele,
Ez jî zanim, xayê can,
Ya min boş û betale”...

***

Dîsa were yar keçikê, min bi evîn û surr bike,
Hubê bike liva pîçkê, agirê dilê min gurr bike.

Tengezerim, hesera teng li min pêge, buhurr bike,
Cahiltiya min min têke beng, xewn û mitala pirr bike.

Cahiltiya min ji dest min çû, ez bûm dilê te, nederê,
Neder jî çû, ev kula han li min hate miyaserê:

Birîndarim, muhbet sebeb, lê bê evîn – ezî bêçar,
Were kawê, belkî baskê cahiltiya min neêne xar.

Heyat xweşe, ezî – tûnsiz, yazixe derd bibe qeda,
Emirê minî terrî cahil here deya û bêxeda.

Were, were, yar keçikê, min bi evîn û surr bike,
Hubê bike ba û birûsk, agirê dilê min gurr bike.

PAYÎZA GEŞ

Tuyê bêjî teze bihar tê,
Tuyê bêjî teze yar tê,
Ax, hêwirza çivîka
Usa hewas û hişyar tê.
Kerî kundirrye berpalê,
Zevya payîze şîn dike,
Rûvî li hafa newalê
Kuna kêwrîşka bîn dike.

Cewa cinetê berwar bye,
Ada ajirûda gêrre,
Teyr dora têlêva tarbye,
Xwe di cewêda dinhêre.
Hîv heyrî rozgara îro
Met maye û naçe ava,
Ro li hema ezmanê îro
Dikene wek zara sava.
Li ber vê nedîr û tîrincê
“Hevtêmanat” û “Qemerdax”
Nolî du birê qazancê
Li hev dinhêrin sidiqê sax.

***

Gulnaz, wekî minra yarî, îda min çî derde,
Piş min çiyayî û beyarî, çî min çel û nerde...

Çevê teda soz-îmane, min qîrar û şerte,
Te sîng çayîr û çîmane, minra war û erde.

Muhbeta te min bihare, sufet teva şerqe,
Çî xema min hewa sare, zivistana serte...

Hub-evîna te esmerê dermanekî merde,
Nakim xofê jera merê, xayîn û nemerde...

Minra dinya û alemî, şîrin, de xeberde,
Hezar lutbî û kilamî ez hilînim ber te...

***

Xewn û mital fikarê min,
Hûn mîna berx û karê min...
Û çaxê ez, berxvanê gund,
Li deştêd me, çiyayêd bilind,
Min ku pêşya berxa berda,
Bela dibûn mêrg û erda,
Xwe didane berpâlêd çiya,
Diçêrpandin gul û gîha...

Lê carna jî li wan erda
Min ku pêşî zef berdida,
Bexê mine nes direvyan
Diketin ciyê qorix û ziyar.

***

Elegeza min mîna deveke bêhed, bargiran
Bê tog û dizgîn wê xwera îx bûye bi qurn û dewran,

Herdu heçêd wê mîna gurmikê pişta vê devê
Kawik û kubar dûrva dixwênin rojê û şevê.

Û gul-gîhê wê mîna terr-xurcê pişta devê bar,
Bi hezar terzî, hezar awazî daketine xar.

***

Îşev dîsa kalekala berxa bû ber guhê min,
Îşev dîsa wek tifala kêflû bûbû ruhê min.

Îşev dîsa bê şerr û dew ez li çiya û baniyê me,
Û kerê xwe min berda bû dora cew û kaniyê me.

Ezî xewa nîvê şevê, vanê siya xwe min pîva,
Û hetanî serê şivê sî bû sê ling û nîva...

Û çev minda va mexelin berxê me li ser ava,
Kerê şivîn ji birn derket û hate wan hindava.

Bergalêd me li ser fêzê, pez hêwirî li biniyê,
Şivan tase şîrê miya dot, bir danî nav kaniyê...

Û paşê kir kêf, laqirdî, çika kê dil ketye kê,
Wexta berxa bela dîkin yara kê pêşyêda tê...

...Û hey qise, hey laqirdî, dîsa gilî û qîrar,
Kevçî hatin dorbidorê, sirê hate şîrê sar...

Sî ket nava terazina, bakî hênik nerm gujya,
Şivan "yehkir" li bizina, û berxê me pey kişyan.

Bû pişkînya karêd kever, xirmîn kete dor ava,
Ez dîndarê çolê mabûm hetanê ro çû ava.

Roavayê min berxê xwe bir belakir, şiv danî...
Vê sibê rabûm û qelema xwe şayîrtiyê hilanî...

***

Wextê beranberdanêye, ax li kume ez...
Pez-berxê min xemilîne bi sor û gevez:

Kerê şivîn binya gunde, berxvanî li bale,
Xemla berîn çîqa rinde, malda kalekale...

Rêncber keriya lê badixin, hîvya zedane...
Zed hazirin, û kêf-kêfa qîz û gedane.

Û bêsebir beranê sor dertê ji hundur,
Û kevanî dide pêşiyê, li pey – qîz û kurr.

Û keleşê minî delal datê nava pêz,
Li ber şivan û berxvana zed dibine rêz.

Xozana nan dibe mîna sifra têr-tijî,
Dixwun-davên, leber dike kelbê şivîn jî.

Gedêd biçûk nan loq dîkin û nava ada
Dor kerê pêz çapik-çeleng didin tirada...

Û geş vetê rengê deşta wek bengzê qîzê,
Serda zerr-zîv dibarîne teva payîzê.

***

Sirsûmê diya mine ezman li hêlanê,
Û ewirê kirkişî – toxavka kildanê.
Cenûb û şimal jî palikêd sirsûmin,
Bi milê dayîka min qewat û qudûmin.

Gurîn ket, ŝingîn ket “azixê berkelê”,
“Dayîka min” kesirî, firk kete navmilê,

Û denkir toxavka sirsûmê zimzimî,
Dinya bû sîtil ber, erdê dew parzinî...

ŞÊLÛ NEKIN

Bra deştê we- li we bimbarek bin,
Xweyê deşt-dûza,
Bra çiyaê me-li me bimbarek bin,
Me tebiyethiza.

Evil û edet we rehetiya ruh
Wan ciyada dîtye,
Lê hilbet me jî kar û keremek
Van çiyada dîtye.
Em şêlû nakin bi nixta nemerd
Tû cew û kaniya,
Wekî ser weda dixulxulin tîn
Ji van çiya-baniya.
Na, şêlû nakin em tu ava qet,
Lê hûn jî feqet,
Dema qasekê em xwera hiltên
Serê çiyayêd xwe,
Dinya dêmdelal hemêz dikin bi
Nûra çevê xwe,

Bi qelbê qencyê bilind dibin wek
Çiyayêd xwe tîtan
Û êmanekî Xaliqê xwera
Tîn pevgirêdan,

Hûn Xwedê xwekin, hûn jî wê hingê
Bi cebh û cerme
Nekin tepilxan û şêlû nekin
Ezmanê ser me...

***

Keskesora rengê teme,
Hey tu roj û teva min,
Bedew û çeşengê teme,
Ay, ronaya çevê min.

Beyt min têne dor bi dorê
Aşiq ezim, tuyî kan,-
Her hevt rengê keskesorê
Tên ji pencê teva can.

Ay, ro, binhêr wê qirqışî,
Keskesorê girt kevan,
Ken li dêmê te niqışî:
Bûm dengbêjê wan çevan.

Feqet, ro çû piş wî tetî,-
Rengê keskesorê çûn,
Lê tu çûyî, min dûr ketî,
Ax, beytê min hê gurr bûn.

TE GO

Te go: “ Ez maşoqim, evîndarê dînîm-
Huba tera, keçîkê, beyta li hev tînim”...

Ezê hatim, hatim li derê te xweber:
Lê ka çima nakî qe tu pirs û xeber?”

Lê naxwezim bêjim, wey la terez bavê,
Xemê dila derdim wek agir-alavê:

Min kir deykim, bêjim, lê zar min negerî:
Min go: “Kew-gozelî, tirsim firdî herî...”

***

Reş li xweke, ezîza min, reş te tê,
Nerm bigere, ew gera hûrmeş te tê.
Sîngê te ezmanê şeve, sedef-siteyr,
Hêkela nav mîna hîva geş te tê.

Ez ji axim, min rû erdê kiriye seyr,
Lê li ezmên pir hewasim, mitilheyr.
Ka rusqetke sîng-berê te cinetî
Berk hemêz kim dewsa ezman, hîv û steyr.

***

O, çi edilye, çawa xemilye dilê min îro,
Roje çi xweşe, erdî bi rewşe, ezî lê gîro.

Rêke nitirî, kerr û sitirî li pêşiya mine,
Pîrê muhbetê, sêwir û sowbetê ber pêşa mine:
Hisret bi gurrîm, dikim ku herim yêr-yêrînde bim,

Weten rengîne, ez ser bengîme, li ber kundebim.

Û li Moskovê tev Têrêşkovê rûnêw sowbetê,
Li ezmên yarbim, “Vostokê” syar bim, herim “qurbetê”...

Û bo tûnsiza, zeriye d rûsa steyrêd ezmana
Sinî – selakim, bînim belakim sûk û meydana.

Û hildim hîva- zer bi dizîva paşila xwekim,
Bînim û wê jî bi dil pêşkêşî xezala xwekim.

***

Vê êvara dînc û kerr
Bala min ezmanê gerr,
Çar hewarê berda perr,
Çiya û banîyê dûr.

Va kenarin çiya banî,
Erş-ezmanî xwe kanî,
Hîv tas şîrê nav danî,
Isteyr – xişîrê hûr.

Usa xweş tê dengê bê,
Ji mitala û hubê
Hijmekarî, tê qey bê
Saze yan bilûr...

Rast, bilûre diguje,
Kanî qey bê dikişe,
Şîr pel bûye dirije,
Ka şivanê nûr?

***

Ezmanê bi steyr xitxîfî-
Ça parzûnê şîn pitpitî
Mezin, bêhesav...
Hîva şîvxarî gulover
Mîna serî penirê ter
Dixwêne li nav...

***

Çi rinde ev mêrga hêşîne mezin,
Tev tût û xudûde mawar û sosin,
Her tûm û gujmekî – kanîk jê dizê,
Cewikêd jîrekî ketine rêzê.

Çardora fireye hesavê gerra,
Mêrg ber min raxistiye mînanî berra:
Diçim û ez şame ku mêrga avî
Bê pel û kevire, temize, safî...

... Lê gava se-kûçik ewtyan min li wir,
Min axkir, ku tune çend pel û kevir.

***

Dîsa xewa dest berbanga min teqisiye,
Micizatê vê bêxewiyê li ber serê min reqisiye...

Eze hişyarim, ne ji banga van dîkane,
Ne ji giriyê van çûkane,
Ne xemanê vî zimêrî, vî dirrlîkî,
Lê hêbeta kana kula – vî dilîkî...

Belkî bext û talebext ha, risq û keda wî dubarke,
Yê radive vî heyamî tişkî karke:

Yê dixweze qav û qorrê xwe debarke,
Yê dixweze den-arvanê xwe li barke,
Yê dixweze hespê dewatê tîmarke...
Belkî bext û rastgela min jî çarke,
Libasekî horî-perya jorda xarke,
Yanga min dî – malê dinê dinyagozel
Mîna Zîna wê Cizîrê li hemêza min dîharke...

***

Derdê ewira jî mîna derdê min
Giran û giran.
Û ji hêbeta
Ewira tap neda
Mîna min bi kel giryan û giryan:
Û ewir hêsa bûn, ji derd aza bûn-
Li herçar qulba bû bilindayî.
Lê çîqa giryam, ez çîqa zêryam,
Li ser dilê min qet nebû sayî.

***

Herê bê guro, wehîdo, guro,
Ciyê tu digerî, ez jî li wiro.
Ca were bêje, ez-tu xeberdin,
Ka te çî kulin, ka min çî derdin...
Herê, rebeno, tuyê wê ji birçya,
Ezê ji derda ketim çil û çiya:
Û min kir-nekir, ev kul û kovan-
Hevsûdya îsan ji dil derneket...

Tuyê wê geryayî, pîngê te maşyan,
Nêçîr bû asax, nêçîr ber neket.
Hey bimbareko! Tu pîrê xwe kî!...
Ger ya min dikî,
Were, bese em xar û hevraz bin
Wa li wî erdî, ha li vî erdî-
Were min bixwe, û em xilaz bin-
Tu ji wî derdî, ez jî vî derdî...

KURÊ MINRA

Car-carna tēm melûl, dilxor û mirûzim,
Lawo, kerba binê lingê te radimûsim...
Şaş nemîne, berxikê min... êh, kî zane...
Dinê heye kaşkişika dest îsane:

**Dive rokê Kurdistanana xopan vebe,
Bavkê teyî hisret dilda lê tunebe...
Bira hingê lingê te bi hisreta min
Bigere nav ax - topraxa cimeta min...**

XÛNA MILETÊ MIN

Çend cara wê roja heqiyê here ava,
Wek wan ewira sorke xûna zarê sava?

Dê zarînke, çawa kurdê wêyî keleş
Ji çiyada bê tevî cewêd bi xûna geş.

Eman, xûna miletê min bûye Ferat:
Me çi hewar, me çi medet, me çi firyat?...

Fitil daye, Birca belek kirîye şînê
Û ragirtye ser mezêlê Mem û Zînê...

Hey hûn Mem û Zîna mine hubteribî,
Destê nemam roja bextê we qulivî,

Nevî bext-mirazê cmeta min jî
Bû bext û mirazê weyî hêsir tijî ?

Beko hene ? Xwera nakin heq û hesav,
Wekî dijmin qewm û milet bûye qesav.

Çira bona kêra dijmin bûne hesan?
Dest-piyê wanda – pêpelînga pîs û nuxsan:

Agirê dijmin wekî gihîşt ser xanê wan,
Çiye, wê neyê korî negire ser canê wan?

Carek bila ca derên bin dest-piyê neyar,
Hevra bibin omîd, umud û tifaqdar.
Û vir diha dijmin xwera difemîne,
Wekî dewa bendaye heq badê nîne:

Wekî kurda tu jin û zar, mal û nefer
Vê oxirêda badilhewa nedane der..

Ewê hê bên, hê horînkî mînanî şêr,
Serê heçê çiyaêd bilind dakevin jêr,

Dest bavêjin çerxa dinê rast û heqiyê,
Hê tap bidin ber guregur-teqeteqê...

Birêje jî, xûna milletê min gure:
Wê bê derê her kenare, her buhure,

Rabe mîna wê tofana agir zeman-
Niqo bike leşê wane pîs û nuxsan...

Û meremê milletê min mîna gemî,
Mîna ewê gemiya Nuhê axirzemîn –

Wê hilgire lawêd xweye ber xîretê,
O bigihîne serê Sîpan û Xelatê...

***

Cimeta min ker-kerî,
Cimeta min ber-berî,
Ax, xwezila li çiya, banî
Ez bibiyama cew û kanî:
Tu bihatayî ji her yêrî
Bi hisretî û dilxêrî,
Te ser evê kaniya qudiret
Hevdu bikira sivexêrî...

SER MEZELÊ DENG BÊJ

Aşiq Evdale...Gozel, fesal were...
Duh li miçlîsa bû, îro-l ax û bere...

Zar û kubira şîrin duh gul dibarandin,
Îro bi hev xweliya sik-sar hatye girtin.

Ev Evdale, gozel...gula êl-eşîra!
Axê dengbêja bû...şahê mîr-ê mîra...

Û dengî hê-l dinya bê bend û mezîle,
Ew di pirtî gorda hebsiye û dîle.

Yareb çî bêbexte, mirin çî neyare...
Tê û deng û seda çet nake pirsyare,

Rem nakeve dilda, dest lê naricife,
Gula nav govenda kokbir dike, dive...

Ev aşiq Evdale...gozel, pak binhêre:
Wê ser tirba wîda gulek melûl kêre:

Ew hisreta emire, ax, hê dilda maye,
Bin axê tap nanye,usa şax vedaye...

Ewir-ezmane, gozel, lê gul wê xeyîriye...
Dengbêj wehîd maye, çev li riya teîriye:

Kanên heval-hogir, çima navên “tew-tew”,
Kanên qîzêd bikur, kanên bûkêd bedew?...

Tu bi caniya xwekî, boy xwedêbe, gozel,
Ca were çok vede dor vê gula mezel,

Bi hêstira avde, bigrî, bikarize,
Belkî gula Evdal tucar neçilmise...

***

Fêza ewirada, li ser rûyê ezmîn
Royê geleştir siteyrek zêrîn,
Îşiqê dide hertim ruhê min,
Dibirîqîne nêt û sewdê min...
Ew steyrik kêye? Ew jî hûn bêjin...

***

Sed qîz û bûk ber min rêzbin, horya min naz tuyî,
Nav-dengê min beyt-karêzbin, eşq û hewas tuyî.
Mêrga min çilk gul û rez bin, reng û rewaz tuyî,
Yêr welata padişa ez bim, tecê min xas tuyî.

ÎKIRAM

Got:- Keremke, ca han temke evan sêva!

Min go:- Nemerd, çima nadî herdu lêva?

- Sêva naxwî, hinar hene, hilde bixwe!
- Çima nadî herd hinarêd sûretê xwe?

Go:- Dinhêrim orta te û êmîş tune,
Hilde loqke vî loşî – dest avê mine.

- Hey nanxweşê, zimanxweşê, nan kirikê,
Merdî, bide loq lwaşê wê qirikê.

Go:- Mêvano, bona te pirr cefa min dî,
Tu bedhalî? Yan qusûr mesrefa min dî?

- Hey nazdarê, nazfroşê,
Xweya naz-nemetê xasê, nanê loşê,
Merdî, were cotê çeva cole kaske,

Çilk şereva evînêye xweşe xaske,
Ezê hildim herdu desta ac-ac vexum,

Îşte, medê xwe pê vekim-
Mesrefa te mêvanhizê erdê naxim.

DILÊ KURR

Dilê kurr, divê, tînin
Tendûra dêda dîkin

Nikarin bipijînin,
Çiqas jî pêda dikin.

Lê, divê, ji kerbê kurr
Diya reben nasebirîne,
Xwe davê tendûra gurr,
Ku agir bitemrîne.
Û, divê, agir hiltê,
Bi dayîka hêsîr digire,
Û teze ser agirê dê
Dilê kurr dikizire...

HEYKEL

Bi hevt zara min lutubê huba zeriya av dixwest,
Tû merezê kaniya hubê avek nanî li ber dest:

Û min hêbet li hevdu xist, hêsirê çeva kir herî,
Ji dilê xwe kevir derxist, taraq dayê û birî.

Taraq dayê bi kêrt-kêrtî, hev girêda, kir dika,
Û heykelê xweyî kurdî kubar rakir ser niga,

Rakir li sîng pir zemetî nexşê kerge niqîşand,
Dêmê dota bi hisretî ser dilê dax kûr kişand.

Û navê Kurd û Kurdistan mîna morek xadimî
Û bi kubar, dilbaristan, ser pêsîra xwe danî.
DENG, CENG

Mehmed Arif distirê, ez bi girî dem digrim,
Dinya ber min dive sêr, ji mirinê xem digrim,

Hey “ezrahîl” û şerbaz, wekî hûnin mirina min,
Werin sehkin dengê wî, belkî pirtî rem bigrin...

Ez xêr hatim vê dinê, min xêr jî dî, lezet dî,
Yara xweye dêmnedê çol û banyê cînet dî,

Mehmed Arif tev rakir dîlkê minî hisretî,
Wey min deng û seda wî zêdetir tu sêr nedî.

“Eyşa Elî” heyrim ez, li dengê wî heyrim ez,
“Asa Delîl” heyrim ez, şûr-şengê wî heyrim ez,

Ez çevê xwe çî derxim, ez zarê xwe ça pevxim,
Wekî nevêm-bengizê wî, li rengê wî heyrim ez.

Xwezilya ttûb tunebiya, bend û sînor tunebiya
Ser qedemê dinyayê kenc û kînor tunebiya,

Lê çi bikî? Çi feyde, ku zevtkarê dereke
Hê rû-barê dinyayê dikole gor û tebiya...

Ey çikûzê cengbazî...ey nemerde dilkotî,
Deng-seda vî Mehmedî yareb qe tu nesotî ?

Te dest daye "ezrayîl", te deng daye top-tiving,
Nahêlî pak sehkim ez dengê wî om-om gotî.

Tê ji vê dinê çi bivî, ka bêje fikar bikim?
Lê tu, lê tu, ay hevsûd, ji te çi pirsyar bikim?

Tu vî dengî merd navî, çeva xelqê bar navî,
Ka pût xweliya ser kulîk ser çevê te bar bikim.

Hucet meke bi xezeb, bi şerr û şeng,ey merî,
Çkûziya xwe meke qan, sînor û bend, ey merî,

Bihêl, bera pêla deng bive pirak merd-qewîn
Him bo meriyê vî berî, him bo meriyê wî berî...

BEDEWA GUND

Qasik-qenter li ser mila,
Ser namilê cotê guliya,

Tê ser avê bedewa gund
Ser kirînda mêl dibe rind.

Û qasekê çirka dengbêj
Mêl dibe nav elba rindê,
Wek merê tî guliya dirêj
Di ser elba avêda tê.

Paşê rindê xwe radigire,
Xwe riya taxa jorîn digire,
Dilê min wek poçik virçe-
Guliya xweva dike, diçe.

***

Min ramûsa çev û brûyê kewêd gozel,
Min binvîsya hezar û du beyt û qezal,

Min zînkira hespekî şîn bozî kihêl,
Min bajota merd-merd nava Cizîr û êl,

Min bidîta bengz û bala Hesên, Mehmed,
Min hil kira durrya Mem û Zîna rehmet...

Min seyr kira serê çiyayê Sîpan-Xelat,
Min seh kira fûre-fûra çemê Ferat,
Min pê danya ser topraxa kulî tebyet...
Min vergirta ulm-zanîstiya dinyayê tam,
Min femkira sêr-îcatê erşê ezman,

Min bidîta mala dinê bi tomerî,

Min bidîta merî gîşk rast bûne merî,

Hingê ezê rehet biçûma ax û ber,
Dilê minê derd-kulara nebya mexber...

***

Îşev ber derê teme,
Lewandê, dêrî veke,
Ax tengezerê teme,
Dîlbendê, dêrî veke,

Cinûbet, turikim te,
Xwedêkî înkâr meke,
Qertelim qirikê te,
Neheq û sûckar meke.

Adare, qarxûn rabye,
Heyranê, nayê zevtê,
Laşê min ber xwe danye,
Gîhandye mala mevtê.

Qetandye min saw û sû,
Sî kiras û sî perde,
Jarê dil zor tê neçû,
Sik bûme ha li ber te.

Min çarke, bextê teme,
Rebenim, te qûlim ez,
Yan minxe kêr û qeme,
Min bikuj, qebûlim ez,

Tek jêkî kezîke xwe
Daynî ser sîng - mibedan
Tek bêxî kirasê xwe,
Ji minra têkî kefen.

QÛLINGÊD BERRIYÊ

Qulingno, berriyê hûn tên,

Ca çıqa heyra weme...
Dengê we şîrin dibhêm,
Motacê seyra weme.

Wê çibe, vê sala nûh
Hûn riya xwe bixalifin,
Neçine derez û dûr,
Bên daynin der mala min.

Ez perr û baskê wekim,
Ev avê zef li we bê...
Ez gaze-gazê wekim,
Ev tevê zef li we bê...

Bona we, cûcîkêd we
Ezê nan, xurek daynim,
Li serê darê dulme
Hêlînêd fire daynim.

Tek hûn bên, em tev bijîn,
Ez bengizê we mêzekim,
Hûn têkin qingîn-qîjîn,
Dengê we ezîz sehkim...

Qulingno, hey wax, hûn çûn...
Êwir nebûn vî miskenî,
Dilkê min wera hêlûn,
We nehat lê danenî...

***

Dikim çevê te ramûsim, keçîkê, tu înkâr dikî,

Bi hizkirin ber bi te tēm, berê xwe min xar dikî:
Lê bizanbe, kafira min, wextê wê bê tuyê bi dil
Hildî xweliya mezêlê min ser çevê xwe war bikî...

***

Tu merd were, baş were, wekî tera dil vekim,
Mîna bakî xweş were, hemêz û paşil vekim,
Nevî serma, nevî surr, şext û surê sertim ez,
Tu wek royê geş were, wekî tera gulvedim.

***

Min mîna aşiqê kor dil vekir hesavê dest,
Sîmê saz hêle lûvand û heve çirax te xwest.
Te şûna maş û çirax, ji dilê xweyî kevir
Kerrame kevir hilda, kir dilê muhbetperest...

***

Koriyo dilo, tê wê gurrî, tê wê hêrsî,
Wek tendûra pêl bavêje arrîk, hêrsî,
Ax wê hêrsê kela teyê avkî here,
Tuyê jî binda bitemirî, xweda vêsî...

BEYT

JI BONA APÊ MINÎ REHMETÎ HESENÊ ÎVO

Hewar, heyatê heware,
Padişê mirinêyî syare.
Werin, zêndînê remxwestî,
Lêzim, kinêzê dilşikestî,
Ser vî hakimî, vî mîrî
Daynin şîneke eşîrî,
Serya bi reş – şîmaqîkin,
Hêsira di kasa baqîkin.
Bînin cawekî çendgaze,
Têkin kefenê cinyaze.
Di nav tabûta çamîkin,
Mermer kêlek û şamîkin.
Reme, ruhê wî remete,
Bê şerr, bê zor û zehmete.
Serda de axekê werkin,
Xêrê mala xwe bîterkin.

***

Çi çikûzî, çi mirtivî, tebyet,
Herçê dayî, çima divî, tebyet?
Yê nebûyî em lê mukurr nînin,
Yê ku diçin em li ser axînin.
Ax ne bide, ne bistîne, tebyet,
Bira dinya wa bimîne, tebyet,
Derdê ewled dê nevîne, tebyet,
Ewled bê dê, bav nemîne, tebyet,
Destê yara ji hev meke, tebyet,
Qenc, cînara ji hev meke, tebyet,
Merdî, remî, rem bimîne, tebyet,
Bira evd herdem bimîne, tebyet...

Herê, belê, - tebyetê go, - bende,

Ya tu serî xweş qirar û qende,
De tu were, tu jî zeviyê bavê,
Des û kêlendiyava nekev navê,
Fêkyê darê ji çiqil jê neke,
Bexê nekuj, makê şerjê neke,
Qalvê mesî bera ruh dernexe...
...Te ku ev kir, ad dikim Ademe,
Hingê ez jî ser qirara teme.

DEYN

Ax...

Hey ax û ax, sed carî ax, ax bi toprax...
Min nizanbû her tişt deyne, dayîn deyne, heq û çirax,
Min nizanbû heta erd jî
Deynî dide bendê reben, kesîv, destteng,
Evan fêkî, rez û berê bi hezar reng,
Eva nanê deşt, kewşenê bol û bilet,
Van azix û temazixê bîn-bereket.
Van durr, lala, çek-rihala, xizna mala...
Lê axirî?
Axiriyê jî dike hed-sed, dew-doza deyn,
Û îsanê sexîr, reben
Dike, nake dernayê bin deynê giran,
Û dewsa deyn erdê xweydeyn
Wîya dive çawa geraw.

KURDISTAN

Agir û antêxî tu,

Hew maye – min vêxî tu,
Hal û îlik bêxî tu,
Hey zor û zordesta min.
Lê çi agir, nûrî tu,
Hevdu nafûr-fûrî tu,
Ji hev bela , dûrî tu,
Hey tu rast û qesta min.

Minra hergedayî tu,
Diya dûr-derayî tu,
Ne li van erdayî tu,
Hey tu erd û besta min.

Ez bilbilim –qal û dax,
Tu sorgulî,dinya-bax,
Li minra venabî,ax,
Hey merem û qesta min.

Qurn û dewir û sal-zeman
Heyrî bengzê te ez mam,
Kurdim, kuyî Kurdistan,
Wey dîl û bindesta min...

***

Bira xwezil Kurdistana min şên bûya,
Miletê min aza, xwendî û zên bûya,
Derge-dîwan bi zman û zarê min bûya,
Qewm û millet li her çar hewarê min bûya,
Bira hingê ayê şevê li min çar bûya,
Kelefeke wêran minra cî-sitar bûya,
Qerpalekî reş li stûyê minda xar bûya,

Bira gêzîk dergevana destê min bûya,
Soqaqeke Êl-Cizîrê "posta" min bûya...

***

Dengê Arif dengê min bûya,
Rengê Memê rengê min bûya,
azê Ahmed sazê min bûya...

Rûniştama ser textê şên,
Serbest, dilbar, bê mûr û kên,
Nava koma qewim û bira,
Dil û hinav min bistira...
Yarê tasa min dagirta,
Min vexara eşqa merda...
Huba millet serxweş bûma,
Egît,mêrxas keleş bûma
Û biçûma bi rezanî
Nav leşkerê şêr Barzanî...
Teyarekê êz siyar bûma
Li ser best û beyar bûma,
Bê tirs û xof, zor û qeşeng-
Min dijminra danya qal-ceng
Û bo azadbûna kurda
Serî danîya ax û erda...

***

Dinya bere, nav berêda cimeta min ade,
Kenar-kenar ez digirim wek gemîke sade.
Û tim ada xweye hêşîn dûrva ez qenter dikim
Dajom, gemya xwe westyayî pêva berk lenger dikim.

Û ber jî minra ji yêrê dûr distirê û dey dike,
Lê ku dive ba-firtone, ada min ew xwey dike.

GUNDÊ ME

Min dîne gund û şeher,

Min dîne qesirêd mermer,
Soqaqêd kawe dirêj
Heykelêd bi dewranbêj
Û çûme dilê rehet
Şeherêd rengîn, bêhed.

Lê wek vî gundê me çûk
Min nedî bajar û sûk:
Her cara tême navê,
Bi hêbet dil min davê.

Qey dibim cabdarê wî
Ber çûk û extyarê wî...
Bend divim diyarî îsan,
Ber silav û ramûsan...

Qe nizam ev çi yêre?
Çi surre û çi sêre –
Ev sêra vî gundê me
Kaw-kubar û rindê me.

***

Zefî hiz dikim ewilê baharê
Çaxê ji çiyada karxûn tê xarê,
Çaxê kekelê dikeve erdê,
Xam hêşîn dike û binevş dertê.

Belekiyê berfê xwe didin hewraz,
Li jêr diçêrin kerî-sûriyê pez...
Qelfê qîz-bûka
Dertên gêdûka,

Komê zarr-çûka
Diçin pîçoka...

Çivîka li ser baharê bengî
Distirê, dikare bi hezar dengî,
Qûrtîn dikeve teyrê atmece,
Jorda dinhêre li serê heçe
Û cara ewil ewirê nîsanê
Kel digirije li ser zozanê.

***

Mîna toxim direşînim pirsêd melûl ser kaxez,
Wê pey minra guldin gelo, bigihîjin, bibin rez?
Yan hêsirê kesî serda wê nebarin wek baran,
Û bêxeda wê birizin, pûçbin, herin bê deng-hes...

***

Hewa xweş bû, şilyê vekir,
Bilbil bêxda çikçike.
Ro mînanî qîzek bikur
Erdê nexşa çê dike.

Diwîrwîre dengê teyra,
Hewa şûştîye û miştî,
Meriv hisret, meriv heyra
Çol û banyê buhuştî...

Çiqa xweşe hisreta gurr,
Li hespekî kihêl syar,
Tevî qelfa heval-hogir
Bigerî best û beyar.

Temaşekî der û doran,
Hildî bîna cinetê,
Dilê te jî bi gul, rihan
Tijîbe wek tebyetê...

BEXT

Kîjane bext, kîjane text?
Fem nekir min tu car, tu wext.
Her vê zanim ferih, nextdî:

Wextê qezya û bêbextî
Me zor dikin mînanî wan
Ewirê bê wa, teyroka zyan,
Em dikin ax, dikin firyat,
Ku ewirê qan bibyana qat,
Bibya sayî,
Bilindayî...

Lê çaxêd ewir
Wek dêwêd gewir
Vediçixin, dibe sayî,
Û pencetev gûjlî ser hev
Li me dixin ça bext, şayî,
Hingê jî em sergêj dibin,
Hingê dikin êcizayî.

GELÎ ÇIYA

Hûn miskenê gul û gera, gelfî çiya,

Selam wera, sebox wera, gelî çiya.

Zef geryame li bêlan û qaşê we,
Ez jî bûme hogir û taydaşê we.

Min jî serê xwe mînanî serê we
Daye ber ba, birûsk û bagerê we.

We ber pê min gul û gîha raxistiye,
Lê qe çendik-çend birûska min xistiye...

Û kenyame, ez kenyame dil û can,
Mîna gul û sosinê we tor-mircan.

Hûn dê bûne, hûn dê bûne, ez- dergûş,
Li hafê we firîme wek qereqûş,

Û min danye nava konê kurmancî,
Bûme bengiyê qîza bikure tûncî.

Dota kurda hiş min biriye, gelî çiya,
Min sîngê we muhbet kirya, gelî çiya,

Avliheyat min we xarîye, gelî çiya,
Hersal hûnê vegirin hêşîn, gelî çiya,

Û ezê jî wek we bijîm, gelî çiya?

***

Keçikê qurba, ramûsanekê keremke min tunsizî,

Bira can û cesetê min tevda bigire şîrin sizî,
Hergê min jî kilamek xweş li navê te venegerand,
Minra bêje – tu deyindarî, bêqirarî, tu heqsizî.

***

Tu dîn, îman, meseva min, ziyaret û şex tu seva min,
Tu xêr û him xezeva min, tu kul di nav kezeva min,
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Çi rindî, çi qibraxî tu, beybûna al, hevt şaxî tu,
Fêkiya cinet nav baxî tu, lê boy min, ax, asaxî tu,
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Dewatî tu, sêrkarim ez, kihêlê zîn, qoşkarim ez,
Bi def – zurna te harim ez, lê ax bi gem, hevsarim ez,
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Nav derd-kula ez hiştim te, ez xewn-mital gihîştim te,
Bi herd desta rahîştim te, lê ax tucar negihîştim te,
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Xwe ne ezman, siteyrî tu, bêjim zevtê lap derî tu,
Va li rex min diseyîrî tu, belkî li xwe biheyîrî tu...
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Lezet û xêr zeynetî tu, li rû dinê cinetî tu,
Eger tê me şa nekî tu, çira dinyayê ketî tu?
Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

Bilbilê gul havêjim ez, qefesêda ker-gêjim ez,
Hêsirê xûnî dirêjim ez, boy te gulê divêjim ez:

Zeriyê ez motacî te mam, hijmetkar û acî te mam.

***

Kafir, te ez met kirim, çawa methê te bidim?
Te ez şil û şet kirim, ça qametê te bidim?
Bengizê teda niqo bûm mîna berî, sovekar,
Pêla kenê te da ser, kurra derêm ser kenar?

Axir tu rex min bûyî, te kî alî telxe da?
Mîna mesiyê ruhberî dilê min hişt nav xweda,
Wek du steyrê ezmana herdu çevê min rijand,
Kir du çemê muhbetê, berbi bera xwe kişand.

Tu Sîpana min bûyî, hatim berbi sîngê te,
Terr û cana min bûyî, hatim dest û lingê te.
Tu çûyî, û qey bê min Şengal û Hec unda kir,
Mîna Memê û Sîyabend min Zîn û Xec unda kir.
Kizîn dilê min diçe, ez mame şaş û metel,
Min nizanbû tu – bihar, ez havînim germ û kel,
Ez hatim te kel û gurr, germa hubê li ser min,
Mîna bihara rengîn tu reviyî ji ber min.

Here, ezîz, çira xwe ku dixwezî vêxe tu,
Çi miskenê te dil kir, konê hubê lêxe tu,
Ez melûlim, ku ez mam hewcê çev û kubira te,
Lê kubarim, ku dinê heye kurdek mîna te...
Heyr –hijmekarî teme,
Şahîn – şikarî teme,
Na, ez nokarî teme,
Derê bînaya çeva.

Reben, hêsîrê teme,
Wan ber-pêsîrê teme,
Şemam hêjîrê teme,
Derê bînaya çeva.

Biskêd xeleqî kanên?
Çevêd belekî kanên?
Horî melekî kanên?
Derê bînaya çeva.

Zendêd mircanî hêlke,
Pêsîra canî kêlke,
Çevêd fîncanî mêlke,
Derê bînaya çeva.

Ne ez ber derê teme,
Ez sewdeserê teme,
Heyrana serê teme,
Derê bînaya çeva.

Ne der-cînarê bêjin,
Ne çev û zarê bêjin,
Ax ne neyarê bêjin...
Derê bînaya çeva.
Tu şems û teva minî,
Tu roj û şeva minî,
Tu bîn û hewa minî,
Derê bînaya çeva.

DIL JI MIN BIR

Diranzêrê, brûkêrê...
Dil ji min bir, dil ji min...
Helandim xweş xeberê xwe,
Bîna misk û emberê xwe,
Cineta sîng û berê xwe,
Dil ji min bir, dil ji min...

Çevê belek wê kil dida,
Beşera rû xweş gul dida,
Zerqê hubê li dil dida,
Dil ji min bir, dil ji min...

Hey wax, min bîr naçin diha
Naz-nûbara xase biha,
Zulfê zêrîn dora guha,
Bîn-beşera bedew, biha,
Teyr-tawisa per bi zêrê-
Dil ji min bir, dil ji min...

Hilnegeryan em tu wara,
Gul neçinîn tu beyara,
Dosta mine nav neyara
Ez zû xistim riya dagêrê,-
Dil ji min bir, dil ji min...

Xeşibîme, hîlar ketî
Ji hisreta wî sufetî,
Bêbiata qelq derketî-

Dil ji min bir, dil ji min...

Kilama min hubê-xalis,
Ew defîna mine dengiz,
Wek kûtekî nanê garis
Girt û avît nav savêrê,-
Dil ji min bir, dil ji min...

***

Gul-perîke kurmanciyê
Ji pirêza pêşa çiyê
Peza xwe berjêr dike,
Loma li cînêr dike,
Divê:- Zilekî kayê
Ji destê te dernayê...

- Ê, te çi xwe daye min?-
Cînar divê,- ay xanim,..-
Te nan û av daye min?
Qend û gulav daye min?
Soka sêva daye min?
Şekirê lêva daye min?
Ka te çî xwe daye min?..

***

Dûman dibûrya dewkî dapalyan,
Sêla ewira gewr nixamt kûra şems,
Şop û şembelîk heçava alyan,
Dilêm wek parçevk qefs bû li qefes.

Salek jî kişya, berf danî çiya,
Da ser serê min xwey dost û dijmin,

Beng-bihara min di xweda nicya,
Neguldayî man çiqas gulêd min!

BAGER

Zîwa-zîwa darêye
Digirî mîna sêwî,
Gurînya bagerêye,
Davê çevê rêwî.

Rê çetine, rê şepe,
Meriya qudûm dêxe,
Pêşiyê çele û tepe,
Hal û qudûm dêxe.

Tişt nake...
Ger pêşiya te
Heye besek xêrê,
Xezev be jî, tê ese
Bigihîjî yêrê.

H. CINDÎRA

Bona 60 saliya bûyînê

Neçûyî Hecê, lê bûyî Hecî –
Çim cimata te, ev misken, ev cî
Tera bûn ziyaret, tera bûne Hec,
O tu lê bûyî ziyaretvanê qenc...

***

Bedewa gund hat ser avê,
Dilê xorta xist alavê,
Dilê kalê helke jî sot.
Kalê kerr-kerr kir axînî
Û cahilê rex xwera got:
“Eva hanê tu nastînî?” ...

DEWETIYÊ DÎLBEND

Hey gidî, eva oda Ozmîne...
Dîwar derizye, mertek rizîne,
Peltik xitimye, bi konê pîrê,
Nemaye îz û toza bexîrê.

Çi hebûye vira? Zef-zef du dika,

Du lempê neftê nava peltika,
Kulavekî nerm,
Bexîreke germ...
Lê bi du dika, bi du peltika
Wê çi kêfxweş bûya paşayê tirka?
Şandibûye wî pey “gyûzelek” êzdî...
Lê feqet dewsa “gyûzela” êzdî
Jineke kinc û kitan qelişî,
Ser û çev temam pêda herişî,
Xûnêda mayî,
Por-bisk berdayî,
Mîna tofanek biharêye gur
Bi hewar- firyat filitye hundur,
Zarek şewitî, kûtbûyî, rijik
Danye ser textê qumandarê tirk...

Çi bûye? Çi nebûye?... eskerê sûckar
Şirokirine bona qumandar,
Wekî xwestine wê bedewa “bed”
Ji bona paşê xwe bînin, feqet,
“Cencelî” kirye wê “bêebûrê”...
Zara wê hingê ketye tendûrê...
Zefî hêrs ketye wir Toran paşa,
Wekî wehîşe kurê wehîşa
Rê dane ewê êzdiya “dêlegur”-
Bîne nav odê wê bîna mukur...

Tuyê bêjî, wekî tirkê “aryamêr”
Hindik dîtine olacaxêd şêr:
Zarêd şewitî...yêd singûkirî...
Yêd ser bedena dayîka mirî...

...Û wir dayîka qertele qijik
Hildaye birye kûtê reş-rijik...

Lê îçeriyê kurd: Dewetiyê dîlbend
Hildaye hukimê paşayê bînteng,
Ku herin jêra bînin wê lezê
Kulfeteke rind bi dil-rezê wê...

Yeke merîfet, ku bi dilê şa
Zanibe qedirê muhbeta paşa...
Çimkî çi lezet, wextê ku kulfet
Mêr hemêz nake bi heyr û hisret...

Hey gidî, eva oda Ozmîne...
Dîwar derizye, mertek rizîne,
Peltik xitimye bi konê pîrê,
Nemaye îz û toza bexîrê...

Xerede bûne sekû û sivder,
Lê mereka rex hedimye yekser:

Mereka mezin, ciyê sed sakarka,
Wekî wî çaxî taxbûra tirka
Sed mêrê Pampê xap-xap girtî dîl,
Wê merekêda kirine qendîl...

Lê şeva şipûk, wextê bûye terî,
Tev zapitekî tirkî îçerî
Ketye merekê Dewetiyê bîlbend,
Rûyê girtiya xistye pirseke bêeybet:

“Gelfî lawika, jina kê ku bê
Paşêra qulix bike ta sibê,
Bi îzin-îzbat mêrê wê jinê
Wê elbêra bê aza kirinê”...

Bûye niçe-niça mêr û malxwê dîl,
Xûlimîş bûne-wî qewilê rezîl.
Lê pêşda hatye Simkoyê Bavik:
Mêrê Şagula bedewe qavik.

Gotye:- Carekê kum-kolozê xwe
Min bi xweliyêva daye serê xwe...
Here û bêje Şagula çeleng,
Bela xelazke min ji dergê teng...

Û serika wî, dezmal û tizbî
Zivtiya hildane çawa îzbatî,
Û siyarî, bi çek, şeverêşa no
Êrîş birine ber derê Simko.

Derî vekirye bi temiya malxwê
Ewê bedewa babetî Zelxê.
Lê gava kurd çev Şagulê ketye,
Kirekî kizîn dilê wî petye:

“Wey,-dilê xweda gotye Dewetî,-
Ez gora bavê Simkoyê kotî...
Ezê çawa vê kulîlka nazik
Bivim û bikim nav paşila tirk?”

-De rabe,- gotye,- beniya şeng-şoxe,

Bixemilîne ber û piştê xwe,
Arayîş bike birû-biskê şê
Layîqî hub û huzûra paşê...

Û rabûye wira beniya şeng-şoxe,
Xemilandine ber û piştê xwe,
Kil dane çev û birûyê xwe belek,
Bisk dor cênîka kirine xeleg...

Siyar bûye li terkiya siyarê kurmanciyê.
Lê, bîrde, gurîn ketye debençê...
Zengûyêva kaşbûye tirkê îçerî,
Lê kurmanc mîna dêwê heftserî
Hişkem girtî bi navkêlka êzdiyê,
Hesp zengû kirye ber bi birnê çiyê...

Tarî hilatye, kew ketye ezmîn,
Şewqê avîtye mereka Ozmîn.
Ber ten-avirê heval-hogira
Simko sekemiz ponijye wira.

Lê paşayê tirk hurî bêferseng
Har biye ku nedye Dewatîyê dîlband,
Ku darda kira kurdê "nemerî"
Bona kuştina tirkê îçerî.

Bona wê yekê, wekî nava gund
Ji wîra nanî kulfeteke rind:
Jinek merîfet, ku bi dilê şa
Zanibya qedirê muhbeta paşa...

BAHARE, ŞAYÎR

Bahare, şayîr...
Qelemê cem xwe hazir xweyke...
Te hew dî xumam kete guhêra,
Te hew dî çemê hemle hilşyan,
Pêla pertavkir nolî kihêla
Û “syarêd” sipî ser hilqoşyan.

Te hew dî şepê şeqal meheskir,
Situ zinêrva bû çalma çil
Qulinga çîtê ezmîn meqeskir,
Gêlîda girya rûvîkî pîr.

Te hew dî refê reşêlê dengbêj
Şirîtava bûn şeve-şirdan,
Li ser “mezmezkê” “Dibûrî” dirêj
Raçya zîncîra kerê şivan.

Te hew dî berxa koza kir kalîn,
Dûyê pûş, pelaşa ser gund bû ewir,
Te hew dî bîrde Gulperya narîn
Tera kenya wek binewşa gewir.

Û dilê te jî te hew dî jîr-jîr
Sitira nolî teyra torxe.
Ê, olecaxin, bahare, şayîr,
Qelemê cem xwe hazir xweyke.

CÊNÎK

Cima cênîk sipî divin,
Ku ne wextê wane?
Difikirim... axir cênîk
Nêzîkî guhane...

***

Min pêz didot li ber dêrî,

Gede-lawik hat dabirî,
Kenya, çevê xwe min qirpand:
Bêxweya miyê şîr welgerand...

***

Fîrdûsiyê mezin nava “Şehnema”
Bedewe biha mera nivîsye :
Hebûye şahekî ecêvî neheq,
Navê wî şahê Ecêv – Ejdehek.
Li ser milê şah hebûne du ziya.
Rojê mejûyê du cahilê tûre
Bûye xurê ewan ziyayê bêcûre.

Du aspêjê heyf, du qencê Xwedê,
Gunê wana zef xortê tûre tê.
Divêjin: “Qe na, ji herd zilama
Em mejûyê yekî parî ser ziyakin,
Yê din cûrekî kerr-kerr azakin”.

Û usa aza dîkin yek merî,
Davêjin zerzemîneke terî.
Çaxê dighîje çil-pencî hevî,
Wan berdidin bi rêke neqevî.
Ewana diçin, serê çiya, baniya,
Xwera çê dîkin koxik û xaniya,
Mal xwera tînin, dîkin hal-zewac,
Û ji wan pêşda tê milletê kurmanc...
Belê, ev qise hikyate, ese,
Wekî şayîrê mezin seh kirye
Û mera bedew wa qise kirye.

Em meriyê dewran û ulimê teze,
Nakine tarîq her hemû qise.
Em bawer nakin li van ziyayê ser
Milê Ejdehek, lê bawar dikin
Gelek, zef gelek, ku ziyayêd zulmê
Divin çînêd ser milê yêd mîna
Qasim û Enver û dixun serê
Wetenhizê kurd, serê wan torin
Û tûnsizê kurd...

BAHARA MIN

Çaxê belekî dikevin erdê,
Telaşê berfê dêwkî dinelin
Ruh gultim-gultim hulmayî hiltê,
Çirav hêsirkî nerm vedimalin,
Çaxê reşêle zinêrva dertê
“Qewlekê” wek ya Şêxadiyê hakim
Duxulxulîne mîna şerbetê-

Baharê hingê, hingê hiz dikim...

Çaxê ji tasa royêye zêrîn
Tev tûnc dirije mîna firşkê têz,
Û, çawa penêr şijû bê birîn,
Ezmên diqetin ewirê xar û xêj,
Çaxê quling ji serê serhedê
Çît-berê ezimîn nerm meqes dikin,
Û dengê wan tê nolî hisretê,
Baharê hingê, hingê hiz dikim.

Çaxê qalçîçek ser lêva gêlî
Vedibeşire hewas û heyran
Û xweş vedike gotin û gilî
Çawa navçîke amin, pêguman,
Wekî zûtirê bahara bedew
Mîna hizkiriya xewnaye xadim
Wê rastî te bê bi bîn û beşer-
Baharê hingê, hingê hiz dikim...

ELEGEZ

Elegeza min mîna deveke bêhed, bargiran,
Bê tog û dizgîn wê xwera îxbûye bi qurn û dewran,
Herdu heçêd wê mîna gurmikê pişta vê devê
Kawik û kubar dûrva dixwênin rojê û şevê,
Û gul - gîhê wê mîna têrr-xurcê pişta devê bar
Bi hezar terzî, hezar awazî daketine xar.

BAVÊ MIN - ÛSIVÊ ÎVORA

Û naha, naha,
Wextê tu diha
Ji vê dinyayê zey bûyî çûyî,
Bavo, ez teze
Mitalê xweva kaş-kamço bûyî,
Tera çê dikim zeynetek xinê
Rû-barê dinê:
Davême, awa, qesreke qube-
Nûr-neder tijî,
Baxekî delme,
Hewzekî mermer-
Reng-reng niqîşî.
Û ji bo seyra maqûlê êlê
Şiverêke şîn dorê derdixim,
Kevezanekî diniqîşînim
Ji dara gêlê,
Tizbiyê karûbar-
Zêrr li tev dikim...
...Bûkek berbihêr dikim cariya te,
Ofîna tera tîm hewara te,
Dilxem dizarim: "Kîder te dêşe?
Çevê ewledê xwe jî birêje,
Bike dû-derman,
Binhêr, bavo can,
Çi êmek, êmîş dilê te diçê?
Tera, ca bêje, bînim çi kincê?
...Wey li min...ezî tima bûm awqas,
Wekî te xwelî xwera kir libas?

***

Bona dayîka min
Bavê min rokê nemirye, neçûye,
Herdem dimire:

Bahar tê, havîn, bavê min dimire...
Çandin tê, çinîn, bavê min dimire...
Birrîna pêz tê, kirîna pêz tê,
Bavê min dimire...

Şînada dimire, şayada dimire,
Hatin-çûyîna zeyada dimire...
Ser textê tijî,
Xweşiyêda dimire,
Xewnêda dijî,
Rojêda dimire...
Û... usa hertim bavê min dimire,
Û diya min digirî û dikewgire...

***

Tuk digrîyî, min jî tirê kaniyê gundê me av dizên,
Hêsirêd te dikin bilqîn, mîna çirav ji nav dizên,
Delala min, rem û îsafa dilê te aqas pire,
Wekî çevêd te çevkanî bi hêsirkî îsaf dizên...

***

Vê şevê quling ref-ref ser çiyara firin û çûn -
Ezmanê çît û çarsev meqeskî birrîn û çûn.

Ax, dîsa xurdilî xêv, guh pînckir penc deranî
Hisreta mine ecêv: "beraza" min beyanî...

Çendî wext dînc bûbû- kerr, min tirê xilmaşe ew,
Ji kubra reng û ruhber têre, bê talaşe ew...

Lê naha çi bikim, wax, bendekî bê baskim ez,
Ser çemê wextî herçax pirtî per, pêqaskim ez...

Telabext roda berdama, û diçim, diçim, diçim
Ber bi wir, ku siye, sam, dojeje, miskenê cin...

Lê bahar, berrî û ber? Payîzêd bi aş-arvan?
Lê çem, çiya, rez û ruhber? Lê kêşa koç û karvan?

Lê kubra çûktya min "no"? Lê kêlma amojna Hac?...
" Qulingê beriyêne, go, diçine Serhed û Hec"...

Payîzek zerîn bû, ax, berdana berîn bû, ax...
Li ezmîn quling qûrtyan, li erda kerî bû, ax...

Firîn çûn ew roj, ew ref, amojin û zarutiya zêrr,
Firîn ew ref jî îşev, dagêre, dilo, dagêr.

Em diçûn şerq û şimal, negeryan berrî û best,
Berbi hîv, stêrkê şemal nefirîn hisret-perest,

Em xwe jî dagerin, dil, em xwe jî vezerin, dil,
Ji xewnêd xweye xadim, hisretên nûre fadil.

Ez mîna Evdalê kor, tu mîna qulingê wî,
Ser koziya tendûrek sar kund vedin mîna sêwî.

Dewsa bext, bengzê bedew, erd, erşê bê sero-bin

Bi kaxe avsîr û dew qorîbin, îtqat bibin.

Û den-den dua bikin ji Xwedê, bende razî,
Hetanî dibin kozî, hetanî dibin kozî...

ÇENDIK Û ÇEND SAL

Çendik û çend sal
Mame kerr û lal
Çawa komira
Bê zman û zar
Li bin erdê sar.
Û îro heger
Gulpîn ji min bê
Bişxulim gurr-gurr ez li ser dikê,

Hûn şaş nemînin,
Hûn şaş nemînin...

Çendik û çend sal, çend bahar, payîz
Baskhem nekrye min Cûd û Êrbîl
Û Sîs û Sîpan, Serhed û Sibîl...
Qaz-qulingara neqûryame zîz,
Negazyame tev pûpûyê bihare,
Nequryame tev ewrêd eware.
Û îro heger
Grmîn bê, gujîn
Qasî qarxûnek çol-banî paqîş
Kêşbim û herim bêsewda, bêhiş,
Hûn şaş nemînin,
Hûn şaş nemînin...

Ev deştên han merd,
Destên şiyêrnivîs
Vê dewra nemerd
Nebûn kergîtê porê qismî qîz.
Û îro heger
Bikim tûfe-tûf,
Li hevxim destê betlome, miqûf
Wek kevir-hesta,
Agir bipeke ji ber van desta,
Hûn şaş nemînin,
Hûn şaş nemînin...

Ev çevêd hewce,
Wekî nedîne ew bax û baxçe,
Ew çiya, ew banî,

Çiya jî kubartir bejina Barzanî,
Eger nişkêva Dicle û Ferat
Bilqîn kin, bikşin
Ji herdû çeva,
Hûn şaş nemînin,
Hûn şaş nemînin...

Û naha, hergê
Ez ev ewledê miletê hê dîl
Bivim luxmeke
Destê pêşmerge,
Biteqim bin turumpêlek zîl,
Hûn şaş nemînin,
Hûn şaş nemînin...

Lê îro, feqet,
Li rêke emir teng û frêqet,
Milê minda tûr,
Dînc û dinêdûr
Wek sexîrekî li guhê gunda
Herim xalifî, belengaz, unda,
Hûn şaş bimînin,
Hûn şaş bimînin...

***

Kurd xerîbdoste,
Kurd ji mileta aqa hiz kirye,
Wekî navê wan
Bi hewas-heyran
Ser zar û dilê kurdada dijîn,
Gotye Înglîs,

Romo û Receb,
Kurê xwe ezîz
Navkirye Ecem,
Navkirye Ereb,
Ûris û Gêrman.
Û hela Çerkez,
Cahûd, Emîran..

Kurd xerîbdoste,
Her mîlet û merd
Ser zar û dilê kurdada dijîn,
Lê hene nemerd,
Ku naxwezin kurd
Erda jî bijîn...

HÎVERON

Vebûye ezmanê bi steyr xitxiti,
Mîna parzûnê şînî pitpitî.
Navda sîs dike hîva giloverr,
Wek kila rûnê nivîşkîyî terr.

Hesabê şop û şîrkê avdewê
Nûr dadipale nerm nava hewê.
Binda birqokê berfê lal û durr,

Weraq vedidin usa geş û gurr.

Aliyê roavayê bi keys-kubra siyê
Çilk-çeva bûne gerr-guhêrê çiyê.
Him ba, him bende razane kûr-kûr,
Lê nizam bi çi heyr-hisreta dûr –
Vê şeva şirin hêbet dizûkin
Yek sehê şevder, yek jî dilê min...

***

Ev şev şeva hîveronê,
Çi çayîrek bê ser-binî...
Desa hîvê kete honê,
Gul-sosinê ezmên çinî...

Qirix hilket ser miskînya,
Hîv dakete ser Dibûrî,
Derdê dilêm gula kurda,
Tu min dûrî, tu min dûrî...

Binhêr, kew çû paşila kewê,
Bilbil ser gulêda xare,
Dinya alem ketye xewê,
Lê dilê min zare-zare...

Ax, dil zarre, muhbet dêye,
Te nat negot "lûrî, lûrî"...
Derdê dilêm gula kurda,
Tu min dûrî, tu min dûrî...

***

...Wext tê wextê, ha min diçin, ha car dinê min dizvirin,
Ezê dinelim, diqelim, dikelim, dikewitim.
Hemî ev çend sale mîna kûrekê dişewitim.

Hûnê minra dew û doz û qal û ceng û şerrin,
Min puf didin, wekî zû-zû bişewitim û herim.

Lê ezê mînanî agir-ardûkî darî terim,
Ham-ham nikarim bişxulim, bişewitim û herim.

Kizîn min tê, çizîn min tê, dû min hiltê, dûxan hiltê,
Diçe nava çevêd weye nebar, nexwez, kîn û sitrîn
Û hûn kerba digrîn, digrîn, digrîn, digrîn...

***

Berê çembya, berê xembya,
Dîtina rê, yan rêza,
Asaxîbya, xatircembya,
Derbaz dibûm ez hêsa...

Naha nava her gavekê
Ez sed qaqî dibînim,
Sed pirsîra – tu cabekê,
Niha têda dimînim.

***

Li zeviya emir heval û hogir zû ji te biryan,
Tu hela bengî, zeriyeîd cewahir çûn, ji te biryan,
Tu xaşxaşk bûyî, dor te digirtin mînanî qalçik,
Te ku şax veda, qalkê dora te hişk bûn û weryan...

JI ROJÊD BUHURÎ

Quçe sergîn-qulçê xênî,
Du cot mirîşk ser razayî.
Diçûrisî çira tenî,
Piş çeperê pez dikayî...

Dor tendûrê-zarr û zilam,
Lingê wan ser qirbiyê çayê,
Çevê wan li peltika nan,
Lê kilît ber piştî dayê...

Dayê kevnêkî gincirî
Pîne dikir, dikir serpê
Û hey dêrî dinihêrî,
Kanê kengê malxwêyê bê?...

ODÊ KEVIN

Mertekê rizî, maxê qelişî,
Çop û şembelîk pêva darda,
Hêlînê kêranava pelişî,
Sitûnê palik ber dîwara...

Bexîrê sik-sar, bê kêle-kozî,
Peltik-pêçirê kevine sade,
Kerrayîk li ser hevda tevizî –
Odê hizhiziyê hezarsale...
Îda dimirin, ketine “ber ruh”
Bi rewşê xweye kevine sade
Lê didine min nifûseke nuh,
Li min can dikin xêlî wede...

***

Vê şeva şîrin, şeva şerbetê
Zeynê distirê,
Nûr û nexş kiriyê metihê muhbetê
Û min jî tirê
Beyarê berfî ber min bye sifre, û gerr bûne tas,

Ji cêrê hîvê xulp-xulp dadigire
Yek şeravek xas.
Veduxum, û nav nûra muhbetê
Helyame, tirê
Vê şeva şîrin, şeva şerbetê
Zeynê distirê.

HECÎYÊ CIHDÎRA

Bona 70 -ê saiya wî, bi hizkirin

Ew kî dibêje - hevtê salîme,
Min xitim kirye deh û du sî,
Ew “hevtê-mevtê” kê lev anye
O li min kirine xewna qazî...
Îda “hobêlyar”, îda “emekdar”,
Îda “aqilbend”, “kana ulma”,
Îda “nivîskar”, “doktor” û “dersdar”,
Nizam çî û çî...na, qurba, na...

Kengê min hevtê berevok çêkir,
Hevtê cildê xurt - xurû çîrok,
Hevtê serhatî-beyt ji ber lêkir,
Hevtê cild kilam, hevtê dîrok,
Hevtê laûjok, hevtê nivêjok,
Hevtê qelîbotk, hevtê qewilik,
Hevtê metelok, hevtê zûbêjok,
Hevtê bend beytê “Kerr û Kulik”,
Hevtê berevok kilamê şînê,

Hevtê ya şayê, xêr û xweşiyê,
Hevtê varîyantê “Memê û Zînê”,
Hevtê yê “Sîabend û Xeca Zerîn”,
“Ûsivê Nevya”, “Ûsiv û Xezal”,
Ya “Zembîlfiroş”, “Xanê Çengzêrîn”,
Û hevtê şaxê “Rostemê Zal”,
Hevtê pirtûkê şiyêr û poêma,
Hevtê ferhengok, xebername,
Hevtê yê dersa, hevtê yê ulma
Û hevtê pirtûk jî yê tercma...

Û Xwedê ku hat hewara hevtê
Û du mileta, ya me jî tev,
O min nivîsî hevtê “Hewarî”,
Hevtê romanê baş û bedew-
Hingê, heyrano, hevtê salî na,
Hiz dikin bêjin sed û hevtê,
Hingê, qurbano, ez jî tevî we
Çi bêjim – bejina siyarê min tê...
1978

SIVA ZIVISTANÊ

Kew dibe kerr-kerr tasa ezmîn sût,
Elegez dibe sêxca durr, yaqût,
Li berpêşa çiyê mirêxa mijê
Dimelise ser kelefêd kurşê...

Şems hêdî hiltê, Dibûrdaxê som
Zer dibe, mîna şîrê rûzihom.
Di bin lêvêda zoxale sya terr-
Bi kubira qerqaş beşervetê gerr.

Mînanî xewn û mitala çûka,
Gultima kewa difire dirûnga...
Dû dibin sitûnê mermere hêşîn,
Hildikevin ber arîka ezmîn.

Tev dilîze tevî şêbiskê Şurê,
Dil mîna çivîk, xweber distirê.

***

Por û pencê şemsê zêrîn
Pîj bûn nava hewê,
Sêwan şîn û zer xemilî
Ber nûra bedewê.
Her teherî telxe veda
Heta gaz-gêdûka,
Xam, Dibûrya sovay kirin
Navda mîna hûta.

MISTEFA BARZANÎRA

Me mal-miletî nekir şîn-girî,
Şîna şehîdiya te Merdemêrî.
Me li roja ava nihêrî,
Wekî ku emir dide rojek din,
Me li toximê şova nihêrî,

Wekî ku zeviya dide gîhandin.
Me li serê wan lawa nihêrî,
Ji kîjanara dibên Barzanî
Û me bi sebirê girî guherî,
Me bi hêsira nekir arzanî...

Bera ew millet hêsira birêje,
Yê ku nikare birêje xûnê,
Yê ku çewdera rizî davêje,
Dixweze gênim hilîne şûnê...

Lê me aqa xûn meydanada rêt,
Wekî em pêda bûne Cegerxûn,
Em bûne Hejar, Şivan, Celaldêt,
Xoşnav, Xêrûlle, Leylê û Mehmûd.
Em bûne lawê wan dayîkê tê,
Ku tûr vedide herke bîst berî,
Û milletê me nav sur û şextê
Ragihîşte bîst mîlîon neferî...

...Belle, serê me ket, lê em nagirîn,
Şîna te nakin, bavê cimetê,
Emê mînanî kurikê dêmbirîn
Bigrîn, bikenin ber hemêza dê:

**Dayîka Kurdistan... kengê xwe ragirt,
Kengê merema te hate sêrî,
Hingê wê nava şaya meye gurr
Bihele şîna te merdemêrî.**

s.1979

***

O, mûsa min, o çara min,
Dema tu têtî hewara min,
Min tirê wekî Rostemî Zal
Ji minra dibe pişt û heval...

***

Ji hisreta çiya xewa min nayê,
Diçim bilindciya-hewa min nayê,
Bi xewn difirim dinya zarutiyê,
Ew jî bi minra kewa min nayê.

***

Min çêkirin ev tam-taşê tûfîn,
Li dorê kişand sûreke mitîn,
Û çawa pezhiz, çawa kurdê çiya
Axilek avakir min li sirtê çiya...

Ser şaneşîn û şênlikê minra
Salê bifirin nolî sîmira.
Û wextekê jî du rênçber wê bîn,
Xwe bidin ber siya axilê minî şên:
- Hey gidî,- bêjin,- Fêrîkê rehmetî
Ser van tam-taşa çiya zehmet dî...

***

Û rebilalem bi qas-qudretî
Kêlimî û got: - Heywanet nekuj,

Ji hûtê bera, ji gura girtî
Heta mûrînga nuxsane nekiş.

- Lê malê goştî? Ya rebilalem,
Ew nayên kuştin dest benîadem?
- Êh, go, şayîrê dînikî gêjî,
Gere eseyî tişkî tel bêjî...

MAL - NEFERÊ MIN

Ne ewe, wekî em li gund bijîn,
Ne jî şeherda dijîn dil û ced:
Ji hisreta gund dikim şerr û şîn,
Ji gund direvim şeherê şulet..

***

Xaliq daxa poşmanbûnê ser dilê min daniye,
Dil-fikarê edil-esas bê îz û toz hilaniye...
Poşman, poşman... aqa poşman, ku poşmanim bûyna xwe,
Lê bûyînê ku poşmanim, çûyîn çima poşmaniye?

***

Mînanî bezê ser hurê pezê
Girtye rûyê ezmîn ewirê payîzê...

Vê sibê şebeqê, ez hê nava ciya,
Hesek ser min ket ji derî, baciya,
Ji nava hewa payîzêye nê
Piste-pisteke şîrin dibhêm...

...Nizam, diçin aş mezinê malê...
Nizam, bazarvan diçin bazarê...
Nizam, birrê pêz dajon qiraca...
Nizam, koç dikin zomê kurmanca...
Nizam, seferlya dane serê riya...
Nizam, difirin qulingê berrya,-
Hesek hisretî serê vê sibê
Min kamço dike ber bi cenûbê...

***

*“Mûyekî te ez nadim bi sed Zîn û Şîrînan
çi dibin hesavkî tu ji min Ferhad û Mem”
Melleyê Cizîrî*

Methê dîndara te nûr Meyremê
Her-bi her minê bedew bigota
Ger navkirama te jî ez Memê,
Ey Zîn-xatûna Cizîra Bota.

Cizîr û Hewlêr, Meqrûb û Şerga

Ketin kifara zevtiya û zorga.
Zevtiyê ereba, farisa, tirka
Kurdistan kirin şova ber cota.

Cot û cobarê me birin talan,
Dezge, duruşme, kaxet û kilam
Û hesav kirin em xêv û xulam,
Beytû-beyaniyê bê nexş û nota.

Û siyar dibin hê bergîrê kurda,
Ji hev bîr dikin eşîrê kurda,
Bedewê kurda şayîrê kurda,
Û me kivş dikin bi kevn û kota...
Kevne kinyata erxêd şelûze,
Dibe çêr, lêgênd, qelebotk, qise,
Lê biha nakin lêgêndê bînse
Babetî postepilingya Şota.
Babetî beytebora "Mem û Zîn"
Wê şam-şureta gênya me qedîm.
Na, milletê Mem û Qeretajdîn
Unda nabe bi tu anêkdota...

Reş nabe warê Ahmedê Xanî,
Wekî pîrsa dîn-dewletê danî,
"Mem û Zîn" kire beyta ruhanî...

Belê, em tûra wîne, erhede,
Tu Zîn xatûnî bi nûr perwede,
Rusqetke, ji ber nûr-nedera te
Vêxim şemdana kilama kurda...

ŞIVANO

Şivano, karî – pêz biçêrîne,
Yan na ciyê bade xwe nezêrîne...
Bernede pezê xelqê bêxweyî
Li van berpâl û pêşê vî çiyayî...

Û bira jina te jî mecbûrî
Şivê hilnede, neçe ber sûrî,
Û qorixçî jî wê ranemûse,
Û xelq jî nevê ew bênamûse.

***

Badîlhewa nav ewê kûra duh
Digerim ewan persengê êgir,
Ku germ dikirin li min can û ruh
Û dikelandin minra şîr, şekir...
Bayê bêferseng tamam sar kirye,
Kiryê toz, xwelî,
Û dipekîne dev û çevê min
Usa bawelî...

ÎBOYAN

Îboyane femîla me,
Femîleke sade û kurt.
Lê eyane femîla me
Bi serî wî hekîmê kurd.

- Tu çî Sehîd Razgoyîçî?-
Bijîşk min dipirsin hercar.
- Birê wîme,- ez cî bi cî
Ji wanara dibêm dilbar.

- Çira, feqet,- ewan dibên,-
Ew qemere, tu wa qerqaş?

- Qey ew xala çûye,- ez dibêm,-
Ez bavanê meyî qerqaş.

Birê mine qerqaş, qemer
Gelek hene xêncî Sehîd.
Hinek dijîn bi mal, nefer,
Hinek –xerîb, tenê, wehîd.
Hinek – xwendî, hinek-nezan,
Hinek li gund, hinek bajêr,
Hinek nava kela-zindan,
Hinek di bin agirê şerr.
Hinek dûrin, hinek nêzîk,
Hinek – Îran, hinek Tûran,
Hinek sond dixun bi “êzdî”,
Hinek – bi “kitêb û quran”.

Lê em gişk jî birê hevin,
Temê dê-bavekî eyan,
Navê bavê me Kurdoye,
Navê dayka me – Kurdistan.

BIN HÎVERONÊ

Vêsînin hemû van lempê tokê,
Bira xurû be dîndara hîvê!
Werin, pismamno, em qe na rokê
Bin hîveronê rûnên ser şîvê.

Wedê difire, zûbe, yan dereng

Emê undakin vê dinya delal,
Werin, dil û ced em deng bidin deng,
Derbazkin demek hevaltiya helal.

Em dila derxin mûrêd mixenet,
Çawa sitirya desta derdixin,
Û bi sidqê qenc, bê tirs, bê minet
Dirêjî hevkin destê dilê xwe.

Ca binhêrin, çi bedewe ezman...
We qe nepirsiye bi dilê bengî:
Kê meda antêx kirye ev cahan,
Heyr û hisretê hezar yek rengî?

Çima xaliq wa dide merde-merd,
Dike maşoqê rewşê dinya ron?
Û çima davê bi destekî sert
Xûn û xebûra kêşverê Karon?...

Dibe ku şerav şêwirekê bide?
Em dagirin tasê gundîtiyêye kevn,
Vexun bi bîna gîhê perwede,
Bin nûr-nedera hîverona xewn.

Hingê bin tasê xwe valakirî
Emê bibînin bengizê kal, bava,
Kubira zarutya xwe unda kirî
Û bigirîn bi dil ça zara sava.

Û wexta îda şewq-şemal rêtî-
Hîv here ava piş çiyayê Dibûr,
Em bi dilê dînc, dilê verotî

Hemêza hevda xewra herin kûr.

Û...xwezil mîna wan çirê berê
Em bitemirin xewêda ker-lal
Û qe derc nekin ewê kederê,
Ka ça unda kir me dinya delal...

DAYÎK Û TENDÛR

Car-carna, wextê ez xilmaş dibim,
Çevê min tên girtin bi teriya gevez-
Ber min birq vetê bengzê dayîka min,
Sufetê wêyî xurûyî remxwez.

Berewil dikim çevêd wêye rem,
Xala şîne ser eniyê kutayî,
Dêrê keskî wek belçike kelem,
Dora tendûrê pejal vedayî...

Xweyîngê hevin dayîk û tendûr:
Dû keys-keremê rû-barê erdê,
Ça ji dilê dê, ji wê "çela" kûr
Germ û bereket sal-misal dertê...

Ez xewna xweda diya xwe dibînim
Timê li dora ewê “çela” germ,
Û hişyar dibim û ez bîr tînim
Çela pala çiyê- qûçe xweli ser...

Sare ew çela çolêye sade,
Bê kêle-koziye, bê dû, bê dûxan.
Yazix, tendûr jî rind tîne nade,
Çaxê bi destê dê nayê dadan...

NARA MINRA

Her sibe, hertim xewê radibim,
Porê xwe li ber eynê şe dikim,
Û, hew nişkêva jêr mêze dikim:
Şîrin û delal, bêsûc-bêgune
Şikilê neviya min minra dikene...

Ez xwe bîr dikim, ez xwe berdidim...
Ez Nara xwera xweş xeberdidim...
Narkê paç dikim, Narkê hiz dikim,
Toza ser porrkê wê temiz dikim
Û bi porê xwe neşekirîva,
Ber û pêsiêrê xwe vekirîva
Nizanim çawa, bi çi teherî,
Ez sahil, sivik dertêm ber dêrî...

SEQEM

Seqeme, Gulê, seqeme,
Heyamê arvan û ardûyane,
Kêwrîşk ber sitara keleme,
Dilê min tendûra bêdûyane.

Ziviriye rozgara zulmê,
Ezmana kulya xwe teşiyê kir,
Bayê dîn lûvand ji kezevê,
Ji çiyêra çalmeke çîl çêkir.

Sîng-berê te gul û bihare,
Dergê ber biharê mehkeme,
Dilê min bê cî û sitare,
Seqeme, delalê, seqeme...

Serî, wek Elegez, gerdenim,

Bin piyê min şepe û leqeme,
Gul weriyan ji sîng û bedenim,
Seqeme, Gula min, seqeme...

***

Li serê çiyayê Qemer dax bilind
Min hêbet fitand gurekî pîr.
Gur revî, feqet, egilekirin ling
Dûrva jende min avirêd tîr.

Di bengizê wîda – hebû dew-duan,
Hêrseke şewat, agir-bizot,
Teyê bigota evî debê han
Bi ten, bi loma minra digot:

- Tu ji deng-dewê dinê xûlikî,
Reviyî evan çiya û banya,
Li van dera jî beterya dikî,
Difitînî me wek beyaniya...

***

Em hê gerek li Pertew beg dagerin,
Mem û Zîna horî-melek dagerin,
Ahmedê wek şems û werşeq dagerin,
Li Melleyê zimanzîrek dagerin.

Em hê gerek- Murtula beg dagerin,
Bizanbin çiyê hub, helalî, comerdî,
Paşê gerek-vê dewra dek dagerin...

***

Payîza emir ha hucûm dike,

Derp-derp lê dide, bê qudûm dike.
Em heyr-hisreta parr û baska bûn,
Niha linga jî me merûm dike...

***

Gere tû bikim, nenivîsim tucar,
Heyra nav û deng bavêm bêminet,
Kaxez, qelema- êgir têkim par,
Raqetînim vî mûsayê mixenet...

Ev mûsa mîna dijminê durû
Tê û xwe dike dilê min mexsûz,
Wekî surêd min xalise xurû
Veke ber dijmin, ber cin û cesûs...

Teze ez dikim axîn, qare-qar,
Teze çêr dikim mûsayê oxreş...

***

“Ew mamostê meye, wekî
Me hîn dike zimanê dê,
Îro dewsa dersxanekê
Serak mezin va guh didê?

Kuçikê kartola dadide
Tev tîfalê gunde tûre,
Lê ji bona poêziya me
Ew xwe-xwe bûye agir-kûre.

Ewî daye methê ewira,
Çiyayê Dibûr, Hevtêmanat,

Ser mezîla qurn û dewira
“Usivê Nevyâ” kiriye Ferat.

Wî sax kirye, qey bê ber me,
Kalik-pîrikê me pehmetî,
Texsîr kirye şerr û qirme,
Zêrandin û zinêqetî.

Pesiniye wek folkilorê
Rewşa rinda, dêrasora...
Meth û sena ji avtorê
Beyta “Rihana Resora”...

***

Esirê mînanî dayîka dergûş
Şemsê nûr daye milê xwe, diçe.
Tevna kerasiyê hêşîne hermûş
Sînore çiyêva berjêr radiçe.

Ba difitîne qeydekî yekhang,
Nêktara gula dalêse nevsek.
Tîrinca royê kirye dolîdank,
Xwe têda dikilê çivîka zevzek.

Kala ber dîwêr serêd xweye sîs
Dane ber rema teva derengî,
Dadigerînin rojêd xwe ezîz
Bi şinga-şinga tizbiyê reng-rengî.

Çiqas bedewî, şîrinî, dinya,

Dixwezim bêjim hetanî –hetê...
Eşqî te bi stran dişxulim, dinya,
Û emirê min usa ser hevduda tê...

***

Tevekêd lazûr bi hêsrê ewira şûştin dêmê durr,
Hîv nazya dike nava belekiyê ezmîn û ewira.

Eyna ezmînda min dî sufetê ruhê xweyî mirr,
Digirîm, dinelim bi şîn-şewata qurna û dewira.

Yazix, min tirê surr û suhabî soze, laqirdî...
Û ji femkoriyê min xwe neparast ji lûr û leke,

Ruhê m hişyar bû mîna tîfalê çev şîqal girtî,
Û digirî, digirî, nizane gaziyê xwe bi kê bike...
Dê nîne xwedê, wekî temizke çevê ruhê me
Em xwedêra –çî? Çawa ji mera - mûrîke topal...

Wê bipelçiqe mûrînga hêsîr nav dest û piyê me,
Ger hilnekişe zuxirê zyaretva bi semt û fesal...

Merivkoka jî derc kirin ev yek, lê min derc nekir.
Destê m eteka xwedê hat birîn, ji erşê mezin...

Eynatî minra, wa nazya dike hîva cewahir,
Eynatî minra ev surr û sêwan îşev dilîzin...

***

Ser mezêlê diya min

Şînbye gulek hêşîn,
Kulîlkeke nermik,
Bedew, bedew, xweşbîn.

Ez qurbana rema
Dilê dayîka xweme,
Ev gul xût kerema
Dilê wêyî reme.

Navê wê Cemed bû,
Lê dil usa germ bû,
Dême wê qemer bû,
Hinav nûr-neder bû.

Ji wê nûrê dan der
Ji wî dilê helal –
Guleke nûr-neder,
Şayîrekî kemal.

***

Gund bû, xanî bûn, tendûr û dîz bûn,
Dîzada kirçik û kelindoş bû,
Em gedê gunde xêve xemsiz bûn,
Bêyî hev roja me qe ne roj bû.

Kulek dikenyan bi zerqa tevê,
Çivîka gazî dikir deşta.
Me eşqa reva li pey merkevê
Dûmayî dikir xewnê xweşda.

“Xwendin vedike erşê ecêva”...
Mezina qulac qelina didan,
Me diqelaştin belgê kitêba,
Kuçikê kartola pê dadidan...

Lê karoz dikir, feqet, mektebê
Wek mîsîonêrê erxî betêr,
Qetandî em ji dîn û mesevê-
Şiqitandin nav gêla şêher...

“De gidî, pêşda, ez bextê weme”...
Me bihîst dengê xwendiyê êlê
Û di nav leca tevî nemama
Xaricîn nava xiringêlê...

***

Diçim gund, divêm: “Ne gunê teye”,
Têm şêher tera dîsa dikim şerr-
Li cîkî hewa ziyar û zedeye,
Ciyê dinê bende zedeye û jer.

BIZANBE

...Wextê şuxulda dibim kelamper,
Bizanbe, wekî ji te hiz dikim.
Wextê mest dibim melûl texveger,

Bizanbe, wekî ji te hiz dikim.
Wextê heq, neheq tera dikim şer,
Bizanbe, wekî ji te hiz dikim...

***

Keçê vî gundî bedin, bêferseng,
Ez berê xwe wan diguhêrim,
Lê bûkek heye çapik û çeleng,
Ax, ez nikarim lê nenihêrim...

Dimeşe avê porzêra dêmdurr,
Li derê malê ew kinca dişo,
Pez-dewarê xwe kîs dike nav birr,
Dil, sewdê min jî pêra dajo...

Ya xaliq, qe na şivan bûma ez,
Min bigotayê bi heyr-hêbet:
“Sebira dilê min, mîya we sorebeş
Duh nizam çima neçêrya qet”...

BAL RESÛL

Selam elêkim,
Resûlê kurê Hemzet Sadasa!
Tu min nas nakî,
Lê xwexwe minra nas-nêzîktirî
Ji gelek nasa...
Ewto nas, wekî
Dixwezim wek wî Ebû Telîbî

Ji tera bêjim
Bê orte-berî, aza, firêqet:
“Wellehî, başe çake avarî,
Billehî, sûp jî xrav nîne qet” ...

Şayîrê miletekî betbextim,
Xelqekî Şerqa Nêzîke qedîm,
Ku ev çend zeman, çendik-çend wextin
Ji dîn û dewlet zey mane, êtîm.
**Ne xelqê sêsid hezare, feqet,
Û ne jî çarsid û ne jî mîlîon,
Bîst mîlîon evdin bê welat, risqet
Li rû hewata evê dinya ron...**

**Dil bikin, êw birc-medenê Misrê
Nava rokêda ji cî biguhêzin,
Berî beryadin çemêd Kewsêrê,
Vejenin sûra Çînaye mezin...**

Lê mîna şêrê bi fendê rûvî
Qend û bend bûyî mane belengaz
Bin destê şahêd Şerqê herevî,
Qanûnêd seyasetiyêye delkbaz...
Wek şah-sultana nemam nîbûn, na,
Ne Şamîlê we, ne Barzaniyê me,
Lema jî li vê dinya nemama
Aza nekirin çiya û baniyê me.

Bûne bindestiyê dîplomatiya bîc
Lawê tebyetê azayîperez...
Te rast tê derxist, belê, Hamzatîç,

Helbestvanekî kurmancame ez.

Min merivê xirav zef kirye eynat,
Hemû qiralê qelpiyêye qurre,
Dîsa bi meriyê dinyayê talant,
Bi şayîrê mezin şuryam dibhure.

Nizanim, çima fikirîme tim
Ez şayîrê kurd –Fêrîkê Ûsiv:
Hemû şayîrê dinyayê mezin
Hevekî kurdin, hevekî mirtiv...
Ax, min çawa dixwest tev mirtivê eşq
Çapkira rêkê dinyayê kese...
Mîna Alêko şa bûma serxweş
Bi heyr û huba Zêmfîrek teze...

Kurmancim, feqet, merûmim, miqûf
Ji zeyneteke konê kurmanciyê
Zozanvaneke heyîrî, hinkûf,
Şeveke şerbet, şevîneke çiyê...

Min tirba Tolstoy, bile nedîtye,
Pencerêd mala Yêsênîne şîn,
Min Erez nedye, min ne bihîstye
Dinêpira Taras ça dike xûşîn.

Welle nedîtye gerr û geştê te,
Çava û Çapon Çad û Mozanbîk,
London û Lamaş, Şîraz û Şatax,
Andêr û Kordiyêr, Aparat û Pîk...

Ancaxekê dît min Kurr û Kepez,
Daxistana te bi çiya û aûl,
Bihêl, biratî te hemêz kim ez,
Bîna dinyayê ji te tê Rasûl.
Maxaçkala

***

Emê jî herin, ev gav û gaz ma,
Dinya miqerim dîsa esas ma,
Emirê me vexar, dewsê karas ma,
Binda nixalek tel û tinaz ma.

Dinya bi dewire, Zal, Zuqurne çûn,
Me nîv jî nekir, li me qurne çû,
Şayî şihitî, def û zurne çu,
Feyde çî, govend-gerê hewas ma...

Şîn û şaya me car -car betsar bû,
Dilê me reben ha dîn û har bû,
Bi hemd û hişva qeyd û çîdar bû,
Me çar û fitar xewneke xas ma.

Xewn - xanimeke xame xilfikî-
Şevê kamço kir, rojê silikî,
Êy, Fêrîk, derdê te vî dilikî
Ji derdulyara îlac, îtmaz ma...

***

Xaliq, tu xatirê navê xwekî,
Min hewcê meriyê nemer d nekî:

Min birçî dikî, yalvar meke,
Min bê cî dikî, bêçar meke.

Zedê didî min-zedek usa,
Wekî karibim bilipitim.
Cedê didî min-cedek usa,
Wekî ji qeyde nefilitim.

Bi dilê derda pirr hilatî
Min zefî kirye neduatî.
Li nava kubira erd û erşa,
Dîndara şemsê şîrin û şa,

Beşera bera, birqa ewira,
Naz û nûbarê keleş gewira,
Nava dîndara tîfilê tiberk
Ji te hiz kirye min usa berk...

Tu xatirê wê sêra xwekî,
Min hewcê meriyê nemerd nekî.
Te bîter kirye kul û birîn,
Tu bi xwexwe jî bicebirîn...

***

Nizanim emirê merivêd momin
Çi teheriye, bi çi qîrarê,
Lê çi ku ezim, bext qedera min
Bûye rozgareke meha adarê:
Dêmek dibe ewir,
Dêmek din-sayî,
Yek ji bext stewir,
Ya dinê-zayî...

Û dem-derecê bext, îxbalê min
Haqa zû ber hev têne guhastin,
Wekî ez pêra
Nagihînim bile
Duayê li roja xweye xweş bikim,
Nifirê roja xweye reş bikim...
Dilê min dêşe. Ez çawa bikim?
Dermana bixwum? Kul di dermana...
Rabim herim nav biçûkêd şîrin,
Wexum şerbeta beşera wana.

Xile-bila wan ter-temiz seh kim,
Paçkim tetê wanaye qirêj,
Derheq dik-rûvî wanra qisekim,
Dibe ku dilê min berde ev êş.

***

Ezî betbextim, lê ne bêxweyî,
Pirin meriyê min, bira û pismam.
Herkê hemûşka topkin tevayî,
Wê ji wan çêbe taxbûreke tam.

**Lê...mûsayêd min wextê min dûrin-
Fîqarekî bê piştovanim ez,
Wextê li dor min lez difûrfûrin-
Qey hingê Rostem pelewanim ez...**

NEXWEŞÎ

Li min pirr bûne nexweşî û êş,
Nexweşiyê nemam, xirav û xayîn:
Min ji dûmika dewranê dirêj,
Şaylixya dinê didine birîn...

Nexweşîk heye –miqûf dike min
Ji lezeta naz-nemetê xwestî.
Nexweşîk heye- xewêd şîrin
Kirine jana hinav û hestî...

Nexweşîk heye – nahêle rehet
Kêf kim xwera tev heval-hogira.
Nexweşya dinê mirdar-mixenet
Ew zeda linge, gelî doxtira.

Lingê min qenc kin, ez neyê m birîn
Ji gerr û geşta tebyeta delal:
Ew nazêrîne wek yara xayîn,
Edûtîyê nake mînanî heval...

***

Bahar kimkimye, taba min nayê...
Çiqa jî rastî olecaxa bêm,
Ezê derkevim seyra dinyayê
Çawa telalê hisretê, hubê.

Min kamço dike Rasiya rengîn,
Mîna dayîka zaru pê hisret.
Gelo hene ew pencerê hêşîn,
Wekî Yêsênîn distira dil-ced...

Qulingno, yazix, seh nekir dirêj
Ewî dengê we hisretî heyran,
Nava kabakê şehere qirêj
Ecele maşand canya xweye can...

Hisireta gund û mihînê sitira,
Lê gundda nema, xwey nekir mihîn,
Bin şemala bext nekir pêçira
Gundîke dêmzer, malkir, milahîm...

Yazix, sed yazix... Ax dikim, feqet
Ez bi xwexwe jî îtqat nabim gund,
Dixwezim bi rêyê teng û firêqet
Herim dû kubira Sîdorake rind...

Min kamço dîkin beriyê erebî,
Deb û dêşa her millet û ziman,
Xwezil bijîm tev merivê berfî,
...Û kurdî bangdim ez wa bi hêbet:
“Hergê hisretê didî, ya rebî,
Çima per-baska nadî îsanet?”...

***

O, hêsûyêd hêşîn, kenarêd kesk,
Dilêm difire nolî dûmeqesk,
Maşînê leztir leber dike rê...
O, eva Şîrvan... ev çemê Kurê...
Eva-Mûsakênd...
Eva han Dêrbênd...
Bi bîna darê sincava serxweş,
Dixwezim çeva hûf kim dinya nexş,
Bifirim serê çiyayê kolozçîl,
Berê beşersîn, bestê bê mezîl,
Qiracê qemer, mêşê terazin,
Her tek nekevim şeherêd mezin...

Rostov

***

Bilûrvanê jîr-bayê bîn gezgezk!
Esir-ezmanê havînê Pampê!
Kewtîne sa bûn, yanê dûmeqesk-
Difirîn usa tevî pêla bê?...

Bext, unda bûyî tu bê berate,
Ser xênî îda naqinge mirîşk,
Amojina Hacê nake dew û doz,
Hêkê nagerim nav keta kurîşk...

Qurif dikete nav dilê min ter,
Wextê dişingiya kêlendiya ewil,

Ax, kêlendîke batinî ker-ker
Çinî bir çiqas ahil û cahil...

Wê me jî bive - wê heşankêşê-
Kêlendîkêşê emirxurî ûc.
Ax, lema îda minva tê kivşê
Dinya mînanî qeseleke pûç...

XAS XATÛNA KURMANCIYÊ

Derketibû pala çiyê
Xas-xatûna kurmanciyê,
Xemek xerav li ser rûya-
Wira tişkî digerya...
Nizam bazinê nûr beniyê
Ketibû wê nepeniyê?
Nizam gustîl, nizam tor,
Nizam birqanoka por?..

Ax, meriv zêr undake,
Gund û bajêr undake,
Text-tacê şah undake,
Xezina padişa undake,
Tek cahiltiya nûr-neder
Unda neke, nede der...
Û mîna min bêguman,
Wek nexweşê bê derman-
Nenihêre pala çiyê,
Xas-xatûna kurmanciyê...

***

Wey la xezev dinê ketê,
Dinya dilkevirî,
Ku aşkera ser tirba dê
Kur nikare bigirî...
Êvar dihat, dibû terî-
Kurikekî dayîk mirî
Direvî ji malê...
Wek xezala gurî li dû
Teriqî ji rîya xwe,
Xwe ta dikir, tel-tel diçû
Ser mezelê dîya xwe...

MÊZEKIN HALÊ MILETÊ KURD

Moskva rengîn, dîreka dinê,
Tu kan-mikana şêwirê mezin,
Bi dilê derd û xemava xinê,
Me tera aniye gilî-gazin...

Dinêzanê te zanin ezberî,
Wekî vê dinya ecêv tijî
Miletek heye bîst û hevt merî,
Bi dîn-dewleta xweva dijî.

**Dewletên Hacûc...Xweyê text û tac,
Xweyê extîyariyê xwe zemande
Ber bêdewletîya bîst mîlion kurmanc...
Qerfa Xwedêye, yan ya bende?...**

Em ne pîngmêne, ne pîtêkantrop
Li evê dinya şaristanî.
Pêşiyê me-Îve, ku rûs dibên Xob,
Mûsa mezintire hezar salî.

Qedîmîne kurd, arî, xerîbdost.
Ji xelqê xerîv me hiz kirye,
Navê mileta bimbarek-pîroz
Li ewledê xwe ezîz kirye:

Ûris me danye navê kurê xwe,
Çerkez û Çaçan, Gêrman, Ereb.
Lê ereb...agirê kîn û kirê xwe
Li raserî me kirye bêrem...

Tirk darda dike, hebisî dike har,
Qeyd dike zar û zimanê me,
Nav û nûçika me dike bêar
Miletçiyê evan qelpî kone.

Xwedê, nedî me van kirê nuxsan,
Me nexwestye em bibin vare,
Em naxwezin jî bimînin sindyan,
Ber derbê xelqê bed, bêare.

**Em jî dixwezin cûrê xwe bijîn,
Welatê xweda nemînin dîl,
Serbest bigerin çiyayêd xwe hêşîn,
Parî nan bixun bê kul, kertîl.**

Sihabêd dinê! Bi çevê remê

Mêzekin halê mîletê kurd!
Rênêsansek nuh vebya vê demê,
Me lê hûnaye gumanek xurt...

Belkî batmîşke bi top û tifaq
Rênêsansa nuh her zordestiya,
Îsaf ragirtî çawa ku beyraq-
Pê bike hezarsaliya sisiya...

***

Gul şîn nabin îda her ciya,
Ax, ew bîn û bereket çû...
Îd nikarim hilkişim çiya,
Ew hucum û hereket çû.

Ma van jêra rûnê m xwera
Û pirs bikim ji cewêd me,
Ka wan gerra û sergerra
Qe çi heye û çi tune...

EZ XWEY DIKIM

Zidbûyî ji hevaltiya hulîkar,
Ji kêfêd bi araqê keşenekî,
Ez xwera xwey dikim hijmekar
Bire dîk-mirîşkê reng-rengî:
Yek çîle qerqaşê, tîne bîr

Gultimê berfa der biharê,
Yek zîliya amojina mine pîr,
Yek-rengê hingilê hegarê.

Yek reşe mîna siya neqevê
Kumikê sor xaşxaşke li hafê,
Yek xumira dorbenda xevxevê -
Werq dide mînanî alavê.

Dema ku distirên, diqingin
Dengbêjê bêtulim-tembûr,
Qasekê can dibe ruhê min
Bi sidqê zarutiyê gul û nûr.

Cihan bi bînekê xurû, xweş
Dora min fûr dide firêqet.
Qey ruhê hevsûdiyê teleqreş
Dinêda dewremîş nebûye qet...
Ruhê min difire cîkî dûr,
Yêrekî bê mûrî arxayîk,
Hilvetên hisretê mine nûr,
Dixwezin bang bidin tevî dîk...

O, levxe baskê sor-sincirî,
Zîl bangde, dîkê minî fêriz,
Tu çêtirî, welle, tu çêtirî
Ji nezanekî gemarî genefis...

DIBÛRDAX

Hey tu, Dibûrdax, birakê mezin,
Rojê rebê min çi zû dibezin?

Çi lez difirin teyrkî meh û sal...
Li ber pêşa te fûr dida fesal

Zeviya payîze... Simlê yek buhust
Li ser serê min dikrin piste-pist...

Nizam, ji sura kîjan cinetê...
Lê min baq dikir kulîlkê ketê.

Bejna min biçûk-gedê guhê gund
Unda dibû nav payîzeyê bilind...

...Awqa sal çûne. Dewsa gul-gîha
Şiyêr û destana baq dikim naha.

Dewsa wê zeviya li kenarê gund-
Şaneşînê min hilketiye bilind.

Himber dilîzin neviyêd mine nûr.
Bera bighîjin bê keder, bê mûr,

Zar-zêçê dinê-alemê, rebî,
Usa jî herdu çûkêd me sebî.

Tu, şikir, tûrê didî, wekî em
Reca te nekin: "Ya rebilalem!

Şûnda bistîne ji min her tiştî,

Tek dagerîn wê dema buhuştî,

Wekî bi bîna bayê cinetê
Ser serêm fûrde zeviya zarutiyê”...

BIRRÊ EWIRA

Birrê ewira kişyan rêz-rêz
Ger-guhêrê ezmîn.
Hebiya çenge buşkulê pêz-
Xwera-m têkira tizbî...

Û bavîta du hev kit-kit:
“Xêr û şer û xuda”...
Ax, tu bextê şayîrê kurd,
Ax cenimek cuda...
Heyf nîbûn ew xam û xabûs,
Zevî, zinar û zax-
Naha hevana min hebû,
Hevalekî dilsax.

Meyê birrê xwe bajota
Nav pirêza teze,
Tase şîrê miya bidota,
Danya “Kaniya Mîrze”...

Palda, xwera xweş xeberda
Meyê ber siya partê...
Çî min û çî van nemerda,
Çî min, çî înfarktê?...

***

Dilê min li wire, kîderê kalîna pêz tê,
Adar û nîsana bi dew û dêrindês tê.

Kîderê dayîk tevna didine ber kergîta,
Dinivêjin bendeka eyana û egîta.

Hiz dikim reşaya qyalga û guhêra,
Qûçê pesariya, şivanê dilsax, kerê bin têra...

***

Ax, vira xaniyê xatiya Rihan bû...
A, tendûr vir bû, sitêr derehan bû...
Mixek wê sitûna situxarda bû,
Hêvirdangê gewir pêva darda bû.
Tarma bişkoriyê malê -Letemer
Danî bû ber wî dîwarê himber.

Tîrinca tevê wek dolîdangê
Digihîşt heta, a, ewê tangê,
Û tijîbûyî bi " temetîzkê",
Qilpîna şorba nava dîzikê,
Bi dengê xatiyê edilî û şa,
Dîwarê reşva nerm hildikişya...

Niha ji ewan dîdemê xwestî
Her tenê maye seradek şikestî...
Wede, erdhejê bêxem, bêminet
Vejudine ew îdîliya cinet...

***

Xaliq, te gelek derd û êş da min,
Bi gele kira te dilê min sot.
Rikê min tîne herro û hertim
Sadîzma teye reşe melkemat.
Lê ku dinhêrim, ka çi nenera
Tîne serê xwe xelq bona pera,
Ez dua dikim-hingê te razî,
Ku te ne da min pereparêzî...

TEMÎ

Ez ku mirim, hûn meytê min çelkin li pêşa çiya,
Bira bibin kumeytê min tumê ket û kuncya.

Bên û li ser mexberê min biçêrin berx û kar,
Berxvan bêjin ezberê min heyran û hijmekar.

Şivanekî kali helke – dilsaxekî fadil
Serhatiya min şiro veke, wanra bêje bi dil:

“Ew jî mina me rênçber bû, birakê me mezin,
Kerî-sûrîkî çûk ber bû, kîs dikir berx-bizin.

Me tev li ser kenarekî nan û toraq dixar,

Radibû ser zinarekî, dinhêrî çarniqar...

Axiryê jî çû û bû xwendî, bajêrda bû şayîr,
Lê ruhva ma dîsa gundî, maşoqê çol-çayîr...

Zef digerya van çol-banya, dipesinî feruh,
Belkî Xwedê van çol-banya bigihîne ber ruh”...

***

Nav şîrine, ziman gezgezk,
Sufetsora nav şera kesk,
Te anîne ev kermê han
Li ser riya min kirine şaran-
Riya ku fire min rahiştaye,
Tek buhustek te jê hiştaye.

Ez bi wîkim-yekî mezin,
Minê nekira gilî-gazin,
Ger li wê buhusta mayî
Tu ber minra derbaz byayî...

***

Gerê gundê me gul dane,
Guhêr bûne karî.
Gulek nazik min navda dî-
Ji ezmanda barî...

Rewşa ezmîn hîv û steyrin,
Şemsê şemal barîn,
Rewşê erda qîz û bûkin,
Gul nazikê narîn.

Rojê xwedê cudane tim:
Yek sayiye, yek ewir.
Şemsê we ji şerqê hiltê,
Ya min –hewşa himber...
Gula pêşa palê,
Beniya xanim-xatûn,
Derneyê der malê-
Wextê gîhê didrûm:
Ezê kêlendiya xwe
Tûjkim, te mêze kim,
Xwe berbat kim bîrde,
Şuxul şerpezekim.

SERÊ PÊSEKINYA Heciyê Cindîra

Tu hatî rû-hewata dinê,
Wekî testîqkî gilî-gotinê
Miletê meyî bê dîwan-dewlet
Bi mor-mozbeta maqûlya milet.

Tu dîhar bûyî çawa planêt,
Ronaydarekî bi xûn û qinêt,
Yê ku nav bayê dewranêye har

Ji orbîta xwe derneket tucar.

Tu dinê ketî, wekî erhede
Bibî fanosa biata bende,
Wekî ji şewqê teyî nûravêj,
Çira xwe vêxe nusleteke pêş.

Himberî şer û şpûkê dinê,
Derdê sêwityê, jana girtinê, -
Qencî, edlayî her ji te barî,
Xebat û xîret û komekdarî.

Helayî, çûyî tu bê dew û deng,
Mîna ewrekî bariyî betreng,
Te serî danî, serê pêsekin,
Û te hîvî kir – te hişyar nekin...
1-ê gulanê, 1990

ÊPÎTAFIYA

1-ê gulana sala 1990-î Hecîyê Cindî çû ser dilovaniya xwe.
Gundê Pampa kurdada (naha Sîpan, Armêniya), ser mexberê
Hecîyê Cimdî ev xetê Fêrîkê Ûsiv hatin nivîsarê:

Eglebe, pismam, ber vî mexberî:
Vira definiye maqulê milet -
Dewrêşê ulmê meyî ezberî,
Serê pêsekin, pêşewitîyê merd.

***

Ewirada vêsyan tîrinc tew-tewî,
Gund çarseva siyê wergirt bi terbet.
Kengêda minra bûn telexewî
Şevêd Pampêye ax şîrin, şerbet?

Ba bazirganê dûmanê dajo
Li şax-şiveryê çiyayê Qemer dax,
Ber kelefekî kevn, kajo-vajo
Îxbûme di bin barê kul-derda....

HEKÎMÎ LOQMAN

Qelîbotk

Hekîmî Loqman-tebîbî bilyan,
Şayîrê dewrê zirzokan, eyan,
Ku tu evd-emel ser xwera nedî,
Ku hekîm sed bûn, ew-serê sedî,

Ku zên-bêhna wî gîhand wê yekê
Wekî her pincar, her kulîlkekê
Pêra xeberdan,
Ku her yek ji wan
Çi dûye, çi derman,
Bona çi derdan...

Hekîmî Loqman-tebîbî bilyan,
Rokê jî awa zor û xwe guman,
Çû halê hekîm, şagirtê xwe pêş,
Deqdenosê hevt salayî serreş.

Û bi kêr-dûzan, hacet û hunur,
Dendenê qafê Deqdenos vekir,

Dendenê hilda: dît vaye pirtî
Qirinî-pîstikê mejûyê wî girtî.
Qam-qutar nekir qirnî hilîne,
Go: "Perda mejû wê biqetîne..."

Û ma met-mirûz,
Ber qirniya uncûz:

Serda fikirî, têlê fikira rist,
Lê feqet, tu rê ji rîya dernexist.

Hingê Deqdenos
Go:-Loqman-Fîlos,
Mûçikê sor ke, qirniyêva dayne,
Wê pîstik berde, hingê hilîne...

Û cara ewil
Loqmanê aqil,
Hekîmî bilyan, serekê sedî,
Ku tu evd-emel ser xwera nedî,
Alt bû, qurifî ber zêna şagirt.

Tiştêkî mîna êrnûsiyê pê girt,
Li Deqdenosê bilyan kir eynat,
Ji qirniyê hiz kir, qirnî lê xweş hat...

Û alimê zor, ejdahê qurnê
Aqa nimiz bû, bû tayê qirniyê:

Û mûçika sor, sincirî, agir,
Girt û nav mejûyê Deqdenosra kir...

HELALA MINRA

(Wexta ew bajarê Tagîlê da bû)

Û niha, wextê ez wa bêsehet
Dinelim nava telî- tengasiyê-
Bîra te kirye min usa dilcet,
Bîra xemxurya teye kinêziyê.

Ez gelekava hatim xapandin,
Dilê te êşand min nezan-nezan,
Lê axir min dît – ya here amin,
Ya here bedew- ew tuyî dîsa...

***

Çaxê axê ez bûm heqî,
Li min nedin xêr û baqî:
Bera yar bên hev ramûsin,
Ser min bêjin beytê Feqî...

***

Ez ku mirim –

Min bi axretek axreta nûrîn,
Definkin hûn ser çiyayê Dibûrî...
Ku bihatan kerî, bihatana sûrî
Dora tirba min çiyayê Dibûrî –
Hingê ruhê min-berxvanê berê,

Hêlbya hisreta xubara qebrê,
Tevî kerê pêz ji çiyayê bilind,
Êvara bata belabya nav gund...

DESTAN

ÛSIVÊ NEVYA

PÊŞKARVAN

Qelem, tu şiva mine qudrêtê,
Wertînim, awa, te ser kaxetê,
Ber xwendevanê dewrek dûr vekî,
Rêkê - li Kenana qedîm kesekî,

Dîsa dîharkî gula buhuştê,
Kevirê senemê, selbiya teniştê.
Û em lezekî ji bext duakin,
Xwe li ber pût û senemê takin...

Mêzekin..., hatin, a wê ji dûrva
Qîzê şherê Şahê Bilûrvan.
Libsê wan çawa perê tawisa
Çiqilê selbiyêda melisîn wisa.

Û vepeşirî gola cinetê
Ber sur û sêra eşq û muhbetê.
Ew ji ezmanda hîv bû-hilşyayê?
Siteyr bûn cariyê rinda dinyayê?

Av lê reşandin, û li çardorê
Kevan rahiştin ken, keskesorê.
Û nazdar "ûfkir" wê nûrik-nazê,
Perik pelişand wek qubeqazê.

Guliyê wê nolî cot soremera
Ser rûyê avêra kişyan kenara.
Ew hêl bû hanga heta navkêlkê,
Ma di hindavda wek xewnexêlkê.

Ser sing ricifîn cotê hinarê,
Qey bê biçivîn, hev hatin xarê.
Daçivî îcar hilat hindavda,
Destê nazikî-kevirek navda.

Dûrva avîte kevirê senemê,
Ax, kî bû nêta wê nûr-meyremê?...
Lê yazix bext û mirazê jinê
Dest wêda nine nolî bazinê.

Meyanek xwera dilda heyamkî,
Berawild dike cahil-cîwankî.
Feqet Aqûkî çil û çar salî,
Bavê deh kurê tere delalî,

Padişê Kenana nav-deng hilketî,
Mêrê Bedîla no, kubir ketî
Rokê hiltîne tîr û kevana,
Tîr û kevanê van nêçîrvana,

Û banz dide ser hedekî,
Ser hedekî kumeytekî,

Dajo deşta “Erzîhalê”,
Siyarî dide ser xezalê.

Û li tûnc nêçîrê gorî-
Digihîje wî sînorî,
Li ser gola qîz di navda
Disekine di hindavda,

Û xwe davê ser libasê
Wê gozelê, gerdengazê.
Û Meyana bîst biharî
(Qîza Şahê Bilûrvanî)

Lê tê lava û dîleka:
- Gidîyo, di riya hevt meleka,
Sitar heye-boy Xwedêye,
Libsê bavê, bira bêye...

Erf-edete, xatirceme,
Libsê bavê, bona teme...
Û Aqû jî libs didêda,
Ewê horiya nav golêda-

Dewsa ewê kar-xezalê
Digire xwera tine male.

KARVANÊ EWLIN

Dilê min xanek beyte buhurtî,
Kişya karvanê ji dil dagirtî.
Evî karvanî pêşpejal gavda
Mîna Declekî best û binavda.

Decleyê nava kevî-kenara
Aqû bû nava cotê dîndara.
Yek nerm û naz bû, ya dine bed bû,
Yek mêrga xas bû, ya dine tet bû.

Sal-misal dora mêrga muhbetê
Aqû bû çemê-gêjgerîng ketê.
Pêl dida, naz û nûbar difrotin,
Jêra çîrokê cinet digotin,

Û xwe davîte pêş û bedenê,
Xweş radimûsa xala gerdenê.
Û mêrga mawar jêra beşirî,
Gulek ji berê nûrîn nitirî:

Tiflekî mîna hemûşka sade
Bû xamdergûşa diya esilzade.
Aqû ewledê yanzda hesav kir
Û tîflê teze Bînamê navkir.

Lê salek jî ku salê zivirî,
Padişa diha bû xweyê çi durî?

Kurekî nûrîn, ku nolî birq bû
Ji ber daminê Meyanê firq bû.
Qey bê “Yûpîtêr” rijya ezmanda,
Wekî digotin “Yûsiv” nav wanda.
    Û esil-esas nave siteyrê
Li tîfal kirin wê hewas- heyrê...

Ûsiv –bedew û rindekî wisan,
Ku natye dîtin nav evd û îsan,
Ji nedîtyane, nebûya, nebûya,
    Û jêra gotin- Ûsivê Neviya.

Du kerem, feqet, timê tunîne,
Xwedê jî bide, bende distîne:
    Ûsiv ku nolî royê nedîrda,
Bîn –beşer birya ber dîya hêsîrda.

Xubarê da dêm, reng lê teyîrî,
Nexweş nelîn kir-li kur heyîrî.
Lê kur ji wêra hê nego “dayê”,
    Ewê qulivand çev ji dinyayê.

Çel bû nolanî toxim-tiberkê,
Lê Ûsiv digihîşt nolî nûbarkê.
Qaş û qelemê dayîka buhurî
    Li ser sifetê tûnc dinitirî.

Kubra kur nolî antêx-alavê
Geş dikir qelb û qinazê bavê.
Wek gulbaxana berbi şems xare-
    Mêla bavê ser kurê dîndare.

Diniya bi kurva wî diqêşire,
Şev diçilmise, ro dibeşire...
Lê bengzê Beda dêmarî jere,
Ûsivra kîne, dil qal û şere.
“Emirekî diya wî li min bû qeda,
Naha jî ew bû edûyê ewleda”...
Dilkuliyaya xwera beniyê fikar kir,
Fikarek li ser fikarê bar kir.

“Min dê verê kir, go, bi jejîkê...
Ka li vî badim ez çi gizîkê?
Eger ku holkim wî jî riya dêda...
Lê min ruh heye destê Xwedêda”...

Na, îcar bo heqê îsafê
Beniyê jer nekir tu nan, tu avê.
Lê wek padişake dew û duanê
Dew danî li ber padişê Kenanê:

- Çawa, min deh kur tera anîbe,
Mêla te li ser wî êtîmîbe?...
- Nellet, -Aqû go,- nevisa xezevê,
Derheq Ûsikê min wan gilya mevê...

Çûkê malêye, dîndar delale...
-Na, go, li dinê “şewq û şemale”...
Bîne wî sêwiyê heramî reda
Dayne ser serê min û ewleda...

Bende jî, belê, mînanî baxe

Bedewî şemsê şewq û şepaxe,
Xweş dike berê dara hinarê,
Lê tev radike jera ançarê...

Ew bende bêje - Ûsiv bedewe,
Ew ber xanimê dîn û derewe.
Ew bende bêje - Ûsiv aqile,
Benî Bedîlê ew miqabile.

Lê aqil xwe ne siteyra rojêye?
Na, hucet îcar dora padişêye:
Bera hunurê perrê kaxetê
Safike qala mêr û kulfetê.

***

- Te dît, Bedîlê, zerpê dinyayê?-
Ken û kêfhatî padişê pirs dayê,-
Çi alimî wê xêncî Ûsikê me
Bigota qesir qederkê kême?

Lê min tek-tenê perrê kaxeza
Yekqat danîbû bin pîandeza.
Benî Bedîla wî diqirqile:
-Na,-divê,-lêpe, ew ne aqile.

Ew text û bexte,
Na, ne serwexte.
Aqû go:- Te vî qewilî înkare,
Şertê min îcar tera ducare.

Û derbaz nebû li vira xêlek,

Ber kura danî wî seqavêlek.
-De, go, bişkênin, ça semta we tê:
Binhêrim îcar we û qewatê...

Û yekî vir da zora bîleka,
Pîrê qewatê yek hat dîleka,
Yekî danî ber derba midasê,
Yê dinê-guvaşt li cokê hasê.

Yekî jî revand ji destê birê,
Kîrgalkî tewand ser situkurê.
Dikin û nakin, seqavêl naşkê.
Dora Ûsive - bike îlackê.

Ewî saqavêl vekir û hanga
Çîrpî şikênandin wek pîzpîzanka.
Aqû firmax bû:-Şêwir çiyê, lawo?
- Şêwir tifaqê,-Ûsiv go,-yabo,

Eger çend bira, yan eger êlek
Hevdu civyabin ça seqavêlek,
Tucar di nava ceng û cebara
Alt nabin li ber derba neyara.

Lê bê tifaq bin, ji hevdu dûr bin,
Nola van çirpiya wê bişkên, hûrbin...
- Eferim, lawo...Bêje, Bedîlê,
Tê li vî şertî bikî çi qîlê?

- Ew jî şîrete,-xanimê gotê,
Û merra dewkir wek melkematê:

-Te şîret kirye... bi wê şîretê
Li ber kurêd min tînî xîretê?
...Ezê vê derbê qewlekî daynim...
Mêr go:- Keremke, dayne, ezbeynim...
Ewê yek mirîşk da dest ewleda:
- Bivin, serjêkin cîkî xewleda...

Cîkî usayî xalî xewlebe,
Wekî ku Xwedê haj pê tunebe...
Û birin: yekî-qulçê tewlêda,
Yê din serjê kir kuncê hewliyêda,

Yekî serjêkir li bin siya tarê,
Yê din "xewle kir" di bin sakarê...
Lê Ûsiv, binhêr, qey bêjî qesta,
Hat û sekinî-mirîşk di destda...

- Hi, lawo, çima te serjê nekir?
Tunebû tu ciyê bi semt û seqir?
Ûsiv go:-Yabo, Bedîlê, yadê,
Çi cî wê hebe li rû hewatê,

Wekî ku Xwedê lê ne guhdarbe,
Herge îsafa meriv hişyarbe...
Bedîl bozxûn bû, îdî dey nekir,
Vekişya, diha hucet xwey nekir.

Vekişya, feqet, bi wê hesavê,
Çawa mer vekişe, wekî xwe bavê...

***

Roj çûn, lê neçû ernûsîya qeda,
Dê bû xeyb, kete guhê ewleda:

-Lê gere reha dijmin-decala
Mala min xweybe dewsa delalya...

Ew li padişê bê xanê wek tevê,
Hûn merê reşbin ber çevê bavê?
Bav, wekî aqa femkor û dîne,
Ku derc jî nake durfê wî nine...

Çi bira, lawo, pirtiyê dijmine...
Kîjan heqmaq bi dijmin amine?
Bivin undakin wî cinê cedû,
Ku hê we nebûye emel û edû.

Dara pêşberî rê disekine,
Radikin, hela koka wê kine...
Bivin hê nebûye padişê Kananê,
Hûn jî nekirine kerê olamê...

KARVANÊ DUDA

Xweşe havîn li ware Kananê,
Çil-çiya ketine rewş û pihanê.
Deştê wê nexşin-zîliyê xemilî,
Gujmê wê gewirin, qeya-qimilî.

Çemê kewserî nerm fûre-fûrin,
Darebî serda gulya dihûnin...
Teyrê cinetê çiqlava tarin
Karê xezala hev bare-barin...

Evê rozgara nolî cinetê
Nêçîr li lawê padişazade tê.
Wana wergirtye kirasê zirî,
Kumê qemtokî, sole saqkirî.

Qemê wan li ber kemberê zîvin,
Gurzê xedenga li qaşa zînin.
Wê çûn qulivîn "Girê Gewrava"
Bi hesp, cenûyava, seh û cewrava.

Kuna bîn dikin tejiyê hîn kirî,
Bûye fire-fira hespêd zîn kirî.
Teyr-tûyê tirsayî qey bê ber xewa
Vedicênîqin, xwe davên hewa..

Şîlan, hewşanê bin wan sitirî,

Ça destê bidin demaxatîrî.
Dihejin, û wek hêsira tîn xarê
Aviya ser wane ji terîbarê.

Beyaniya bîna hesin hildane,
Silikî li ber tûm û teldane.
Qey bêjî, nêçîr qelyaye, qate.
Lê, wa, mêşeda tişteke lipate...

Qoçin, yan çiqilê dara palûte,
Wekî ji parva şîn nebûye, rûte...
- Merale,-qûrîn Ûsivê kurîn tê,-
Ji tîrêd bira gujîn-gurîn tê.

Meral pertav kir nolî birûska,
Silo zengû kir hespê xwe zûzka.
(Edete, wekî nêçîr kudurye,
Rikêf-rikêfa birê nuxurye).

Meral bi bayê sawê teriqî,
Banzda ji qeyak tîke terikî,
Ser newalêra çing kir, çilqas kir,
Hespê kihêlî newal xilaz kir.

Feqet Silêman ha bero-paşe,
Tîrê davêje tîra wî şaşê...
Çye, hewasa wî nêçîrê tune?
Yan meremê wî nêçîrek dine?

Ûsiv qirqilî nîşanê digire,
Lê tirse tîra wî birê bigire...

- Usivo, bajo,-Silo qîrîne,-
Pêşyê lê bigire, ser minda bîne...

Kihêlê Ûsiv qil bû, pêşyê ket,
Dilê Siloda xezevek vêket...
Tîr-kevan rast kir, raçand tetikê,
Dûrva raçev kir mêşa patikê...
Lê ricafekê jend serê pêçiyê...
Axir bira bû, destê wî neçûyê.
Meral xilaz bû, elk-elka saye,
Firîn-fişîna hespê xûdaye.

-Werin,-Silêman rû tel ferman da,-
Xwera nêçîr kin çend teyr-teyreda.
Ro hat derbaz bû teştîya mîranî...
Û bira wirda rikêf hilanî,

Derketin serê gola hezekê,
Çend werdek kuştin nava lezekê,
Hildan, qewlekî li hev şêwirîn,
Hatîn ser bîra Betman êwirîn.

Kûrme lê kirin, û qelîya betê
Bîn avît, bîna temê cinetê.

***

Şems di şeqîva çiyêda çû xarê,
Çiya reş girêda bi sî-sitarê.
Bû şinge-şinga bayê bahêsiya,
Bêra şîhîn kir hespekî bê siyar.

Vekin delan û dergê hesarê,
Yanzde bûn, deh siyar hatin dîharê.
Qey bê barî bûn gûlik di serda,
Diçûne qesirê- serê wan berda.

Û dema pê dan ser pêpelînga,
Qûjyan wek çemê ser gêjgerînga:
-Ûsiv brao...Ûsiv brao...
Aqû heverlû go:- Çi bû, lawo?

Çi we qewimî, ka, Ûsiv kanê?
Gotin:- Gura xar gula Kenanê...
Birûskê qey bê ewirekî xêj xist,
Gurîn jê anî û li erdê xist,

Qey pêlek berê nolanî çiyakî
Aqû raxist wek gûlegîhakî...

Hewara bira îcar bû "yabo"...
Hewar Hesarê hêle bela bû.
Şîn, girî kirin, deng dan "weylêrka"...
Aqû çev vekir teze çevkêlka.
- Ka nûra ser min, go, Ûsiv kanê?
Ka bîna ber min, go, Ûsiv kanê?

- Xwe bihêvişîne,-kura go,-yabo...
Nellet nesevê gurê no, yabo...

- Ûsivê min...gura?
Gelî kafira,
Cabeke îsaf...

- Gura xar, ay bav!
Gura xar. Belkî em gurê harbin,
Cenimêda jî bê cî û sitar bin...

Em ji Gebaxda xar dibûn palê,
Ûsiv teriqand karek xezalê.
Me go:-Pey meçe, Ûsiv, webale...
Guneye, maka wê ne li bale...

Lê divên: "Wekî hatye ecele,
Ecel jî diha nade mecale"...
Me gotê, ewî gura me nekir,
Karik kudirand, axir ya xwe kir.

Çû pişta "Girê Gewrava" ta bû,
Ji ber çevê me usa beta bû:
Hetanî em çûn pêra gihîştin,
Gura ev kiras li dewsê hîştin.

Kiras derxistin, danîn ber bavê-
Kizîna Aqû hat nolî kivavê.
"Lawo"... kir, qey bê ewirê gulanê
Gurr-gurr kelicî berî baranê.

Hêsir hesavê ava berkelê
Dibarîn li ser xûn û xedelê.
Haqa barîn ser kirasê xûne,
Ta xûn jî rijya herdu eyûne.

Ta hêsir çikyan, Aqû nalîn kir,
Hilda kirasê bêmiraz bîn kir.

Nava avxûnê kiras mewicye,
Lê geza gura ka ku tunicye?

Dilê Aqûda şikek şulikî,
Ji şîn-giriyê xwe qey bê xûlikî.
-Ay gurgê dupê,- wî dew kura kir,-
Lê ka, gurgana diran kura kir?

Wekî li ser vî kirasê hanê
Tu gen û gezek nehate xanê...
Na, fenda nekin, menek vir heye,
Wekî derewa weva perdeye...

Yanê na, kê dye nêrê havînê
Gur bixun siyarê ser zîn-dizgînê?...
Eger hûn rastin, we qelpî nekir,
Bînamê çima we xwera nebir?

- Yabo, wan pirsê gunekar meke,
Kula dilê me hê xedar meke.
Çira ji bavê ceger-xûnav çûye,
Ji me birangê reben av çûye?

- Bêjin, na, bêjin, dirya Xwedêda,
Ûsivê min saxe, yanê we lêda?
- Gurga xar, yabo, ax bêje gurno,
Nellet-nesevno, gurno, gawirno,

Belkî diranê we bişkên, gurno,
Dil-hinavê we jorda bên, gurno,
Belkî lingê we bikişin, gurno,

Belkî çevê we birijin, gurno.

We ça xof nekir ji wê nederê,
Ew nûr temirand ber wê fenerê...
Kifirî kirin, gotin, lûvandin,
Aqû ji hemd û hemad birandin.

Padişê porr verû, şanê xwe şîn kir,
Xwelî xwe wer kir, hêbet zûkîn kir.

KARVANÊ SISIYA

Guhê m gujîne, guhê m gujîne,
Guhê m gujîne, karvan zingîne.
Çi bazirganê mirinê bese?
Ev bazirganê evdmerexese.

Hevt ro, hevt şeve- li serê riyane,
Hokîn-horîna ismayîlyane...
Hat bazirganê delû-dewara,
Çawirme danî bin sî-sitara.

Bîra Batmanî, kaniya cinetê,
Avek zelal bû, û dewlik ketê.
Çi avek ava avilheyatê!
Dewla ewlin çilk û çeva tê...

Dema ducar bû, dewl nivîşkan tê,
Lê cara sisiya çima giran tê?
Xwedê, tu bidî yeke bi xêre,
Avkêş betilî, yan bîr bi sêre?

Şirît kişandin, hê dewl bîrêda,
Keviya bîrêra qey nedîryê da.
- Benîo, tu kîyî? Tûra meriyani?
Yan ji nesevê horî-peryani?

Lê Ûsiv kere, qey bêjî lale,
Û nade caba pirs û suale.

Dinê dinhêre, hêsir li çeve,
Nizane çawa xeberde, şabe...
Qewatîk danê, gulavek serda,
Gulavê xweştir Ûsiv xeverda,
Go:- Xwedê xweşno, ez jî ku heme-
Bendekî nolî weyî sademe.

Ketiyê birame-vê qiyametê,
Xilazê weme bi rayê Xwedê.
Bira daxistim, wekî ji vira
Avê derxim bo qawirmexura...

We çawa rem kir, derxistim avê,
Usa jî bivin teslîmkin bavê.
Bavê min, wekî xwe-xwe padişake,
Bê qencî, qedir we verê nake.

Lava-dîle kir, dîlek dehcar kir,
Bazirganbaşî, feqet, înkâr kir:
-Lawo,-ewî go,-çî padişa hebe,
Bera esas li text-tacê xwebe.

Lê ewled-tewled tişkî min tune,
Hilbet xaliq jî li aliyê mine,
Wekî tu lawê nûr, cewahirî
Li vê çolêda min biter kirî.

Bivim te şîrîn-nûrîn lawê xwe
Xweykim nolanî nûra çevê xwe.

***

Kişıya karvanê biha barkirî,
Seda zengila wek gezo barî,
Li hev xurdilî di deşta kûrda,
Çiya û beyara xweş pêra fûrda...

Rê tên dibuhurin, rê tên dibuhurin:
Ha deşt û dûzin, ha çiya û girin...
Aha xanê kir "Gujimê hewara",
Aha garana deve-dewara...

Aha gihîştin deşta "Sîsarê",
Aha mikanê miriyêd hesarê...
Ûsiv ku gava dûrva mêze kir
Hêstirê çevê melûl zevt nekir...

- Ha, lawo, bêje, -serek sual kir,-
Çi xemê wusa kêfa te tel kir?
-Mezelê hanê...
Axahim, hergê didî rusqetê,
Herim bi qewlê sond-selewetê,

Demaxatirîkê bidime diya xwe,
Bêm, û em dîsa herin di riya xwe...
- Lawo, em gişk jî ewledê dêne,
Qûlê ber rem û reza Xwedêne,

Here, webale, li ser seferê
Texsîrkim sêtya dê û cegerê.

***

Heykelê dayîka Ûsiv eyane:
Mermere, kevirê reşî bin piyane,
Kêrtik û kove li her çar dore,
Beyt-bîranînek bi serva more:

“Dilê min ewirê erda geryayî,
Meyane, te wek birûskê jendê,
Mîna birûskê çûyî vêsuyayî,
Agir-alavê kulê hilşandê”.

Aha dixûne kur beyta bavê
Û dibarîne hêsirê alavê:
- Dayê, ez diçim, dayê rêwîme,
Ji te sêwî bûm, bavê jî sêwîme...

Dayê, ku hatin ewilê havîna,
Rojê mezela, piş firavîna,
Zêndî ku hatin ser miryê xweda,
Û kûrîn kete dê û ewleda,

Dengê min hingê tu ku seh nekî,
Nexeydî, dayê, dilê xwe nekî...
Xeber pirîsk bûn, dil-dê şewitî,
Qey bêjî heykel ji cî lipitî...

Serê kurr bire ser ber û bistan,
Bi destê dêva pore wî mizdan:
“Ax, berxê minî dû dê zêryayî,
Bi jera kîna bira çêryayî,

Bêbexta çi yek serê te kirin,

Tabetya min jî birandin, birin.
Lawo, wekî nav heyat û emira
Bextê te hebûya, diya teyê nemira,

Dê ku tev bavê cot per û baske,
Ku zarr bi wanva kewkî firqaske...
Niha tu-kewê baskek şikestî,
Serê riya ketî, melûl û mestî.

Yek kare bive te bi nan-avke,
Yek kare bive bi dax kivavke.
Ê, lawo, çi jî bibînî, sehkî,
Îsaf û Xwedê xwe jî bîr nekî”...

Ûsiv “xeberê” dayêva dêrî,
Qey bêjî ketye xewek xewn-xêrî.
Ew texmîn nake teviya baranê,
Qey hêsirê dêne aviya baranê,

Nerm vedimalin ji çevê diya wî,
Tên û dirijin ser temoriya wî...
Lê ewir veçixyan, baranê vekir,
Ûsiv pirtîna çivîka seh kir.
Qey çivîk nîn bûn, lê ruhê meyta,
Ku derketibûn tûjkê kumeyta,

Û çive-çîva wane cinetê
Difûrfûrî nav çol û tebyetê.
Dûrva dixwênyan birc û bazarê
Ûrta Kenanê - şherê Hesarê.

Lê Ûsiv...îda wê neçe malê.
Miste xweliya dê wî kir dezmalê,
Piyê heykel paç kir..."Xatirê te dayê" ...
Û dilşikestî pişta xwe dayê.

Hat. Karvanbaşî no û neheqe,
Agirê xezevê ji ber dipeke.
- Lo, kuro, lawo..., -wî da xebera,
Tu bûyî meytê nava mexbera?

Ev eşyayê han xas, hizêmetî
Qumaş û etiran, kevîrê qîmetî,
Malê wek xizina padişê Kenanê-
Tev bêxeda çû ber vê baranê...

Got, sîlek dayê: qey sîle nînbû,
Topek ji topa erşê ezmîn bû...
- Qirar-qesembe, go, Senem şede,
Em gihîştin cî bê ziyan, bê zede,

Ez te dewsa vê ziyan û zîrarê
Şeherê Şamê derxim bazarê...

KARVANÊ ÇARA

Oxira Ûsiv neaçix lêda,
Lê neyî mestim nav melûlyêda:
Nûrekê Şamê şewaç vedaye,
Dilê min walî terrî hildaye...

Wek minminîk çûye, qesirek mermerî,
Li ku dişxule beniya fenerî...
...Ax beniyê, beniya sufet simawe,
Qesira mîr Şibqî gelekî kawe:

Dîwar mermerin, derî yaqute,
Binî şimşate- mer dişiqite...
Şewqa binrexa davê arîka,
Şewqa arîka davê şemîka.

Lê çevê te wir tevê dirêjin,
Memik şemdanêd şevê dirêjin...
Şeherê Şamê teva dibiriqe,
Ça gustîlk qaşa xweva bibriqe...

Qe çend tucarê çirûke tima
Ji Celatûran, Hegar, Alima,
Durrê ku bera Sor deranîne,
Hedaya mîrê Şamê anîne,

Wekî tek-tenê, qe na deqekê
Bibînin dêmê te nûr-melekê...

Werin temaşa rind û bedewa,
Ey xwendevanno, lê feqet çawa
Ez dêmê ewê nûrîn elifê
Bitifiqînim wek dêmê hivê?

Divên “dara bî”, çawa qûtarkim,
Bi bejina bîyêva ya vê dîharkim?

Lê por zef nolî teyrê zêrîne,
Wekî li sere darebya şîne...
Lê wekî zulfê zêrîn ew berde,
Zanî çi tiştê dîharbe ber te?

Heykelê hewê bi dur nijartî,
Di nava çirkê avê veşartî...
Lê ku bext lêda, lêv kenyan tera,
Tê hew texmînkî- cotê gulpera

Biçivîn û wek kumkura sipî
Diranê qerqaş binva biriqîn.
Lê ku reqisîn birûyê qelemê,
Tê hew texmînkî, rebê alemê

Bi wan birûyava, ku terazîne,
Bext, ne bextya te hêbet dikşîne.
Eve Zelîxe...Lê feqet eve?
Çilka baranê wê şêlû neve?

Wekî ji çevê ewira xilazbe,
Nav toz-xubara dewra derbazbe...

***

Zelîxe dêmê nûrîn şimşatî
Dişo bi ava "kaniya heyatî".
Her ew av nerme, nolî zeytaxe,
Herkê li dêmê nazikî naxe.

Lê derengî ket cariya rûstendî...
Porkur, xanimê kengêda şandî?
Naha meydana bes, mûşayîra
Kire-kir ketye dengbêj, şayîra,
Ka kengê beniyê li wan nedîrde,
Eşqê li dilê xort û bapîrde.

Ka deng û rengê kê wê qebûlke,
Kîjanî şake û kê melûlke.

Lê hê ber eyna
Horiya bethina
Çev-birûyê xweye belek dinhêre,
Libsekî libsê din diguhêre.

Bîn dike kûzkê misk û emberê...
Çirîn kir, a wê, derê sivderê.
Carî birûsk bû, ku hate xanê,
Benî gujya wek ewirê nîsane:

- Sive ku, êvar ku, mukir-mirarê?
Çiye, te ji bîr kir rê-dirbê malê?
Ro hat derbaz bû teştiya mîranî,
Teze ji minra te jî av anî?

Belkî wê avê çawa jer firkî,
Ser mîr Şibqîda pore xwe kurkî...
- Pî, xanim, xwekî - bi wî ekberî,
Tê ewî dêmê nûrîn nederî,

Nola rûyê ava hênîk, tenikî
Bayê hêrsêva tevî hev nekî...
Xanim, tucara benîk anîne,
Li serê sûka "Nûbar" danîne.

Xwedêkî, here serîkî pêxe,
Paşê were û serê min lêxe.

***

Dinê bazara reng û rewşane,
Alvêr babetî şah û padişane.
Dinê bazara kevn û kelane,
Alvêr babetî kesîv-kolane.

Dinê bazara naz û nemete,
Alvêr li hemû benda babete.
Dinê bazarar Ûsivê Nevyane,
Alvêrî ancax
Babet-beyanî Zelîxe benyane,
Badê, ehilê sûka "Nûbar"
We ev eşiya, sêv û hinar
Ber bengzada usa hiştaye,
Dor vî beniyê han rahiştaye...
Badê, pîra hevtêsalî,
Tu jî bi xwe-wî qerpalî.
Te daye du geçî dezî,

Bahê beniyê nûr dipirsî...

Ser rê hildin, beniya mîr tê,
Hîv ber bi şemsê nedir tê.
Çev dî, oh, dilik pirpitî
Mîna kewek netebitî.
Yareb, ewê ev dîndarî
Xewnêda diye, yan hişyarî?...

Dil begem kir, pirs keseye:
-Tucaro, go, çi hêjeye?
- Beramber zêr...Benî bûkê
Qursê zêra anîn sûkê.
Û wek hirçê delê derê
Tucar kete hele-belê.
Lê ça teraziya takêşe,
Dilê beniyê hildavêje...
Zêr zêde kir, badilhewa,
Ew ta dîsa hêl bû hewa.
Wê ben-bişkoşkê xwe jî qetand,
Lê dîsa ta ranegîhand.

Tayê Ûsiv giran dertê...
Qey bê bû lengerê erdê.
Çetine bo esilzada-
Bimîne ser ta-tereziya...
Çev kir beniyê: "Çenge xwefî,
Go, tu bavê ewî alî.
Çevê îsanet li zêre,
Lê xweliyêva tenê têre".
Beniyê birû-bijang hêl kir,

Go: - Tucar, te fend û fêl kir?
Çevê kê bi toz û telpe...
Biguhêre, mêzîn qelpe!

Û ta tucar pev guhêrî,
Heta tayê zêr nihêrî,
Wê çeng xwelî zêra warkir,
Ta bi tava beranberkir...

***

Rezê baxeta sertê sêvane,
Çar û çerezê malî, mêvane.
Rezê kaxeta xasê beytane,
Çar û çerezê xwendî, seydane.
Rezê muhbetê xweş ramûsane,
Ne çar-çerezê Ûsivê Nevyane-
Wî xam zilamê hivde salane...

Divê:- Xerîvê te nînim, xanim,
Divê:- Nevsnîvê te nînim, xanim,
Divê:- Bav-birê te nînim, xanim,
Ev çi hewale, çi ramûsanin?

- Wey lawikê xam xêvikî,
Çi sualê bêfem dikî?
Welle, bira bav zêdetir,
Ji ruh, îsaf, nav zêdetir,
Ji rewş û ro,-
Zelîxê go,-

Hube hisret, heydada min.
Îmdada min...-Û ça kurşe,

Kurşa çiyakî tîkda hilşe,
Ber bi Ûsiv xar bû, feqet,
Ûsiv revî ji ber derket.

Sîngê beniyê mîna berê-
Ber firtona kenar derê,
Hêbet-hêbet hilket-daket
- Wey,go, cariya bê merîfet,
Te por kurbyê ser pore min...
Axir birçiyê nûr beniyê min,
Lema beşer-lêv tunîne,
Misiletê kêf tunîne...

Anîn fenî singê periyê
Birinc dan ber bi lengeriyê
Û qelîke sor, kizirî
Wek dilê hub, nehizkirî.
Zelîxê da cama çinî,
Ber sekinî:
Yek gulm gulav
Yek loq pelaw
Çû orta can-kirasê law...

“Ya Ezîrîs,-benî bilya,-
Vî teyrê dibûrî-zerya
Kedîkim bi çi pirs-gilya?” ...

Wê hemdema xwe hilanî,
Li ser çoka narînc danî.
Dest mînanî perê kewa
Nerm dawşandê, sitira awa:

- Ûsiv, bejina min zeytûne,
Sîng û berê min hêlûne,
Were wek teyrê cinetê
Dayne hêlûna muhbetê...

- Xanim, “Zembûl” kitêb dibê:
“Wê ocaxê meke hubê,
Kêderê te nan û av xar”,
Xûşka minî, dayka dîndar...
Zelxo bengz û beşer avît,
Hemdem gumanteher avît:

- Ax, bextê kor,- got û girya,-
Te rem hinda minda birya?
Canîya mine bîstdusalî
Da wî Şibqiyê hevtê salî...

Lê qe wê hiz neke zilam
Ji Zelîxa Qeyxan Sultan?...
- Lawik, lawikê esiltorin,
Em hilkişin qesira jorîn,
Hilbet eywan pir sadeye,
Ne babetî bala teye?

Û dest hêbet avît zendê,
Ûsiv bire eynebandê:
- Ûsiv, nellet meseva min,
Çeva veke - ne seva min...
Çi hiz dikî?
- Zarûya, zarûya...

Anîn hatin zarek cariya.
Zaro gixya: û wek beybûn
Çevê Ûsiv bi ken vebûn.
Lê qey sêr bû, xewna şeva,
Wekî vebû li ber çeva:

Rast nihêrî –Zelîxeye,
Çep nihêrî- Zelîxeye,
Jor nihêrî- Zelîxeye,
Jêr nihêrî – Zelîxeye...

Mîna meralê nav mêşê-
Agir ezmanada hilşê,
Hundur gişt kir, û wê giştê,
Benya temserî rahiştê,
Lê dêstva ma qusês kiras,
Buxdaneke dinya dekbaz:

Zelîxê kinc zîtol kirin,
Daw-delîngê xwe qol kirin,
Dakuta nav dîwana mîr,
Por verût wek sêrbazek pîr.
Go:- Lê? Kali qoncî qirac,
Ne tu bî, ne ew text û tac.
Lê navêjî,
Min benîkî xarinpêjî
Aniye, acî gahûteye,
Çevê wî nivîna teye...

KARVANÊ PÊNCA

Wextê vedibin derê biharê,
Derva dibezin berbi berwarê,
Binevş bi şemsra xweş dibeşire,
Ji kexmê tevê zêrr dipişire,

Xwezî li hingê, rêwî, rênçbera,
Ne xwezil hingê li girtiyê kela.
Wextê deştada leylan dibiriqin,
Revoyê hespa dûr diteriqin,

Û ser kewşenê dûrî derexe
Çivîk distirê hub-hisreta xwe,
Xwezil maçgirê cot û cubara,
Ne xwezil hebsiyê nava neyara.

Wextê mînanî ber û ovkyana
Çev zelal dibin berê ezmana,
Û wek gultime hiriya şeh kirî
Ewir datê hafa qulba buhurî,

Xwezil qulinga û qubeqaza,
Ne xwezil teyrê nava qefesa.
Ne xwezil halê Ûsivê Nevya,
Wekî derket van kêşver û kevya.

Ji benda bîra Batiman aza bû,
Kela Şamêda teze ceza bû...
Ewil ji kînê, naha ji hubê
Merûm-miqûf bû ji kubira dinê...

Ax, ref-ref hatin ewirê adarê,
Dîsa guryan ew zengilê biharê,
Birûskê tûjkê kela Şamê xist,
Dilê hebsîda hisretek vêxist,

Û dil der vebû wê şeva şilî
Ba, baranêra xuşya, xulxulî:

“Ewirno, ewirno, hey wax ewirno,
Hûn beranê nav kerê me kole gewirno,
We dîsa hat kella da hev, bela da hev,
Dil-dînê min tev rakirin,
Min bûn mukur, dûmik dewrno.

Ax baranê, ax baranê,
Dayîka min, xweyînga min,
Wehîd mame vê aranê.

Tu dûr têtî

Ji nûr têtî,

Hûr-hûr têtî,

Kan û keysa Kenanê bê qusur têtî.

Îsal serê çend salane, çend qederin,
Zîndanîkî kes-kinêza bêxeberim:
Kubir-kêlma kes-kinêzê-m qey ji te tê,
Ca tu bêje, heyranim te- wê suhbetê,
Kerê kavirê Bekir Memed
Mexel bûn ser cewa cinet?
Pezê Îbranê remetî
Tê ser “Kaniya Koro” nedî?
Karvan danî serê sûkê?

Qîz, xort çûne bindarûkê?
Temiye Telo garan anî?
Bedê şîva malê danî?
Yabo sazê xwe hilanî?
Ax baranê, ax baranê,
Dayîka min, xweyînga min,
Wehîd mame vê aranê...”

***

Xwedê, nevsê tengiya remkî,
Serê li ser belgiya remkî,
Xwedê, dîsa rem-keremkî,
Li van benî-bengiya remkî,
Benî-bengiyê-yar hebsêda...

O, çi tenge bîn qesrêda...
Xewa Zelxo nayê îda
Di paşila wî kalîda...

Cariyê, ca tu bicedîne,
Potekî qewaza bîne,
Bejina beniyê biedîne,
Li dor kelê bigerîne.
Kela çêtirin ji qesira
Vê êvara kilam-kesira.
O, tev mîna vê kilamê
Şewqê davê Şerq û Samê,
Û kewkî berf der biharê
Dişiqite şev-êvarê,
Ji crackî date xarê.

Ew çiçaxda, çi şevînê
Ew kûvî bû ji hêlînê?
Lê hingêda, şeva reşda,
Çaxê Şibqî kêfek xweşda
Dest biribû li berpala,
Nivîna xwe dîbû vala,
O, hingêda kulek tarî
Da ser dilê wî extyarî.
Xewnê xerêq bûn çerezê
Kal-hêsîrê wê terezê.

Qe çend xewnê xederlîda
Wî dye gurkî nav gêlîda,
Û kareke kar-xezalê
Çing kirye çûye nav newalê.

Ax, kula van kar-xezala,
Çawa kalekî zemana,
Mîr-hakimê serê yêrkê
Dikin şivanê şevînçêrkê...
A, îşev jî... feqet îşev
Mîr xewêda fişe-fişe,
Xewna wî kumreşî nine,
Ew xewneke din divine...

KARVANÊ ŞEŞA

“Sive tê, divên, û xêr jî pêra”...
Xêr tê, lê feqet, çika ji kêra?

Rêncbera “kîsî” kerê xwe kirin,
Xerîva qesta derê xwe kirin,

Karvançiya ço kir,
Cotkariya ho kir,
Lê mîr wek elkê derzî pêsîrê
Melûl rûnişt ser text û tivdîrê.

Birûk wî hêl bûye nolî xençelê,
Çevê melûlva hatye metelê.
Oh, wê brûyêva, wekî hilbiryê,
Qe serê çendik-çend merya biriyê.

Ew destêd wîye ser her destara,
Ku hev xaryane nolî destara,
Çend serêd “serhişk”, “qafêd qalmesi”
Hêrane weke genimê wezî.

Lê îro dîlê bext û qederê
Bûye hewcekarê dîlêd xwe berê:
- Alimêd siyanet,- ewî xeberda,-
Bîn bereketbin, çara kul-derda.

Babet bû, wekî roja axînê
Hûn li padişê xwe col bûna şînê...
Lê palûtê kal, ku natye xarê,

Gotî berkevin hûn wek xişmarê.

Rayê Ezîrîs, şêst salî pêda
Sî bûm di serê Şerq û Şamêda.
Nevsê tengyada bi minva çar bûn,
Xerîvê riyada minva sitar bûn.

Fikram kevankî radiçya hingê,
Qîrar jê diçû nolî xedengê.
Min pîs zey dikir, baş begem dikir,
Bi gemekê çil padişaya gem dikir.

Lê gunê min jî, hilbet, pir hene,
Wekî pût-senem li min menene.
Îşev padişakî batînî, beta
Qasidêd zulmê şandye ser meda.
Ez dikim-nakim, bi tek û tenê
Ji hev dernaxim tu rê, tu menê...
Dinyayê batbe. We neqewimye
Çaxê çevê we xewê xitimye,

Hevt ga, gaqora bata ezmanda,
Li erda hevtê kok dabelanda?...
Nîşana vê çiyê? Ka bêjin çira
Ew xewinê ese parbya ji minra?

Şibqî xewna xwe got û melûl bû,
Alimek, a wê li ber daxûl bû:
- Mîrim, go, sur û sêrê dinyayê
Pirin, îsînra nayêne rayê.
Xaliq terî û ronî levxistye,

Pêra jî fikira benî levxistye.
Her şêwîrek xewnê kanek terîyêye,
Ne zevtî benda serederyêye.

Rusqetke, feqet, fikira sadeva
Şirokim xewna esilzadeha:
Divêjin dinya ser piştî gêye,
Mozek ber poze, ga li şîpêye,

Razanê, lê ku xew lê zor dike,
Moz li poz dixê, ew vedicênîqe.
Û, mîrim, lema erd jî diheje.
Xewn dive - lê wê bê rojek doje.

Gayê xilmaşbe,
Ew mozê şaşbe,
Û mîna barê ketî ji piştê
Wê hilşe dinya nolî buhuştê...

Divê, lê Şîbqî melûl û kere:
Bengzê wî dive "tu wêda here"...

Sirê tê sirya alimê duda:
- Hilbet tu rebî, tu xaliq-xuda
Nahêle dinya wîye şên kirî
Tarmîtax bive...Aqilê min birî-

Wê jorda bên hevt dêwê firinde,
Hûfkin hevt gund û bajarê bende...

Yekî din aha ortê hat xanê,

- Tuyê çi lev bînî?- mîr avirdanê.

- Ez na, girtîkî te heye, mîrim,
Surêd kevir jî wîra hevîrin...
Fem dike sêrê erd û ezmana,
Dixûne dilê evd û îsana,

Ew Al-dewrêşra diket hucetê,
Xeber didan ji dewlet, tebyetê,
Ji ked, kesîviyê, ber û binyatê,
Qencyê û qelpiyê, hub û eynatê.

Lê xewn li ber wî xortê Kenanê-
Çawa berf li ber teva aranê.
Ez gunekar jî, wekî ku heme,
Xewn xilazekî wî hebsiyê teme.

Min xewn dî, wekî destikî dizîva
Da ser serê min selek bi nînva.
Girtîkî din jî dîtîbû, wekî
Goşt ser serê wî danîbû yekî.

Û me xewn gotin, wî hanga bêşkir,
Her yekê mera bextek pêşkêş kir:
Go: "Nan kereme, ber te berdane,
Lê goştî qane, serî lêdane".

Û rastî hatim aza kirinê,
Yê din jî hate xeza kirinê.

A, mîrim, li wî xortê Kenanê,

Hergê ku vekî derê zîndanê,
Ew jî wê bive kilît li meda
Kûpê wê xewina te xafilqeda.

***

Mînanî fener, findîke sêrê
Ûsiv ji kelê anîn lihêrê.
Nûr ji sufetê tije dibare,
Cimet metel bûye, mîr lê pirsyare.

- Xorto, -Şibqî go,- tu bi çi wisa
Xurt bûyî nolî kêfçî-kupusa?
- Bi xweliyê...
- Xweliyê?

-Bi xweliyê, belê,
Ez wa kok bûme bi xweliya kelê.
-Êh,- Şibqî gotê,- te loşî can be,
Hergê xwelî be, yan hergê nan be.

Tu li vê yekê
Were komekê:
Şibqî şiro kir xewna xwe jêra,
Ûsiv vegerand cav pêra-pêra:

- Hevt sala nanê usa billet be,
Berê bigihîje, hema erd xetbe.
Lê wê hevta jî xelayîk usave,
Ku bera van hevt sala ber rave...

Cava Ûsivra di fikira mîrda
Qey ewir veçixyan û şems nadîr da:

- A, go, maşella,
Esilûella,

Te cavek usa rast û bilyan dî-
Min hilda mîna rûne helandî.
Min çawa heta naha tu bilyan
Hiştî di nava kela û zîndan?

Destûre tera.Ji kelê derê,
Û hilde dest xwe mifta kîlerê.
Hevt sala pêda nan hev nijarke,
Ku hevta têra gund û bajarke.

***

Lê ji hevt salê heq û hesavê
Hevt ro jî neçûn di wê hindavê,
Bîna xelayê wek bayê samê
Hingavt hinavê Şibhanê Şamê.

Dinya hê tere, nav ked-kesrêye,
Feqet firyata mîre Misrêye:
- Emman,-divê,- ez birçîna mirim...
Delyam, elkê dil-navê min birin...

Divê, dihêre weke beraşa,
Ûsiv li ber bûye nolî qeraşa..
Pêra nagihîne, çi didê, nadê,
Kata didêda, kişmîşa, badê...

Çara nexweşê zede di zikda-
Kapek-kuloç man destê Ûsivda.

Nellet, kêzika kulfê nebxêrî,
Şevê jî tabê nade camêrî.

Rabû, li nava kox û kîlerê
Hejya wek hirçê ji delê derê:
- Beniyo, birçîme,-wî tûfe-tûf kir.
Ûsiv kuloçek dayêda.Hûfkir.

Hûfkir û teze tevizîk da xwe:
- Yekî jî,-divê,- tesequta xwe...
- Mîr, tune, ew bû, razê ji xwera...
- Kuloçekî jî...mîrtiya min tera...

- Mîrtî bi xweyibe... binhêrim çika...
Yek jî dayêda. Hûf kir hahanga.
- Pey, go, çi xweş bû...
Hevikî xilmaş bû.

Xêlekê şûnda rabû zûkîn kir,
Çû destê Ûsiv nolî sa bîn kir.
- Mîr, tune îda, razê ji xwera...
- Gidiyo, yekî jî... Zelîxe tera...

- Zelîxe bi xweyibe...Û yek jî dayê...
Şibqî xar, raza heta-hetayê...

KARVANÊ HEVTA

Şev danizilî, şevreşek Misirê.
Edilî bendê ser ked û kesirê.
Teriyê mînanî çarşeva hermûş
Nixamtin birc û qesirê qubetûj.

Dara behîvê wek kopê çeva
Belg civandin ser karbarêd heva.
Çirçirka seda sazê xwe brîn,
Bilbil ser gulê ket xewnê zêrîn.

Cotê muhbetê wek cote çema
Situ hevra çûn bi hisret-heyran.
Dinya xilmaş bû. Her Nîl ma hişyar
Benî Zelîxa delîl ma hişyar-

Kelrabûyî wek Nîlê axlêvê,
Wekî davêje کنار û keviyê,
Wergirtye ewê libsekî mermaş
Mînanî berfa yekşevî qerqaş.

Porê wêye kej mînanî simla
Daketine ser sergirkê mila.
Nermik diçe-tê,
Wê hereketê...

Dişûlikin zilf nolî tîremer
Dor pişta terxan, bedena mermer.
Û ça kevotikê ji mera sawgir,
Ricaî ketye şemamêd şekir.

Hîvîkar diçe ber bi pencera,
Pencerê ku bi nûr û nederâ
Şam û şemdanê eywanê qudret
Vê şevê bûne cot çevê hisret...

“Dîsa nehat, na... ax, evdê çikûz...
Hatîn mizgînî dane min mexsûz
Seva çend zêra...Xwezilya min we,
Wekî dilê we bi zêr dihewe”...

Melûl, reşguman hate ber eynê,
Nihêrî li xwe, çeva û eniyê
Û zilfê zêrîn, û kêlmîn ketê:
“ Gelo tiştêkî ne hêjeme, Xwedê?

Yazix pîr bûn tê: hevt salê din jî
Minê teyax da bi hisret tijî,
Ûsiv bigerya ser-binê Misrê,
Bihata bi wê kezelik-kesirê,

Bigota: “Tune,
Zelxo, taa te welêtda tune...
Feqet, ax, tune,
Nûr Ûsiv tune,
Rem-îsaf tune”...

Vekişya mîna milyaketa şev
Xwe-xwe ji ber çev,
Şûrtika dora serê xwe tacgul
Derxist û avît bê hewas, bê dil.

Paşê gewşek ket, rûnişt xemşayîş,
Bi êgir geş kir qeylana heşîş...
Lê...deng dêrî hat... "Bûmê şevêye...
Ûsiv? Na, Ûsiv ne wê heyrêye"...

Zelîxe fikirî, lê wek pilte ewir
Derî vekişya, û va li himber
Nav rewş-rihalê mîrtiyêye xasda
Ûsiv wek hivê reng û rewaz da.

Zelîxe çeva hê bawer nake,
Aminiyê sêra nûr-neder nake.
-Ah, -divê,- teyrê min fedîbûyî,
Tuyî? Tu hatî? Tu kedî bûyî?

Û mîna pêla rabûyî ber bê
Gihîşte Ûsiv, pişirî ber pê.

Xeber bi îskîn
Pekiyan pirîskî:

- Gunêm afûke...buxdana îsan...
Min şerr avît te...lê nehişt dîsa,

Heremetiyê mîr bi baltê celat
Bike dîwana te şengê şimşat.
Destêm te nebû...Min bêîmanê
Hukum kir, ku te bavê zîndanê.

Lê tirba bavê, ku hiştim tenê,
Min diha kişand cezê zîndanê...

Her cara nanê destê dizîva
Min tera dişand teştîya û şîva,

Gele wext hêsrê çevêm diketê
Dewsa eşqera naz û nemetê.
- Bawerim, wele, Zelîxe xatûn...
Guman ber dilê Zelîxê bû stûn.

Kenya hesavê
Gulek ber tevê:
- Nazik, delalê dilê min, Ûsiv,
Tu melek-pêxembera minasiv.

Min îşev, axir, xewna xweda dî,
Wekî tu hatî...Û tu jî hatî...
Tac da serê te teyrê dewletê,
Gumanim, tuyê jî
Bidî sere min tacê muhbetê?...

-Çima ranezayî? Te xêre, evdê?
- Ax, "ranezame"... min "xêre",Xwedê...
Min xêre? Çizam... Xwedê bizanbe...

Xwedê bizanbe, kafirî dijmin,
Wekî hatî wê pirsê didî min...
- Cengim li kafir, ne-kafir, ay jin.
Kafir ewin, ku şerra davêjin...

- Ax şerr...
- Belê, şerr...
- Şerr ewe, wekî

Birûskê davê nav bax û fêkî:

Ew pîs qaside,
Wekî meleka berî hev dide:
Ew bilqana bi jere û genî,
Wekî reş dike dilê çiya-banî:

Ji çi kanê bê-
Şerê keratî qumsye li hubê...
- Ez zef razîme,
Bêhed û bêsed,
Ay qismî kulfet,

Him buxdanê te,
Him ji nanê te,
Wekî te dinya minra kir kela,
Û nan dida min, îdarek ela...

Dinhêrim,yazix, dêmê te nedîr-
Bengz-bala horî-periya divînim,
Buxdan min tê bîr-
Bedewî, tewya mera divînim.

Bizan, her dema muhbetê meyîl,
Hemêz kim ewê bedena te çîl,
Şerr û şiltaxê merkî fişkînke,
Kulokaniya xwe nav me û sîngke...

-Ûsiv, min mekuj...

- Te kuştin, hiştin destê Xwedêbe.

- Beniyo, boy kenar, qestê Xwedêbe,
Ger min nastînî, min bigire carî.
- Pirin li qesirê cariyêd hegarî...

Zelxo vekişya, ça germ ji şextê...
- La min bêbextê,
Bi hegareke reş ne hêjeme,
Lê vê eywanê, ka, çi pêşeme?

Gunê min, hilbet, pirin, pût-senem,
Ku çevê Êsivê Nevyâ bûm kelem...
Got, kevnek wergirt, derket ji dêrî,
- Zelîxe, meçe, şevreşe, terî...

- Berbange, Êsiv, berbange îda,
Berbang-berbanga bêkes, wehîda...

KARVANÊ HEYŞTA

Wede, karvançiyê hetanî hetê,
Bajo, karvanê min jî dû te tê.
Karvana kar kir li ser karvana,
Qeraşa xar kir cemê arvana.

Îsal rijyane gurzê hevt pûtê,
Cew jê kişyane, hê çem li dû tê.
Ne ji şilyane, ne ji tevyane,
Ev salewexta Ûsivê Nevyane.

Ev kar û keda hemû bendane,
Sed av û derav Nîlê berdane.
Biha bol kirin, arzan difrotin.
Xerîva virda karvan ajotin.

Çi bazirganê kef û kesiriye-
Li hewşa mîrê Şamê hêwirye?
Vî lokî çima usa şîhîn kir,
Erd wa pêkol kir, dor û ber bînkir...

Nebî ku teriya xweyîkî xwe kir?
Lê bazirgançiya çima dey nekir?
Hilkişyan û bi qeyde-qebilî
Selamek dan û qesirê edilîn...

O, qesira mîra, qesira xekana,
Qe çîqa padişa, xan û qeyxana
Navbeyna teda dew daxistine,
Xayîn û xerîv rû hev xistine...
Lê îro, Xwedê keysa te bêxe,

Bira nas nakin bengizê birê xwe?
Sipî bûye ser-rûyê Silo pirpişî,
Lê sipî nebûye çevê Ûsiv jî,

Wekî nas neke vê ro-roniyêda,
Wan çevêd wîye di bin eniyêda,
Wê dexma Qibtî hevî civayî,
Xala Hoze qey berjêr livyayî...

Hibtaxim dîsa usa qeşmere,
Bedoyî eşqe, bengz û beşere.
Lê mîna gulek- desta mirmisî
Ruhê Bînamê çevda çilmisye...

Ûsiv dinhêre birê nîvmirî,
Dilik şewitî, xweda kewgirî...

Hêjeye, gelo, heta mirinê,
Ew van birava bê nas kirinê?
Mêvan-mêvanê Xwedêne feqet,
Qulix qeydeye merd û merîfet:

- Cem we,- Ûsiv go,- qey nangiraniye?
- Xezeve, Xwedê ser meda aniye.
Çilk baran nehat, qulixiyê lêda,
Ji kodê nîv jî nehat dewşêda.

Xelqê xelayê dan têr-çewala,
Rahiştin nava şên û şengala,
Lê me – ewledê padişê Kenanê
Bi mîrim vêxist çira gumanê...

- Xêr bên, û Xwedê vêxe çira we.
Hûn her yanzde jî, dêmek, birane?
- Belê,-Silo go,- yanzdene demê,
Qurbana tebe, yek jî çûye remê.

- Cinetbe ciyê wî li qebirstanê,
Lê qe çawane padişê Kenanê?
- Evel û edet duaçiyê mîre,
Lê hema çeva diha hêsîre.

Ûsiv kela dil ancax dizgîn kir,
Lê hêsira ziya-ziya çeva bilqîn kir.
- Belê,go, çeva bol belengazin.
Ez jî – çevaviyê ha dikim gazin.

Dinya jî malek kul û derdane,
Îsanê bê derd Xwedê nedane,
Lê xwezil derdê evd li dinyayê
Her ew bûya, çi ku tebyetê dayê.

Xwezil bedewra ebilû kîn nîbya,
Fêlbaz aqilra qelp, xayîn nîbya,
Qelpî tunebya, buxdan tunebya,
Hevsûdî nava îsan tunebya.

Bêdeng dengbêjra telik çê nekira,
Kina dirêjra çelik çê nekira,
Û xwezil dîsa nefîsê zêryayî,
Ji bext biryan, ji bav biryan,
Ji yêr-miskenê şîrin biryan,

Benî-misrîke horî bîryan,
Qencyê bike qenc-xiravê xwera
Dewsa tomika, zirar û şera,

U xirav femkin heta-hetayê
Helaliye hîmê bextê dinyayê.
Lê ser çewara hûn bên. Bi qedir
Dehkî mêvanê min bin hûnê vir...

Ez belkî bona şan û navê we
Çarkim dermanê çevê bavê we,
Û miraz şakim xizmeta we jî,
Hûn şa vegezin –dil û bar tijî...

***

Mîna zincîrek zêrîne zirî
Raçiya karvanê gênim bar kirî.
Têre tijîne, bira serbarin:
O, çîqa eşqin, çîqa kubarin,

Tu kême nîne, ku hesariya bêjin:
“Ewledêd Aqû ew qedirpêşin,
Ku mîre Misirê barxana hanê
Xwexwe danye bo padişê Kenanê.

Û ji Aqûra dermanekî usa,
Ku biter nave-perê Tawisa.
Lê hê derneket karvan delanê,
- Ka,-mîr go,- koda me zêrîn kanê ?

Çawa ku teyrêd ji bask berbatbin-

Rêwî risa bûn, sûc serda hatin.
- Mîrim,-wan gotin,-em gişk jî vane,
Ev barê meye, eva karvane,

Keremke binhêr, hê eme virin,
Paşê nevējî koda min birin...

Hatin nihêrîn
Ha li vî lokî,
Ha li wî lokî,

Serî û binê karvîn lev xistin,
Têra Bînamê kod jê derxistin.

- Wey, nemerd, kurê bêaqûbetê,
Mîr mera bike vê kiriyametê,
Wa me verêke bi qedirhizî,
Tu rabî koda mêrik bidizî?

Bira li Bînamê dikûm kirin,
Yê bi çêr, yê bi kulm hucûm kirin.
- A, birê wî jî wa bêhûde bû,
Hetanî çû ser- bela xwe vebû.

Ûsiv mînanî mertelek pola
Dest hilbirî ber ewan bêyola.
- Eferîm,-wî go,- wekî hûn usa
Qal û şerin li çepel û diza.

Lê yêra meda ev qîrar heye:
Dîwana dizê me destê meye.

Hûn herin, bira wera oxirbe,
Ev xortê hanê wê hê li virbe...

Û bira li vir razîbûn gotin,
Bînamê hiştin, karvan ajotin...

KARVANÊ NEHA

Eşqî hatina Bînamê bira
Ûsiv li serê rê, pêga, pira,
Li ber rêwiyê rîya, şîrîk û şulet
Kir xêratxanek bê hesav, billet...

Û koçika xweda rastkir kêf, şayî,
Xelatkir heckê dan çevronayî.
Û li birê kir çekêd here xas
Qapût û qutinî, qenewiz, qumaş.

Hevt ro, hevt şeva bi keser, bi ken
Ewan ketin îstekiyê weten.
Bînamê teze fem kir hal-hewal,
Wekî Ûsiv qest kod kirye çewal.

Lê şeva heyşta bi xewneke nûr
Ûsiv firî çû nav Kenana dûr.
“Gebaxe, aha, çiyayê hesarê,
Delmekî kesk lê daketiye xarê.

Cewek qeytanî şîn, cewahirî
Dibirîqe pêşa çiyayê buhurî.
Ûsiv li rex wê cewa cinetê
Ketye kamçûra kewek cinetê.

Ha diqaqice, fesalê fikre-
Lê kew dikene: “Karî, min bigre”...
Wî pelek avît teyreda nesda,
Kar bû kar-xezal û ji cî banzda.

Revî, Ûsiv reva wêra
Banzdide ser wê cewêra.
Dinihêre bîrde dor xwe:
Bira hespa dajon orxe.

Wan kar ku dît,
Mîna aşît
Wê aqarê
Dan ser karê.
Dajon, dajon...
- Ûsiv, bajo,-
Dengekî got.
Ûsiv dajo wek melkemot.
Ser pişta hed,
Bi cor û ced
Dizgîn kişand,
Kevan raçand,
Mêş girt fesal,
Kara xezal
Ji ber tîrê

Gulp xwe avît
Nava bîrê...

Sêra nexş deqîqêda betilî.
Çev wîda, bira eşq û edilî,
Îcar rûniştin dora kûrmekê,
Her yekî daye fiq, dûzelekê,

Xwera lê dixin qeydê govenda.
Lê, pî, Zelîxe va orta wanda...
Dimilmile wek pêlasûk xalî,
Nazdar mêl dive valî û walî.

Û Hûtî porê wêva mijûle,
Qibitî bi torê wêva mijûle,
Bedo jî bêetb dûzel hilanî
Û da Zelîxê : “Lêxe, ka zanî?”

Ûsiv qaqicî, Zelxo dinhêre.
Zelxo xeyîdî dêm diguhêre.
Lê, ay Silo
Xwe da rex Zelxo,

Bi rusqeta birê mezin
Dest davêje zenda bazin...
“Berde, nemerd!”, - Ûsiv divê,
Û hişyar bû... – xewna şevê...

Kela girî li qirikê,
Xûdan diçe wek çirikê:

“ Kevrêm, go, qulîbe belkî,
Zelîxe çû, çi hat sêrî?...

Bêxwey, bê nan û bê îlac...
Beniya bedew...Evdêd çevac” ...

***

Sor bûye, sincirye teva aranê,
Li hewê dixê çilka baranê.
Pencê wê nolî şîşê sorkirî
Qul dîkin stuyê fehlê barkirî.

Koma dewrêşa, evd û ewara
Kurk rûniştine ser siya dîwara.
Çevnasan tune kesek ber tavê,
Wekî ber mîre xwe pante bavê...

Û kî wê hebe? Vê kîne-kînê
Kî wê derê ser sêla havînê,
Xêncî yêk agirê di dilê wîda
Hê gurra, ne ku germa havîna.

Mîrê Şamêye – xewna xwe şevê
Digere di nav pencê vê tevê.

Û ji ger-geşta rojê kesirî
Çû kesirê bide baxê torkirî.
Baxvançî qevzê gul û sûsanber
Pijinand ber piyê “şemsil we qember”,

Bin selbiya pirsî

Ediland kursî,
Sele fêkiyê zer keremkire ber.
Hatin seyrançî, dilketî, malder,

Nedîrya Ûsiv man heyr-hijmekar.
Du dewrêş aha daxûl bûn dilbar:
- We er hemdilla, Rayî Ezîrîs,
Me dî dîndara Mîr-Misirê ezîz...

Mîr silav vegirt bêhewas mirûz,
Melûlya dilda dabû eya rû...
Dewrêşa feqet çarmêrkî vedan,
Maşqûlî metihê Mîr-Misirê xwe dan:

- Ji nûr tê bengizê Ûsivê Nevya,
Lema rema wî davê her kevya-
Fenanî pencê royê nûr-neder.
Wî zanîn bere, bera Sor çap der.

Zimanê mîrim şîrin wek fêkyê
Pêçira zêre bin çira heqyê.
Nuh reqema mîr sûpreke sipiye,
Her kerem, îkram sirê ser rêz bye.

- Bicehmin ji vir, - mîr ji xwe derket,
Dewrêşa pante avîtin, feqet,
Û nerm, paşopê ber mîr vekişyan,
Seyrançî şaş û metel raweşyan.

Çûn, feqet, aha jinek parsekçî,
Filitî ji ber bala baxvançî.

Dêmê wê tenî, çevê bi rûqal,
Hat sekinî ber mîrê dêmxyal.

Dest dirêj kirê, recakir hêsîr:
- Çend polik pere, tesequta mîr...

- Lo, bimore mîr ser te parsêda,-
Got, bêhemdî xwe kevzanek lêda.

- Ca tê min nexî, Xwedê hevînî...
- Yah...

Mîr metel ma:

- Evdê, tu kîyî, hevîn bîr tînî?

Lê feqet...Hevîn qûl-daxûlê xwe
Ronaya çeva belengaz nake...
Şikber dest avît tenzîva ser çev,
Û çawa xaşxaşk vebe li ber tev,

Xanêbe dilkê xaşxaşkêyî reş,
Tifiqî çevê parsekçiyêyî reş...

- Zelîxe!- Mîr carîya,- parsekçyê banzda.
Ewî bi teyrikî li pey perwazda.

Dest avît zendê, Zelîxa girtî
Wek kewek baskbend dêstda pirpîtî.

- Min berde, di-rîya wî text û tacî.
- Na, Zelîxe, na, tu îdî naçî...

Ezê tacê xwe pihîn kim riya te...

Tu naçî, bese, bes zelûlya te...
Û ça keweke hêlîn îtbar bû-
Ew ser bedena Ûsivda xar bû:

Hisreta sala bend ber hilatî
Çemkî dikişya ji çevêd kanî.
Hêbet ketibû ber îske-îska,
Teniya dêm dişûşt hêsir-pirîska.

Û bi dezmala bîna etranê
Mîr temiz dikir dêmê nûrcanê,
Paç dikir sûrtê sincirî narîn,
Û hêsir, hêsirê wî jî dibarîn...

Û karêtçiyê ku cotê muhbetê
Bir ber bi yalê koçika dewletê,
Wan dinihêrî û nedizanî-
Çi sêre sêra vî evd-îsanî...

PAŞKARVAN

Dinya bi fesile, fesilê dinyayê
Qewlekî nînin heta-hetayê-
Ro dema dertê alyê Alemê,
Ji Kan û Kenan vetê wê demê.

Û hînge Gebax-çiyayê buhurî
Dive sevakî mest mirûz kirî.
Dûman lê dive şîn-şîmaqîkê,
Kaniyê nûr divin kasê baqîkê.

Qijika bêyomiyê ser baxê bextê
Welêt diqûre bi sama şextê.

Û wek sêvekê padişê Kenanê
Gilol dike rex çemê Ordanê.

Ordan qey bêjî gulîk wetîne,
Pêl û badeka li hev datîne...
Qey ziyayê zere hûf kirye hevt yêr,
Ber bi berwara vediqepçe jêr...

Tê gêjgerînga hey dizivire,
Qey bê poşmane, li xwe mikure,
Wekî hişt yêrê xweyî ku jê za,
Diçe xerîbiyê, der-dinê nezan,

Car din dizivire, çerx dide dor xwe,
Diçe hesavê hedekî orxe.
Û borê Aqû pêra gav dide,
Qey çem dilûve, Aqû cav dide:

- Ez jî mîna te tenême, Ordan,
Ez jî mîna te bê xwey, bê xulam,
Min xwera nanîn xulam-xizmetkar,
Ne ewled, tewled, ne xizne, ne par:

Min destê xwe şûşt ji wê qirêjê,
Her tişt hişte jêr, hilketim fêzê.
Tera lazimin, Ordan, cew, derav,
Lê minra tu kes, tu mal, tu dirav:

Wana xûna min çeng-çeng fir kirin,
Çawa fir dikin, ava te, Ordan,
Kevir û kuçik li min war kirin
Wek kevir-kuçikê nava te, Ordan,

Dilêmin derxistin,
Çawa derdixin mesî ji nav te,
Çevêmin kor kirin-
Çawa vêdisînin
Lal-durê birqok teyîsî nav te...

Û yê ku didît korim, teriyê dîl,
Çîlra digot reş, reşra digot çîl.
Milê min digirt, dibir eywanê,
“Keremke, padişî, - digot, -dîwanê”.

Milê min digirt dibir dîwanê,
“Keremke, padişî, -digot eywanê”.
Şikir, nave te, bînaya çeva,
Ez nemam heyra ronaya çeva.

Şems vekir çevê gulbaxana kor,
Bi dermanê kurr min dî şems û şox.
Menceneqêd min, lawêd dayîk dêl,
Kor kirim ez bi cava fend û fêl.

Lê xwexwe kor bûn axir û oxir,
Ku nas nekirin dêmê cewahir.

Ûsive, Ûsiv, ew mîre Misirê,
Bira hişt bal xwe, li Qeyxan qesirê...

Merd-merd verê kir karvan bi arvan,
Û çevê bavê xwera dû-derman"...
Û Aqû çemra cara kutasiyê
Zivirî dîna xwe dûrva da çiyê:

"Xatire te, Gebax, birê min mezin,
Wek te sed kanî dilê m dibezin,
Ji hişê min te hezar xas meden,
Lê yazix diha ne ji bo weten.

Zanim, wê sibê ordiyê şiletê
Kenanê bikin sêva hucetê,
Û kan-mikanê rûn û hingivzê
Kaşkin, bikujin wek berdûya pezê.

Çi bikim, feqet, ciyê qelpî ketê,
Dil û îsaf û ruhê min - ne tê.
Çi dil, hûnarî welêt lev bînim,
Çaxê birara bira xayînin...

Lawêd Bedîlê, qelp û qestbende,
Herambe bavtî – kurtiya min û we!
Heram- dîwana bêbext, bêferseng,
Ew merêd jere hezar û yek reng.

Welatê bavê...dilê min şîne,
Lê axirya min berbi kur dikşîne.
Xatirê te, weten, nûra çevê min,
Tirba dayîka min, tirba bavê min,

Xatirê te, horiya binax, Meyane,
Vî erdî kulê te şax vedane...
Lê av û risqê Aqû jî, feqet,
Wê bigihîştê wê Şama şulet.

Alvêr- kirîn, frotan
Alim- zane
Ançar- dara jerê
Buhuşt- cinet
Berewildkirin –dîtin, raçevkirin
Bapîr- kalemêr
Bozxûnbûn- altbûn
Benî- xanim-xatûn, benîadem
Babet- anegor
Baxet- baxçe
Bes-mûşayîr- huceta şayîr û aşiqaye eydî
Gebax- Çiyayê Kenanêyî sereke
Gurgan- gur
Decle- navê çemê Tîgrîsê
Dewil- elba darîne mezin
“Zembûl”- kitêba tirêqiyê
Îmdad- çar, komek
Yabo- bavo
Yadê- dayê
Kevirê senemê- kevirê pûtperestiyê, zyarata berê
Misk û ember- ava bînxweş
Mivt- kilît
Mistek- çengek
No- nes, bed
Sual- pirs
Simawe- bedew, qerqaş
Sefer- rêwîti
Seyda- mamoste, xwendî
Selbî- cûrekî darê
Sakar- sepeta mezin

Hed- hesp, kihêl
Hevt melek- bi şirovekirina tirêqêd kurmanc: Melek Tawis, Şems, Şêxistin, Şêxyûbekir, Aladîn, Sicadîn, Ferxedîn
Hemdam-saz
Hevîn- navekî xwedê
Hesar- şeberê Kenanêyî merkeziyê
Qelb-qnaz – net-merem, fikir, dilq
Qelmes- serhişk
Qeraş-aşvan
Tenzîv- vira brînpêç
Şepax- ronayî, pence tevê, şewq
Kenan – yêrê qewimandina serhatiya Ûsivê Nevya, bi gotina dîrozkana Îsrayêlê niha, bi Hordananêva
Kergedan- tariş, barbir
Xedeng- tîr
Xişmar- teyaxê ber çiqilê darê
Xekan- mîr, hakim
Eyûn- çev
Ezîrîs- xwedê Misrêyî kevn, Ozîrîs
Pertav-rev bi banzdan
Ismayîlya- miletekî Misrêyî berê
Çawirme- çar alî
Webal- gune, îsaf-gune
Ordan- çemê welatê Ordanêyî mezin

RIHANA RESO

Qeroyê Heso mêrekî çêye,
Kêlendya dest wî ji "alûçêye".
Dema honêda xwe dihejîne,
Herçî merivê dûrva dibîne,
Yek dibê hirçe, yek dibe gure,
Yek dibe aşê çardekevire.

Almasta Reso jineke jîre,
Benî-bedewek terbe-tîvdîre.
Ew berî gundiya, berî cînara
Dadigre badya soresavara,
Dide ber singê - sêvê cinetê,
Berê xwe dide "zeviya zyaratê",
Û hela dûrva bi heyr, bi nazî
Li malxwe mala xwe dike gazî:

-Lo paleyo, palegiro,
Qevza kêlendiyê paxiro,
Kavla Pampa şewitîda
Ji hevt xorta zêdetiro.

Qero dibê:- Hey Almastê,
Zar şîrinê, wek gulmastê,
Te çî gilîkî nerast kir:
Te qatixê xwe anî hat
Himberî to û tomast kir,
Te malxwêngê xwe tekmêre
Ji hevt xorta hê derbaz kir...
... Xwezî mala ku xort têda...

Hebûya rusqet di Xwedêda,
Yekî wê vir tev min lêda,
Yekî din wê gurz girêda,
Yekî din wê bêder bêda,
Yekî din wê bilûrêda...
Derdêm çi bû dinyayêda?...

Qero dema ev xeberê han digotin,
Dil hinavê belqîz –benya xwe disotin.
Wek bostanê lêde şexta der payîzê,
Diçilmisî gula eniya vê belqîzê.
Wê kutabûn barê erdê
Çev û birûê reş û belek,
Digot:- Hinda min hurmetê
Xêrê qet nebîne felek.
Feleka min minra bata,
Mine malxwê xwera banya
Çend kur – bengzê bavê çêda,
Yekî tev te wê vir lêda,
Yekî din wê gurz girêda,
Yekî din wê bêder bêda,
Yekî din wê bilûrêda...
Derdêm çi bû dinyayêda?.

Nebû, neda.
Hê başteda
Neşuxulye çira bextê
Resiyê Huso û ewleda:
Birangê min hate kuştin,
Xwedê ez bê zuret hiştim,
Rihana ser minda porkur-

Xweyînga min bi wî terzî,
Ew jî Romê mêrê wê bir,
Ter û cahil xwera ma bî...

Gava Almast gilî tîne ser Rihanê,
Tev hev dibin reng û rûyê palê hanê.
Kêlendiya wî dixarice honê dertê,
Ew çev – birûya venabire ji rû erdê.

* * *

Rêka “Davanê” rêke kevirî,
Rêka xopanê rêke kevirî,
Almasta Reso ji derdê dila,
Kula kezabê kûr difikirî,
Dikir – nedikir, gilî-gotinek
Qeroyê Heso çend sala pêşda
Îro li dilda nedisitirî...
Teze digîhîşt ew serê gilya,
Ka çima digot wî “gawrê gelya”
“Rihan rindike...Xwezil wî mêtî
Rihana Reso bibe mişterî”...

Kî wa dibêje derheq baltûzê?-
Xêncî miqûfê şerm û namûsê,
Mêrê dergistya kurap revandî,
Beşerbedewê hurî rûstandî,
Şûrkêşê qav û qema erebî,
Kêlendîkêşê hona helebî,
“Serbidewxurê” legana rivîn,
Selefxurê ac, dêwê jinhevîn,
Seglavî –syarê kihêlê “Rûto”-

Qeroyê kurê Hesoyê Pûrto...

* * *

Ji mehela mixayîla
Almast dike – dilezîne,
Xwe mehela şemsikara-
Mala Xelora dighîne.

Dibê: - Kurap, wez bi qurba,
Tu mêrekî başî, hêje,
Jev derdixî rê û dirba,
Ca tu îro minra bêje:
Meriv dewê xwe cêribî
Dide mastê necêribî?

- Na, xêr, welle, - Xelo dibê,-
Meriyê Xwedê aqil dabê
Tucar dewê xwe cêribî
Nade mastê necêribî...

-Wekî usanê, wî şertî,
Tî bê jinî, bê dar-dergûş,
Tê ça dest xelqêva berdî
Yeke mîna Rihana xûşk?
Ne heyfa Rihanê, wekî
Bikeve dest arodekî.
Tu jî bi wê nûr-nederê
Herî kotek reş bialî,
Û welgere, eblû derê
Tûra mala Şayê Alî...
Gava Almast awa dibê,
Beşer ser rûyê Xeloda tê.

Dibê:- Qîzap, welle Xwedê,
Herça wekî bîra min tê,
Mala meda hê ji kala, hê ji bava
Zewac nebûye nav xûnava.
Lê xastina Xaliqê min wekî hebe,
Îşellahî, wê goreyî gotina te be...

* * *

Rihana Reso di bejna xweda
Yeke nîvçeye.
Qam û qedemê çapikî çeleng
Mîna şiklekî ji ber virçeye.
Guliyê hur, mîna têtê tembûra,
Jorda rêz bi rêz
Rakişyane ser tilmê binpiştê,
Mîna topa sêz.
Dema rê diçe, meriva tirê
Qam-qedemê wê pêda distirê...
Dema dikene, qey gulek bikir
Vedibe li ser dev- lêvê şikir.
Keysa cinetê davêje aniyê,
Govek dikevin sûretê wê zer,
Çev dibiriqin nolî dû kaniyê
Zeraya sibê teze bidê ser...

Resoyê Huso- alimê Pampê,
Mîna Qeyxanê bavê Zelîxê,
Rihana xwera bi lûbê şîrin
Dibê: "Nar û nûr ayna dilê min..."

Gava Xeloyê kurê birê wî

Dibe “mişteriyê” “ayna dilê” wî,
Reso dibê: “Xelo, lawo,
Welle serê Husiyê Şawo,
Heyfa dota dêmfenerî –
Min bida dest xelqê xerîb.
Heqe, mala birê minda, malcînarî
Ruhuka min îşiq vede bi nazdarî,
Herçî dema ez bê m, derî li we vekim,
Ronik bive dilê minî ji derda tarî...

* * *

Diha li der mala apê
Dixingire gula Pampê:
Der – sivdera gêzî dike,
Kerma cîguhezî dike,
Bi darşivê kulav dide,
Gulbaxana ew av dide.
Gulbaxan tum şems dinhêre,
Xelq vê gula geş dinhêre...

Mîr û malxwe bi kom-kulfet,
Wextê dibe eyd-erafet,
Xwe qeşeng û qelew dikin,
Riya mala wan raçev dikin,
Wekî tek – bîr, sebîn – ella,
Sev dîtina çevêd belek,
Bêjin: “Welle, siva we xêr,
Eydanîka we binbarek...”

Lê herça bû Quda xasî,
Kulek bê ser nefsa rezîl,

Dibê: “Eve risk – qelîne...
Destqirêje...
Destdirêje...
Nîvê dew û doşanyê me çû “cirma” wê,
Nîvê din jî ew dirêje...

Gazin – gilî bi Xeloyê kurap nabe:
Xelo yekî hêrsilûyî zarxirabe,
Dibe: “Rihan, binhêre ha...
Haj xwe heve...
Tu zanî, jin dest dikeve,
Dayîk tucar dest nakeve” ...

Rihan dirêj nafikire,
Xwe riya mala xûşkê digre,
Dibe: “Amê, el û eman
Dest vê pîra bê dîn-îman...
Min pez serda dida bêrî,
Bêxweya miyê bi nebxêrî
Lêda, şîrê kodêda rêt.
Evê cedûya hane kirêt
Ber şîrîka, dost-dijmina
Ava kûçka li rûyê minda...

Qero hingê bi dilê kul
Dibêje: “Lê? Rihana gul,
Babetî şa-mişayîqa,
Wekî nola nûredanka
Nerm hildana, nerm danîna,
Li pêçirê serê dika,
Ketye destê Xeloyê gêj,
Quda elke dirandirêj,

Wekî canya naz û nûbar
Veçirin wek du gurê har”...

* * *

Kavila Pampê – mêrg û zevî,
Axpînê vê pişpişokê,
Ji baranê Rihan revî
Kete tevyê vê teyrokê...
Xazil şer û dewê xwesiyê,
Ne – el-epêd bextberadî,
Mêrêd kotî – dil dexesiyê,
Zarê wanî kîn- keratî...

Pistepistin: “Rihan hergê
Jinek başê û hêjeye,
Mala xûşkê, kurê xelqê
Herro- hergav çi pêşeye?”
Xelo wekî delodîne,
“Bênamûsyê “ nahemlîne.
Ew hêrsa xwe zef radike,
Gazî Eliyê bira dike:
- Kuro, Elî, rabê, - dibê,-
Vê sihetê tivdîr bike,
Banzde here wê mehelê,
Gazî Memedê pîr bike,
Ka binhêrim yara zavê
Ça “qiseta şîr” wê bike...
Û serbara vê xeberê
Çêrî dayîka me pîr dike...”

Elî dike – dilezîne,
Xwe taxêra digihîne,

Micêwirê ber ocaxê
Berbi taxa jorîn tîne.

Vî serekê han ruhanî
Hêdî vekir derê xanî,
Slavekê bi mîranî
Mal-mirîdê xwe pêk anî,
Paşekê got dilovanî:
- Rihan, lawo, qe çawanî?
Xelo dibê: - Cildê xwekî,
Mala minda tuyê qet nekî
Pirs û halê vê forqa han...
Kengê min telaqê wê dan,
Here hingê mala bavê,
Pirs bike kêf û halê we...

- Xelo, lawo, - Memed dibê,-
Tu ji erda Xwedê ketî,
Wekî didî rûyê Rihanê
Van xeberê bêterbetî?

- “Terbetîbe – neterbetî”,
Jina qav dest nade minra...
Ber destê te, pîrê batî,
Berdidim bi şert û bira.
Xûşka mine û dayîka min,
Yeke mîna vê Quda dê,
Ez destê xwe ser hildidim,
Azaye ber şertê Xwedê...

Diya Rihanê evê arê
Seh dike vê qal û balê,

Mîna hirça kudik kuştî
Dadikute ew mala tî.

Çêra dike, dikifire
Li jintiya xwe “dirandebe”...
Û bi destê qîzê digre,
Li pey xwe kaş dike, dibe.

- Were, were, - Durê dibê,-
Merivara – meriv gotî...
Nemîne cem wê mirtibê...
Wî şindokê korî kotî...

Herro, hergav qal û bêgar,
Şer û devê rezîl-robot,
Pariyê nan jî te dike qar
Ew keftora bêaqûbet...

Mexsûs usa rebena dê
Nav cînara dike gazî,
Belkî neyê ser qîza wê
Nava berdanêyî rezîl...

* * *

Şaneşînê Qeriyê Heso- berî tevê,
Pencerara tîrinc dide, keys dikevê.
Beşer vetên der-dîwarê çîl-kilisî,
Lê beşera rûyê kevanîyê
Îro pêda diçilmisî...

Qero dibê: - Almast xanim,

Herça wekî ez dizanim,
Kêm nînin ne nan- avê te,
Ne jî dêre-diravê te...
Çi tu eva çendik rojê
Ketî van fikarê doje?
Dewsa ez evdalê Xwedê
Bikevim derd-xemê şewat...
Sivê, wexta ku qasidê
Mêrê mirinê ser minda hat,
Kesek tune ji ewleda
“Bavo – bavoke” ser minda...
Dûyê ocaxa kal-bavê min
Wê pey min bê temrandinê,
Hesêvankî ne em hatin
Û ne jî çûn ji vê dinê...

- Dewa te çye?- Almast dibê, -
Hizkî, tu jî min mal derxe,
Herim xwera mala bavê
Bikevim ser dê, xûşka xwe.
Em sê jin jî “ancaxekê”
Hevdin mal û pûcaxekê...

Qero dibe: - Delala min,
Tuyî milkê vê mala min...
Wekî çevê xwe jî derxim,
Ez tucara te dernaxim...
Zanî, wekî hizdikim te
Ji ruh, emrê xwe jî zêde...
Kî jî bê vir, çi “şam -şuret “,
Dewsa siya te nagire qet...

Tu wê yekê mevêje min.
Were, ez – tu hiş bidin hiş,
Kanê yeke çawa bînin,
Dîsa nebe teqîş-toqîş...
Te nedî qe, te û Gulçê
We çî “ceng û cebar” danî...
Min ew jina jêhatî, çê
Seba xatrê te deranî...
- Na xer, welle, - Almastê vir
Kesereke keder rahişt,-
Romê mêrê Rihanê bir,
Te wê hingê Gulçê derxist...
Dilê Qero hêbet avît
Li ser gotina Almastê,
Wek dilê wî nêçîrvanî,
Ku nişkêva nêçîr rast tê.
Ewî bala xwe da jinê,
Lê ça nanê ku diçe kût,
Rû bi rûva nat girtinê
Ber atafya wê sura rût...

Lê bîrde wî derc kir bi dew,
Ku şerm ber bûye dijminê şêr,
Û mecalê nade, ku ew
Dest bîne we “wêrşeqa” zêrr...
Û çawa bi lepê hirçîn
Dizeliqand Hûzê “pirçîn”,
Çawa ku diçinî diçû,
Li şermê xist û derbaz bu:

-Amê, go, tu – îmana xwe...

Rinde keda te xûşk bixwe,
Yan xelqeke edû, dijmin?
- Ax, ez zanim, zanim, zanim...
Zanim bextê min xayîne.
Xwedê qirar kirye hilbet,
Wekî xûşk bê, zarrê bîne,
Dewsa xûşka xwe bê zuret...
Ciyê badê jî me text û bext
Rihan da wî Xeliyê bêbext...
Yan na, dibe naha îda
Te zara xwe bihejanda...

Qero derç kir, ku ev gilî
Almastê got bi dilkulî...
-Amê, ez bi qurba, - wî got,
Û ji hêbeta wek melkemot
Xwest hemêzke, feqet jinê
Ew ji xwe da dûrxistinê.
- Wêda, - wê go, - têm lingê te,
Min nexe vê zerga zêde...
Bihêl, ka bi çî rê- meniyê
Rûyê xwe didim evê teniyê...

* * *

Zivistanê "tevn û teşî"
Daxistye dor mal û mezil
Û têt bi têt, tejî-tejî
Lev dihûne bera xwe çîl.

Dihîr-hîre bayê kihêl,
Birye beza vê kêvrîşkê,

Mala bavê, ji bona mêr,
Xûşk bûye xwezgînya xûşkê.

Dibê: - Feleka xûska min
Kul di nava navê xwe kir...
Me - mezinê wê, jî hemîn
Rêka pakî ber venekir.

Me girt û da Xeligeniyê,
(Xelo nedibû midasa wê),
Bi şer-şûra lê hat menyê
Reş kir bext û mirazê wê...

Kurap wekî me bû neyar,
Xelqê bibe xerxwezê me?
Xelqê hevsûdî çevnebar
Ancax gliya li hev dayne...

Diteqyan ji min û malê,
Otaxa min û akûşkê.
Îja diketin wê qalê-
"Xûşk çima tê mala xûşkê?" ...

Lo bera bê hema ser min...
Ser çevê min, lingê xûşkê...
Hema ji eynata dijamin
Xwera xweykim wek dergûşkê...

Êmê keda min xelq dixwe,
Bera xûska min bê, bixwe.
Êmê xweykim zara xelqê,

Ezê xweykim ya xûşka xwe...

Sivê wekî ya xwe ketim,
Dilê wê jî ser min bêşe...
- Terkde, - Reso dibê, - canim,
Xelqê mera qe çi bêje?...

Şuriyet jî qebûl nake...
Xûşk ser xûşkê bibe hêwî...
-Lê suriyet qebûl dike-
Ev şemçiryax bimîne bî?

Bavo, hê bi devê xelqê
Kesekî nan têr nexwerye...
Gliyê xelqê nebûyê tevî,
Ser bostana min nebarîye...

Gulçê derdikete hewşê
Dikir gazî şer û dewî,
Kulya çêra davît teşiyê,
Xelqê digot: "tewî-tewî"...

Emê xwera bijîn ker-lal
Li mala xwe têr û tije.
Bira xelqê birçî betal
Çi dixweze – wê jî bêje.

Wa dibêje Almast xanim,
Dilê min jî awa dibê:
"Dewletiyê ulm berêda tim
Kesîb bûne ji malê dinê.

Resiyê Husê, ku dizanî
Beyt-çîrokê hezer navî,
Sê pirêçê dew-doşanî
Kîs dibûne ber derê wî.

Kalê neyî bavê kura,
Ku bi nanê qîzê dijî,
Ew dikeve bin bandûra
Gilî û gotinê wê jî”...

- Ê lê, lawo, - Reso dibê, -
Hûnê hevdu bihemlînin?
- Bavo, - Almast jêra dibê, -
Xwe ez teze cahil nînim?

Mal jî, mêt jî we yê wêbin...
Ezê ber wan her herim- bê, -
Parî nan wê neghîjê min
Ji wan texte û sifrê şên?...

Rukê, hûnê nan nedin min? –
Dibeşire ew rûgune.
Rihan soro-moro dibe
Û milê xwe hildiçine...

Ew nîşane, gelî bira,
Îzbatîke kivşe ferih,
Ku xwezgînya xûşkê wira
Wê bêqedir venegere...

* * *

Li mehela mixayîla
Bûkek teze diçe avê,
Geşvetê wek himayîla,
Wek werşeqê şewqê davê.

Li berpêşa çiyayê Dibûr
Hê şin nebyê gulek usa.
Dimilmile ew beqisûr,
Beşer vetê şîrin û şa...

Çevê Qeriyê Heso ronî,
Ew padşaye, şa – mişayîq,
Wekî ku bext ji bona wî
Bîter kir ev beniya layîq...

Bera biger bigurgurin,
Xelq xeberdin qarî, qencî,
Ber gul – Rihana xwe torin
Ew diçe – tê wek baxvançî...

Ewî Almast ji bîr kirye
Mîna libaseke xilmet.
Derd, mîna bizûzê, ketye
Dilê “kevna” bê rû - rûmet...

Almast Qero rind nas dike,
Wî nevshizê bi rû – rûçik...
Qero xelqe, biat tune,
Lê “qancixa” xûşkêra çi?

Hatye – natye evê malê,
Xwe “bêare” dixemlîne,
Evî “îmansizê” hanê
Şev – ro dor xwe dibe – tîne.

Dewsa wekî şevêk şermî
Dizîkava bihata “ba”,
Xwe vepya ji wî “heramî”,
Vedizya ber çevê meriya,

Heta ku sal dihat salê,
Hûr – hingil lê dadiliqîn,
Diçû li kuncêkî tewlê
Xwera ker – ker “diteliqî”...

Emirê xweda cara ewil
Almast xûşkê dike eynat,
Û bedewya xûşkêye gul
Ber wê dibe mer – micizat.

Ew Almasta, wekî digot:
“Rukê, hûnê nan nedin min?”
Bi kaxek kevn, kevçîkî kot
Hinek vê gebola gênim
Usa raber dike xûşkê,
Ça kûtekî bavê kûçkê.

Belê. Heta berî hingê
Hizkirina xûsktîêye xweş
Bûbû dûxan ber çevê wê,
Wê nedidît ev roja reş...

Naha dilda tev rabûbûn
Kir – kumreşiyê huba jintiyê,
Ber wî agirî beta bûbûn
“Dûyê” hesîn û huba xûşkyê.

Xwe – xwekirya derman tune,
Xêncî ku çend hoqe titûn,
Wekî Qero nahêvşîne
Ji kevanya “xanim – xatûn”...

Qelinê bol – bol dikişîne,
Ew kulfeta mînanî gul,
Sebr û sekna xwe pê tîne,
Mimkûn dike hêbeta dil...

Derbaz dibe roja qîr – sîr,
Lê çetinin kavle şeva.
Şevêd zivistanê kîr – bîr
Çîçka xewê nayê çeva.

Aliyê xênî, li cem xwesiyê
Nava cîyada vedqepiçe.
Û radibe ber çirûsiyê,
Va, cixara xwe dipêçe.

-Almast, lawo, - Bellê dibê, -
Dîsa nayê xewkinga te?
Rabe bikev ciyê xwe, - dibê, -
Berê xwe di qulbêdake,
Dua pîrê şevê bike,

Belkî xew tê çevkingê te...

Almast gura dakê dike,
Radibe serê xwe datîne,
Berê xwe qulbêda dike,
“Eşeda” xwe ji bîr tîne:

“Serê min ser belgî, berê min – şifakê,
Şedetya min Sultan Ezîdê makê.
Toqa Sultan Ezîd, stûyê minkevî,
Min bêaqûbet nakî,
Ya pîrê şevê, xatirê xwe û xudakî,
Xewekê li çevê min bîtir û bûtakî...”
Pîrê şevê xatir nake,
Xewê bûte – bîtir nake,
Evda Xwedê diha di nav
Cî – nivîna sebir nake.

Ew radibe dicedîne,
Dest û linga dipelîne,
Xwe ber derê otaxêra digihîne,
Li pişt dêrî ditelîne,
Hikyatek ji van hikyatê
Resoyê bav wir dibîne:
Şewq – şemala lempa neftê
Daye dora kerevatê...
Torlî – torlî têne xanê
Ber û bedenê Rihanê...

Vî Qeroyê han çîlsalî
Wek şêrekî binê berya

Sîngê beniya karxezalî
Xwera daye ber dev û rûya,
Hêdî – hêdî radimûse
Û ji Rihanê dipirse:

- Rihan? Heta hatina vir,
Gelo qe te min hizdikir?
- Qero, qurba, - Rihan dibê, -
Teyê xwera ez anîme
Û di nava dest û lepê
Xwe şêrîda va danîme,
Îda çi cayîze, wekî
Evan pirsra ji min dikî?...
-Na, dibê, - tu caniya xwekî...

Dibê: - Nizam, welle, Qero,
Min hizdikir – hiznedikir,
Lê herdema, wextê bavo
Mera gilî – qise dikir
Ya “Ker – Kulik”, “Emer – Elî”,
“Rotemê Zal” û “Koroxlî”,
“Hetemî teyr”, yan tişkî din,
Tu dihatî ber çevê min...
Cabdayîna vê canikê
Gelekî li Qero xweş tê.
Ramûsanekê mor dike
Li rûyê horya xwe-buhuştê.
Dibê: - Şîrin – şekir – gezo...
Rezê mala Resiyê Huso...

Rihan bîrde dibê: - Qero?

Lê ku felek min nebanî?
Mîna bêbexta xûşka xwe
Min jî tera zaru nanîn?

Qero dibê: - Ruhuka min,
Ez te hezar zarî nadim...
Talaş nîne – bînî – neynî,
Her tu minra xweş bimînî.
Beşera te tim wa cîbe,
Bedena te tim tûncî be,
Ez ku mirim, ser min şînkî,
Gulekî xwe ser min jêkî,
Bi destê xwe min gorêkî...
Îda diha tişkî dinê
Ez naxwezim ji vê dinê...

- Ax, seypisan, - Almast dibê, -
Lê giva tu heta sibê
"Dinelayî" bona kura...
Te digo "kes tune pey minra",
Ketibûyî "tefekûriya"
Dûyê ocaxa kal û bava...
Ev çi bakî "çep" hat dinê,
Wekî va tu dîn – îmanê
Hevt bavê xwe didî bin pê
Evê dêla hane dupê?...

- Nellet li kabûsa şevê... -
Nava cîda Qero dibê, -
Te xêre, nevsaxê xezevê?
Lê Almast mecalê nadê:

- Qero, dibê, bîra te tê?
A vê derê, xût vê derê,
Dewsa lingê min sosretê,
Mîrzê hêsîr bîst sal berê
Xwe, mîna min, telandibû,
Gune – gune me dinhêrî,
Ka çawa tev dergistya wî
Tu hal – hubê pev diguhêrî...
Min Mirzera kir bêbextî,
Tera revîm...
Ayê Mîrze minra nema,
Telabextê minî xayîn
Ez anîm vir dewsa Mirze,
Wekî ku ez temaşekim,
Ka ça mêrê min dalêse
Ber – bedenê xweyînga min...

Îskînî ji Rihanê tê,
Cilê xwe dipêçe, digrî:
-La birûsk ser minda baryê...
Ez xwe bavêm çi agirî?...
- Zanî qe xelq çi dibêje, -
Almast Rihanêra dibê, -
Zanî, min – te me qe çikir
Nava tîv – terîqa Pampê?
Megrî, - dibê, - qe tu megrî...
Xwe “mavêje” tu agirî,
“Ez” hêwîfî hatim ser te...
“Min” mêrê te girt ji ber te...
Ez jî gere xwe bavêjim,
Ez jî gere xwe bikujim...

* **

Bext Qerora dûr û dirêj nebeşirî,
Mîna gula şexte lêde, zû pişirî...
Rihan diha xwe ji Qero diparêze.
Kinca dişo, kûliyê kûrkê ew dirêse,
Şevê, mîna pişîkeke kutayî çil,
Diqinçile dor tendûrê, ser pirtî cil.

Ax, wê tirê, wextê ku nav nivînê xas
Tevî Qero ewê dikir hub û hewas,
Şaya wêra, wê tirê, sa dibe Almast...
Emir, feqet, li ber kifşkir rûyê xweyê rast:
Heverî bû cahila dilsax, wextê ku dît
Kir – kumreşyê xûşka xweye agir – aşît...

Naha, wextê şabûnê wan ,
Şevê çuyî ew tîne bîr,
Hew dizane, xap – xap, nezan,
Kêf kirye bi goştê xinzîr...

Ew îda nameşe avê,
El û epê Pampê paşin
We bikenin li ser “qavê”,
We xeberê xirab bêjin...

Dinya li ber wê bûye zengil,
Zengilekî bêhed- hesav.
Hema derê, zengilê zulm
We şinginke bêrem – îsaf,

Mîna wan zavîtê zulim,
Ku şingandin qeyd û zincîr,
Destê mêrê wêva kirin,
Birin Qersê, çawa hêsîr...

Gelo saxe? Gelo – mirî?
Saxbûya, Rihana pêcirî
Wê xwekira kincê gincir,
Tenî kira dêmê xwe dur,
Û biçûya bi parsê, pirsê
Bigihîştê yêrê Qersê.
Cem zavîtê serekbaşî,
Xwe bavîta dest û piyê wî,
Bigota: “Ez bextê teme,
Ez bextreşim, ez guneme...
Merîkî min we gîrtye dîl,
Ewe-k jêra dibên Celil,
Pêştîrî wî li vê dinê
Tunê kesê min rebenê...
Ew bêsuçe, ew bê gune...
Tî wî tevî şera tune...
Ber dewleta Alî – Osman
Nekirye tu dew û duan...
Bidî xatirê navê Xwedê,
Ewî berde, bera ew bê,
Çika jinka xwe rûreşra
Qe çi gilî – gotina dibê.
Lê, ax, dibên, ew kuştine
Canya wîye can hiştine
Nava berfê, serm û surê...
La jin korê, jin porkurê...

Dinya çawa hat guhastin.
Wê guldida mala bavê,
Wextê ew Celîlra xwestin,
Wextê xwerin şîraniyê wê.
Şîrna gişka bû ew ese...
Kulîlka Pampêye pêşin.
Dergîstiyê wê terî – teze
Dibirîqî wek gul û sosin.
Naha xwera xortê keleş
Dirize ser axa Qersê...
Ev jî nolî pûstek rûreş
Ketye evê hal û hebsê.

Amin nabe, rûyê wê nagre
Car din here mala bavê
Û ew digrî, dikewgire,
Kesekîra tişkî navê.
Û ça caba hêsirê wê,
Çawa sûdek ekis – etav,
Digujgujin ber guhê wê
Ew xeberê xûşkê xerav.

“Megrî, megrî, qe tu megrî,
Xwe navêje tu agirî...
“Ez” hêwîfî hatim ser te...
“Min” mêrê te girt ji ber te...
“Ez” jî gere xwe bavêjim...
“Ez” jî gere xwe bikujim...

* * *

Oda mala Sliyê Bozo
Odeke nav û nîşane,
Li dora vî Resiyê Huso,
Mêr û malxwê lev civyane.

Îro feqet dor ne dora
Çîrok – çerezê dilane.
Îro “Beyt û borebora”
Dew û doza van zikane...

Rojyê “ezdî” buhurîne,
“Xirdinebî” hela dûre.
Temê lawika dikişîne
Goştê kavirê kelî kure...

De bînin ha, bînin, bînin,
Kavirê kelî belek bînin,
Lawikê bi şert û cihûd
Qemê xwe pê bicêrbînin...

Anîn, anîn, welle, anîn,
Kevirê kelî belek anîn.
Lawika qemê xwe deranîn,
Hêle hêbet serda anîn.
Ha himîne, ha gimîne,
Emer lêdixe dikuncîne,
Tihar lêdixe, diqusîne,
Şaoyê Keso nasebrîne,

“Zilfeqara” xwe dikşîne,
Destê çepê qoç wer tîne,

Destê rastê jorda tîne,
Serê hogiç dadibarîne...

Şare – ware li dor Şawo
Qeriyê Heso nahemlîne,
Dibe: “Welle, kurê Keso,
Ew qema cînartyê nîne...

Sibê, ella neke, wekî
Em û tuva hevra şerkin,
Îda jinê me gerekî
Por – guliyê xwe hazir kurkin”.

Qero hê li vê xeberê,
Hê qajîne, hê qirevir
Dibe terpeterpa Bellê,
Hewalkî xwe davê hundur.

Dengê vê “bayqûşa” şevê
“Zilfeqara” Şawo tûjtir
Dibire vê deng û dewê,
Berbat dike cegera kurr.

- Weylê, dibê, - malxiravî,
Te paldaye wî kulavî,
Qet nabêjî jinkinga min
Çi haliye, çi hesavî...

Mîna bayê zivistana
Bi tep – tepî, dero – dero
Gultuma van odevana

Dadikute mala Qero.

Ew Almasta bêaqûbet
Li der malê nolî pûpû
Gaze – gaze, hewar – hêbet,
Xwe dikute, xwe vedipû...

Çevê xelq û xizma derê-
Van kes – kusê derda çûyî,
Nedîtana li sivderê
Gul – Rihana dardabûyî...

Reso nolî gura zûkya,
Qero nolî hirça orya,
Xwe jêlava avîte piya
Û jorda ket ser dev û rûya.
- Qema bînin, qema bînin...
Togê xayîn biqetînin,
Belkî nûr û nefesa vê
Şemdanê lê dagerînin...

Qema Emer dilerize,
Qema Tihar diçirçire,
Qema Şawo diçûrise,
Davêjêda û dibire...

Weris mîna merê ûcîn
Ruhê caniya canik xarye...
Çilmisîne çevê tûncîn,
Siya mirinê serda barye...

Ax, dibêjin “mirin berre”...
Lê saz nayê gula Pampê...
Zarê Bellê ça digere-
Vê kilama şînê dibê:

“Cibrahîlo, malik xirav,
Tê digerî meydan – meydan, eraf –eraf,
Tu kor bûyî, tu şaş bûyî, te ez ne dîm,
Te bir ruhê beniya bûkîn,
Zendzêrîne, enîdirav”...

“Hey wax li min, - Qero dibê, -
Ezê axînkim ser çira?
Der dilê min serbat kirye
Mîna baltekî darbira.
Li min hatye kerxa dinê,
Axîreta vê dewranê.
Ezê dêmê kê binhêrim
Pey dîndara horiya xwera”?

Reso dibê: “Wax li min, wax,
Li min vêsyan ûrt û ocax
Ne ji şûrê zavtê qaçax,
Ne fendê taşnakê alçax,
Lê – sebebya Almasta min,
Min bêbextê
Hê rû – barê dinyayê sax”....

“Herê bêje; sed car bêje,-
Almast îcar wir dibêje, -
Por – guliyê min kevnê kurke,

Hêja çevê min birêje...
Eze kor bûm, ez kotî bûm,
Dêl bûm, eqilê min negihîştê...
Bavo, ulmê der û dinê
Li cem te bû
Te nego, ez qîza xweye tere cahil
Çawa davêm vî agirî, vê aşîtê”...

“Wêlî bi wêl, - Reso dibê, -
Rihan, lawo, ezê bala xwe didimê,
Ji dîndaryê, ji hesav û husinê dinê
Ne kêmtirî tu ji Zînê, ji Zelîxê.
Aşiq- alimê dewirana metihê wan dan,
Lê metihê gul – Rihana min
Gelo qe wê bê gotinê”?

Herê, belê, ewan wisa wir digotin,
Dilê xelq û xizmê hazir tev disotin.
Dilê min jî, qewmêd hêja,
Hêja teze vir dibêje:
- Wêlî bi wêl!
Ji Qeroyê Hesora, wêl!
Ji Almasta Resora, wêl!
Ji Resoyê Husora, wêl!
Ji aşiq û efrandarê
Beyta “Rihana Resora”, wêl!

JI RÛPÊLÊN JIYANA FÊRÎKÊ ÛSIV

Pêşiyêd Fêrîkê Êşiv ji qeza Qersê bûne, ji gundê Emançayîrê. Bavê wî-Ûsivê Îvoyê Hemo, ji êla sîpka, bereka wutiya bû. Şeş zarê Îvoyê Hemo û Zeyneva jina wî hebûne-Hesen, Zozan, Çîlê, Xezal, Kidê, Usiv.

Ewana pey şerê hemdinyayêyî pêşinra, salên revê-bezê, mihacir dibin. Nava şer û dewada, xelayî-celayêda ji wê malê çar nefer zêndî dimînin-Hesen, Kidê, Êşiv û Xezal. Xezal Romêda dimîne. Wexta koçerbûnê rêva mêrê wê Koroxlî dikujin, û Hesenîkê Cemaldîn Xezalê çawa jina xwe lê xwey derdikeve. Bo xatirê diya xwe, bi pirs-pirsyara nuxuriyê Xezalê-Riza, sala 1978-a ji Romê hate Ermenîstanê, hate dîtina xatî û xalêd xwe, kîjan, sed mixabin, çûbûne ax û berê sar. Ewî gilî dikir-çawa diya wî hertim destê wî digirt, û ew dihatine ber avê-wî alî sînor, û ewê dikire gazî, ji sînorçiya pirsaxûşk-birê xwe dikir...

Paşwextiyê Fêrîkê Êşiv derheqa hatina kurmeta xwe- Rizada destana (poêma) xwe "Rizayê kurmet" da nivîsî.

Lê Hesen, Êşiv û Kidê tevî qewim-pismamêd xwe ewil li Tiflîsê (Gurcîstanê), paşê Ermenîstanê, li gundê Pampa kurda (naha Sîpan) star divin.

A li Pampê sala 1934-a 2-ê meha mijdarê (noyabirê) Êşivê Îvo û Cemedra Emerra ewledekî kurîn jî dibe. Navê wî datînin Fêrîk.

Zarotiya Fêrîk Pampêda derbaz bûye. Pamp perçekî tebiyetêyî bedewe, çiyê çiya û baniya, çayîr, çîman û kulîlka:

War-welatekî xamîkî xasik,
Mkanê kawa, çiyê gulê nazik...

Êşivê Îvo-bavê Fêrîk

Êşivê Îvo-bavê Fêrîk, hêna salêd şerê cihanêyî dudada birîgadîrê (çawişê) kolxozê bû. Ew nebirine şêr, çimkî mala wî gran bû, îda deh zarê wî hebûn: Teyo, Hemo, Memo, Xatûn, Fêrîk, Şko, Onîk, Şerê, Miraz, Meksîm, lê birê biçûk-Mîşa pey şêrra bûbû.

Fêrîk deh saliya xweda diçe mektebê. Mekteb ermenkî bû. 7-8 salya wîda ew dişandine dibistanê (mektebê), lê çimkî bi destê

çepê dinivîsî derzdar serda hêrs diketin, zaro jî ser çepya wî dikenyan. Loma jî Fêrîk ji dibistanê direvya. Bi zorekê hîn bû-bi destê rastê nivîsî. Wekî din-bi destê çepê kevçî digirt, nanê xwe dixwer, bi destê çepê xebata giran dikir. Sala 1951-ê dibistana gunde hevtsale bi şedetnema pesnandinêva xilaz dike.

Fêrîk xwendina mektebêra tevayî diçû ber berxa.

Zilamê fikirsucuh tebiyeta şênda dikete mitala, “şevêd havîna, li guhêr û bêdera, mîna ktêba xweye dersa steyr û peyrê ezmana dixwend”... Ruhê berxvanê biçûk bere-bere bi kubir keyîsa tebiyetêva perwede dibe...

Wexta gîhadirûnê Fêrîk berxvantî disparte Onîkê bira û xwe-xwe diçû xebata kolxozê.

Lê hê naçe ber çevê min
Ew dîdema bi gul û nûr:
Qelfa qîza bi kincê reng
Ser milê wan –tîrmix, tûrpaşk,
Hilparkî çiyê dibûn çeleng
Wek “Tawisê” bi par û bask...

Û Fêrîk tev hevala diçû “vîlkê” - gîha berev kirinê-pey wan “canik-cewahira”...

Fêrîkê Ûsiv bêy xwestina xwe Xandinxanaêda Yêrêvanêye pêdagojîyê hate qebûl kirinê. Pey kutakirina Xwendinxañêra hema wê salê jî, ya sala 1955-a, Înstîtûta pêdagojîyêye ser navê Xaçatûr Abovyanda li fakûltêta(beşa) filologiyê-dîrokîyêda tê qebûl kirinê.

Sala 1955-a rojnema “Rya teze” destpêkir derket. Axavtinên radîoyêye kurdî jî bûne herrojî. Heta kutakirina înstîtûtê rojnema “Rya teze”-da 22 helbest û gotarên Fêrîkê Ûsiv dertên. Şiyêreke wî ”Ez û cimet” bi rûsî sala1958-a kovara “Dirûjba narodov”-da dertê (kovara “Dostiya cimeta”,#9, Moskva), nivîsarêd wî radîoya kurdîda têne belakirinê. Sala 1957-a berevoka”Nivîskarêd kurdaye sovêtiyê”-da yanzde şiyêrêd wî çap dibin.

Sala 1960-î Fêrîkê Ûsiv înstîtûtê xlaz dike.

Fêrîk radîoyêda, para kurdîda tê kivşkirinê çawa serwêre para edebiyetê.

Sala 1961-î kitêba Fêrîke pêşin -“Çevkanî” çap dibe. Ew ji aliye xwendewanada rind tê qebûlkirinê. Ew hub û hisreta şayîr bû. Mîna çevkaniya zelal bû û şayîrtiya Fêrîke helal elam dikir. Wê salê jî berevoka “Efrandinêd nivîskarêd kurdê sovêtiyê”- da neh helbestêd Fêrîk çap bûn.

Radîoyêda Fêrîkê Ûsiv bi helalî dixebitî. Ewî rastgo bû. Qebûl nedikir qelî, derewî, durûtî, nivîsarêd sist paşda dida, a bona wê yekê jî serekredaktorê berê C. dek-dolav li dora Fêrîk hunand, û ûsa kir, ku Fêrîk ji xebatê derxistin...

Fêrîk çendekî şûnda helbestêd xweye çapkîrî û neçapkîrî kire çelte û bir derê malê şewitand. Digo: “Kêra dinivîsim?”...

Pey dûrketina ji xebata radîoyêra Fêrîk ber xwe diket. Ruhê wî rehetî nedidît.

Hecîyê Cindî Fêrîk kire xîretê, go:

- 250-î saliya şayîrê ermenyayî mezin Sayat-Nova gere bi şaynetî bê kivşkirinê. Were em berevokeke wergera hazir bikin,- pirtûka Sayat-Nova da Fêrîk, go, - kîjan helbesta tuyê tercmekî xwera bibjêre, yêd din jî ezê tercmekim.

Fêrîk xwend û wergerand ... klamkî sitra, tercmê xwe şande rojnema “Rya teze” û radîoyê. Bi tercmê Fêrîk kilamêd Sayat-Nova radîoyêda sitran. Paşê, payîza sala 1963-a, Fêrîkê Ûsiv tevî konkûrsa qedandina efrandinêd Sayat-Novaye baş bû. Ewî gere artîstêd ermeniyê eyanra pêşda bihata.

Hate elamkirinê, wekî helbestvanê kurdî cahil Fêrîkê Ûsiv wê şiyêra Sayat-Novaye “Tu hingêda aqilbendî” bi tercma xwe bixûne. Serayê bi hewaskarîke mezin li bejn-bala Fêrîk û bedewiya wî dinhêrî. Zef ker û lal, te tirê kurmancî fem dikin, guh dane xwendina wî û pey xilazkirinêra dirêj, zef dirêj destê xwe lev xistin.

Fêrîk layîqî prêmîya (xelata) dereca sîsya bû.

Hema wê salê jî berevoka şiyêrêd

Sayat-Nova bi tercma Hecîyê Cindî û Fêrîkê Ûsiv hate weşandinê.

Sala 1964-a Fêrîk erza xwe da, wekî bibe endamê Yekîtiya nivîskara. Aha çi nivîsîbû helbestvanê ermenîyî mezin Hovhannês Şîraz derheqa Fêrîk da:

“Demeke dirêje-dîna min lêye, çika çi nivîskarên teze têne dinyayê. Û vaye ne tenê nivîskarên ermenî, lê yên milletên mayîn jî bin kevira derdikevin wek kaniyên zelal, ku vê lepa axa kal-bavê me ermeniya sitirîne. Aha yek ji wana eve, yekî bi talant, xudanşuret Fêrîke, ku min bi xwe jê tercme kirîye.

Ez di wê baweriyêdame, wekî ew gelekî hêjaye, ku bibe endamê Yekîtiyê...

Hovhannês Şîraz, 1964”

Û dîsa çevnebarî û mixenetiya hine “şayîra” Fêrîk gîhandin wê derecê, wekî xwexwe erza xwe paşda hilda... Û tenê pey deh salara, 1974-a ew bû endamê Yekîtiya nivîskara.

Sala 1968-a payîzê Fêrîkê Ûsiv hilgerya gund.

Fêrîk gundê Pampêda bû mamoste. Ewî dibistanêda fêrên (dersên) zimanê kurdî didan. Hevtê 2-3 roja gundda dima. Rojêd mayîn li Yêrêvanê bû, ji ber ku neferê wî bajêrda diman.

Salêd 1976-1980-î Fêrîkê Ûsiv bi proêkta xwe, tenê, tamed xwe û neferê xwera Pampêda çêkir. Dorê sûrek kişand, fêza sûrê jî axilê pêz çêkir. Ji hostatiya wî gund-gundîti zendegirtî diman.

Ewî nivîsî:

...Û wextekê jî du rênçer wê bên,
Xwe bavên ber siya axilê minî şên:
“Hey gidî, -bêjin, - Fêrîkê rehmetî
Ser van tam-taşa çîqa zemet dî...”

Paşê çend berx, kar, mirîşkêd pir bedew û du golik xwey dikir. Ew avayê wî çêkirî û xweykirina heywanet jî, meriv digo, pareke poêziya wî bûn.

Sala 1971-ê li Moskvayê, bi rûsî pirtûka “Hikyat derheqa Bar Mûraz”-da destana Fêrik “Xewna Mîrmeh” çap bû. Vira derheqa fikira filosofîya mirin û jîanê, dîalêktîka emirda tê gotinê.

Sala 1977-a, pey êpêce çetnayara, pirtûka “Narê” hate weşandinê.

ÊVARÎYA ŞAYÎRE HOBÊLYANIYÊ

bo 50 saliya Fêrikê Ûsiv

Navê şayîrê kurdî eyan Fêrikê Ûsiv nava lîtêratûra kurdaye sovêtiyêda cîkî berbiçev digire. Berevokên efrandinêd wî zûva bûne xemla textê xwendewana. Şayîrê xweyê şureta mezin teql û akleke teze kire nava poêziya kurdaye sovêtiyê. Hema ji gavêd efrandarîyê pêşinda ewî nexş û awazêd şayîrtiyêye teze xwera anîn, kete nava “crîda” lîtêratûrayê, çawa sîyarê hespê Pêgasî khêl. Timtêl û xemla wî sîyarî çiqas çû-ber pencêd teva poêziyayê diha “vebûn-biriqîn”. Û badilhewa nîne, wekî şayîr berevoka efrandinêd xweye pêşin navkir “Çevkanî”, kîjanê rastî jî nava lîtêratûra kurdaye sovêtiyêda mînanî kaniyê kire bilqîn. Ava wê kaniyê çiqas çû- diha gur bû. Xwendinvana pêra-pêra texmîn kir, wekî şayîrê xweyê zên û merîfeta mezin tê nava lîtêratûrayê, yê ku xwera zingînya sîmêd tembûra şayîrtiyê tîne, gotina kîjanî yê mezin heye.

Derheqa riya Fêrikê Ûsive efrandariyêye qedandî, talanta wîye şayîrtiyêda wê êvariya hobêlyaniyêda hate gotinê, ku çendekî pêşda bona 50-î saliya bûyîna wî li sera mala nivîskarêd Ermenîstanê derbaz bû. Wextê êvariye, kû serwêrtiya Yekîtiya nivîskarêd Ermenîstanê teşkîl kiribû, şayîr û nivîskarêd ermenî û kurd, rewşenbîrêd me, xwendkar, maşoqêd poêziyayê berev bibûn.

Spîkêrê serwêrtiya Yekîtiya nivîskarêd Ermenîstanê nivîskar M. Sargsyan bi xeberdana sifteva êvarî vekir.

Derheqa emir û şuxulvaniya şayîre efrandariyêda nivîskar Babayê Keleş bi axavtin pêşda hat. Fêrikê Ûsiv, ku tebiyetê hunur û talanta şayîrtiyêye mezin dayê, ewî got, gelek efrandinêd delal nivîsîne, saya kîjana şayîr layîqî hizkirina hemcimetiyê bûye.

Li kenarê ewî çemî, ku ji “Çevkanî”-ya enzel destpê bû, ”Gula Elegezê”şîn bû. Şayîr vê berevokêda hîmlî li ser xezna zargotina

cimeta meye dewlemend hîm bûye. Poêma “Xewna Mîrmih” efrandineke usane, li ku şayîr tomerîkirina filosofiyêye teze kirye, ew bi nexş-nîgarêd nuhva daye dewlemendkirinê.

Sala 1967-a berevoka şayîre sisya bi sernivîsara “Lîrîka” cap bû. Eva berevoka dereca teze bû nava efrandinêd wîda.

Berevoka “Lîrîka”-yêda talanta Fêrîkê Ûsiv dha “tîr” bûbû, fikira wî hê gihîştî bû û ese gotî bifîrya. Û firî...Ew firîn bû xuliqandina poêma “Ûşivê Nevya”, kîjan sertaceke efrandinêd Fêrîkê Ûsive. Eva poêma ser hîmê beyt-serhatiya zargotina cimetêye wî navî hatye nivîsarê.

Poêma “Ûsivê Nevya”, ku aliyê çapa xweva efrandina şayîre lapa mezine, mecal da, wekî ew temamiya zoraya talanta xwe nişande. Pey wê poêmêra du poêmêd dinê jî nivîsî –“Rhana Reso” û “Hisret”, ku bi navê “Hisretdefter” berevoka şayîr û nivîskarêd kurdêd sovêtiyê “Bahara teze”-ye 1984-ada çap bû. Nava van poêmada talanta şayîr bi şewqa teze birîqî, îlahî di dereca dîharkirina psîxologîya ruhê merivada.

Fêrîkê Ûsiv xweyê dilê bengîyî mezine. Nava efrandinêd wîda şîerêd bi têma hub-hizkirinê gelekln.

Şayîr usa jî gelek efrandinêd şayîrê nav û deng bêqsûr tercmeyî kurdî kirîne: Şêkspîr, Bayron, Gyotê, Pûşkîn, Lêrmontov, Yêsênîn, Sayat-Nova, Av. Îsahakyan, Hov. Tûmanyar, ...

Êvariyêda doktorê ulmêd filologiyê,profêsor Hecîyê Cindî, doktorê ulmêd dîrokê Şekroê Xudo, kandîdatê ulmêd filologiyê Çerkezê Reş bi axavtineke germ şayîr slav kirin... Wê şûnda, katiba komnehiya Aragasêye partiya komûnîstîyêye duda Sîsa Husêyn, serwêre para radîoxeberdanêd kurdî Ahmedê Gogê, dîrêktorê mekteba gundê Pampê(Sîpanê) Têmûrê Mîro û yêd din pêşda hatin û hobêlyar bimbarek kirin.

Paşê şayîr Fêrîkê Ûciv xeberda û razîbûna xwe da bona qedirgirtin û pir qîmetkirina emekê wî.

Para êvariyêye bedewetiyêda şiyêrêd şayîr hatine xwendinê, koma gûndê Camûşvanêye vokal-haceta û sazband, dengbêjêd mayîn pêşda hatin.”

Pey êvariyêra, sibetirê, Pampêda, mala Meksîmê birê Fêrîkda bira û pismama nan danîn, kêf kirin.

Rojnema “Rya teze”, 10-ê noyabirê sala1984-a.

*Gundda. Fêrîk tevî neviyên xwe
Narê û Elo. 1987*

***

Fêrîk ruhmal bû: “Dilê min wire
kîderê kalîn-pîşkîna pêz tê...” Ewî
her tiştê bedew- tebiyet bi çiya û
banyava, mêrg û çayîrava,
heywanetava, çivîkava hiz dikirin,
heta berx, kar û mirîşkên wî jî pîr
bedew bûn.
Ewî nivîsî:

Zidbûyî ji hevaltiya hulîkar
Ez xwera xwey dikim hijmekar
Birre dîk-mirîşkê reng-rengî...

Êvara cahil û ahilê gund ber dikana gund berev dibûn. Dikan jî
rex kaniya gund bû. Û her cara, gava ew “canik-cewahir” diçûne avê,
ber dikanêra, ber çevê Fêrîkê şayîrra derbaz dibûn. Û ew ser wan
“zeriya”, “hezala, kû yek ji yekê xastir bûn” bengî dibû û dinivîsî...

Fêrîkê Ûsiv jiyana xweda pîr hate zêrandinê. Ewî pesinê qeydê
sovêtiyê û jiyana merivê sovêtiyê nedida...Pirtûkêd wî bi zore-zor û bi
cefa çap dibûn. “Ew çi seqeme?”, “ew çi derde?”, gelo Fêrîk roja
meye îroyîne geş navîne?... “ewî çawa turîş kirîye, nivîsiye, wekî jina
kurde sovêtiyê naxweze mêrê wê here şêr...”, “helbestên Fêrîk ye

“ekisîsovêtiyêne”, “eksîmorolîne”... Hey civînada derheqa van tiştada digotin, berevokên helbestêd wî paşda didan, şûnda dixistin, didane guhastinê...

***

Fêrîkê Êsiv bê hed û hesav gundê xwe-Pampa kurda hiz dikir. Pampêda ewî xwe li perçekî Kurdistanêda didît.

Fêrîk selmyanekî milletê xwe bû:

**Bra xwezil Kurdistanana min şên bûya
Miletê min aza, xwendî û zên bûya...**

Ewî hiz dikir tevî kal û pîra seheta qîsa bike derheqa walêt, koçerbûna wan, jî emirê berê. Ê helbestêd xweye hisretê û welatparêziyê dinivîsî, çawa “**Mustefa Barzanîra**”, “**Xûna milletê min**”, “**Kurdistan**”, “**Kurê minra**” û yêd din. Ewî wek yekî rê unda kirî, xalîfî bi hisret digo:

**Kurdim, kuyî Kurdistan,
Wey dîl û bindesta min...**

Piştira nivîsî:

KURÊ MINRA

Car-carana têm, melûl, dilxor û mirûz im,
Lawo, kerba binê lingê te radimûsim...

...Dibe rokê Kurdistanana xopan vebe,
Bavkê teyî hisret dil da lê tunebe.

**Bira hinge lingê te bi hisreta min,
Bigere nav ax-topraxa cimeta min.**

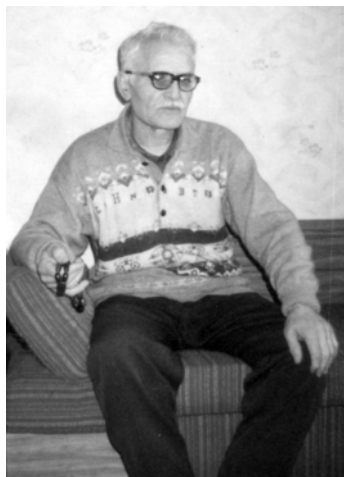
Halê Kurdistanê, bindestî û perçe-perçe bûna wê ji nexaşiya jî zortir
Fêrîkê Êsiv dizêrandin û dil- hinavê wî şayîrê nazik dêşandin...

**...Lê dilê min îro bi xeme
Boy kurdê me dûre êgirda.**

...Avxûnek der-besta hildayî
Ber çevê min şev-ro xuşîne,
Dayîkek ewlede undayî

Digirî û keserê dikşîne...

***

*Sufetê Fêrîkî dawiyê,
1997*

Rojêd emirê min darêkirin çûn.
Derd û nexweşî dilê min dicûn.
Tu heseke ron, tu gulaneke geş
Naşxulin kûra dilê min nexweş...

***

Na, qudûm tune,
Hal-hucûm tune...
Qews bûme xweda,
Dimirim bêxeda...

3-ê gulana sala 1997-a, zeman zûtir,
çevê xwe heta-hetê girt...

Bi xwestina Fêrîkê Ûsiv ew
berpala çiyayê Dibûrî hate definkirinê,
ku çawa ewî dixwest –

... bihatana kerî, bihatana sûrî
Dora tirba min çiyayê Dibûrî –
Hingê ruhê min-berxvanê berê,
Hêlbiya hisreta xubara qebrê...,
Tevî kerê pêz ji çiyayê bilind,
Êvara bihata belabya nav gund...

Û Şekro Mihoyî nivîsî:

Edebyeta me kurda ziyaneke mezin dît. Nava wêda valabûnek
çêbû. 3-ê gulane sala 1997-a, 63 salya xweda helbestvanê nemir,
xudanşuret, xweyê merîfeta mezin û qelema adan Fêrîkê Ûsiv çû
rehmetê...

Û Wezîrê Eşo nivîsî:

Fêrîkê Ûsiv nemire...

...Fêrîkê Ûsiv barekî giran, barê derd û kulên welatekî berfireh
hilgirtibû ser milên xwe. Loma jî ewî nikaribû demeke dirêj ew bara
ragirta, û li ser pîyan bima. Ew di bin wî barîda mêl û xar bû û ket..

Û Eskerê Boyîk înivîsî:

...Keserên tel hêsirada şil bûne, wax,
Giran bûne vê êvarê ser dilê min,
Caw anîne, cawa nebxêr, cawa dilêş,
Wefat bûye helbestvanê meyî mezin.

Helbestvan û torevan Kawa Nemir (Turkiya) nivîsî:
Fêrîkê Êsiv di 63 salya xweda, li Yêrêvanê, li wî aliyê din ê
Erezê, kiras guhast û tevî karvanê Nemirên kurd bû...

Meha çile, sala 2011 hukûmeta Ermenîstanê dibistana
gundê kurdan – Pampê (naha Sîpan) bi fermî kire ser navê
Fêrîkê Êsiv.

DERHEQA FÊRÎKÊ ÊSIV DA **Ji rojnîşên Hecîyê Cindî**

19.11.1965

Duh xwendkarêd kurde Yêrêvanê êvariya rasthatina tevî şayîr
Fêrîkê Êsiv teşkîl (amade) kiribûn. Rasthatin lawikekî merîfet, sedirê
êvariye Ezîzê Xeto vekir. Paşê derheqa nivîsarêd Fêrîkda Şikoyê
Hesen, Mîkaêlê Reşîd, Eskerê Boyîk, Emerîkê Serdar zef baş
xeberdan.

Dura weke sehetekê Fêrîk şiyêrêd xwe xwendin û bi hostatîke
çawa dixwend!

Ewî sera zefî kiribû, xwendkara bi şabûn û hizkirin guhdariya her
şiyêreke wî dikirin...

02.11. 84

50 saliya Fêrîk li mala nivîskara bi şayînetî hate derbaz kirinê.
Cimet awqa zef bû, wekî wê sera mezinda rûniştekek têrê nekirin û gele
meriv ser linga sekinî bûn...

Ca êvarîke çawa bû... Şabûneke çawa bû...Eynî eyd...

Eyda poeziya me kurda bû...

Mala te ava, Fêrîkê Êsiv, şayîrê meyî Mezin!

Min jî dev-devî niv sehetê êvariya bo 50-î saliya ji dayîkbuyîna
Fêrîkda xeberda.

***

Ez vê pirtûkê bi dil û can pêşkêşî Fêrîkê Ûsiv - şayîr û helbestvanê kurdê sovêtistanê yê hêja, bi xîret, qedirgir û wetenperwêr dikim.

QANATÊ KURDO, 19.01. 1984, LÊNÎNGRAD
(Pirtûka “Tarîxa edebyeta kurdî”)

***

Fêrîkê min, “Çevkanî”- navê kitêboka teye çûke pêşin – ew îda poêzyaye. Her tişt hatye gotinê... Ew çevkanîye –mizgînî, ji wê çevkanîyê şiyêrên te, ku mîna ava tezeze zelal, sar û xweş, îda dertên-me pir şa dikin.

EMÎNÊ EVDAL, s. 1961

***

Di nava ezmanê helbestvanîya kurdên Sovêta berêda, ji salên 50-î yên sedsala 20-î û virda çend stêrkên geş yên wek stêrka serê sibê derketin **û di nav wanda yeke here geş stêrka Fêrîkê Ûsiv bû.**

WEZÎRÊ EŞO

***

Fêrîkê Ûsiv helbestvanekî Xwedêdayî bû, hostê xebera bedewetiyê. Ewî bi helbest û destanên xwe yê delal cûre, reng û naverokeke nû, bi heqî nûjenîke eslî anî nava poêzya Kurdaye pirqurne...

ESKERÊ BOYÎK, s.2004

...Helbestên helbestvanê xweyê şûreta mezin Fêrîkê Ûsiv bi heyecanîke kur û rêj hatine hunandin. Mukurî, heyr û hisretên şayîr telebextiyêra di jîyanêda nehatine sêrî, ew neçû Kurdistana xwe, bi hijmekarî negerya li soqaqê Cizîra Botan...

Poêziya wî dijî û hasten zelal û paqîj di nav ruh û dilên xwendewanada hişyar dike.

...Naka Fêrîkê Ûsiv wek şayîrekî esilzade bêminet dilive diçe berbi pêşeroja edebyeta kurd û Kurdistanê, poêziya wî bi taqên xalîse kûr û bi xemil-rengên şavva nitirîye... ew her tenê layîq-hêjeyî hizkirinê û qîmetkirina bilinde.

ÇERKEZÊ REŞ

***

...Gava ku mirov çav didêre *Hesretdeftera* Fêrikê Ûsiv, mirov hişmiraz li bedewiya berhemên wî dinihêre. Ev risteyên Fêrikê Ûsiv bi dest xwe re xwendevanê xwe dikişîne nava xwe û bi me dide zanîn ku Fêrikê Ûsiv helbestkarekî serdema xwe ye, gerdûnî ye û ew qasî jî ji çavkaniyên zimanê Kurdî bi lemelem tê...

Fêrikê Ûsivê tebiyetbêj, helbestkarê çar werzan, çiyayan, belekiyên berfan, beyaniyên di pengbûna xwe de mişt bizav û êvarên hênik û zozanan û deştan, ba, baran, berf û bagerê, yê hemderd bi ewran re û hevriyê Pûşkîn, Yesenîn û Lermontovê mezin. Wî bê hesab risteyên evîn û berxwedanê, hezkirina ji welêt nivîsîne û dengekî nemir li pey xwe hiştiye.

KAWA NEMIR

FERHENGOK

Qemer dax, Davan, Dibûrî, Hevtêmanat, Qûç – navên çiyayên li rex gundê Sîpanê, kîjan ciyê dayîk bûyna Fêrikê Ûsive

Dersdar – mamosta

Dewsgirtî – cîgir

Egrîdax – çiyayê Masîs

Maşîne – trê

Mekteb – dibistan

Mexulqet – civak

Mûsa – di nav mîtolojîya hûnanada xudaya parêzera zanyariyê û hunermendiyê, ruhdarbûna efrandariyê, kaniya ruhdarbûnê

Palat – koçik û sera

Pilanêt – (rûsî) heyetiyan qinyatiyê li ezmana (mars, yûpîtêr, topa dinyayê û yêd mayîn), kewket, seyare

Post – (rûsî) tebî, ciyê nobedaryê

Rasûl – Rasûl Hamzatov, helbestvanê avarayî mezin (Daxistan, Rûsiya), sala 1923-a ji dîya xwe bûye

Rewan – Yêrêvan

Şayat - Nova- (1722-1795) – şayîr-aşiqê ermenyî mezin. **Sedir**-serok

Sovxoz – (rûsî) malhebûna sovêtîyê

Sîbîr – Rûsya rojavara dibêjin

Tarîq – dîrok

Talant- merîfeta mezin

Tercime – werger

Teşkîlîkirin- amadekirin

Xebat – kar

Hobêlyan- sersala mirovekî yanê jî bûyerekê

Hovhannês Şîraz (1914-1984) –şayîrê ermenyayî mezin.

Ûrisêt –Rûssiya

Ulm – zanyarî

Fîrdûsî (940-1030) –şayîrê îranêyî herî mezin.

Firinde – balafir

Xopan –qîrac

Cimet – gel

Şayîr- helbestvan

Şiyêr – helbest

Şulet –miletê mayîn, vira –ermenî

Şoş – rê

Şofêr- avtoajo

Qurne – sedsal

GOTARÊN DERHEQA FÊRÎKÊ ÛSIV DA

1. Êvariya şayîre hobêlyaniyê, rojnema Rya teze, 10. 11. 1984
  2. Çiyayê poêziya me, rojnema Rya teze, gulan, 1997
  3. **Şekiro Mihoyî** – Şayîrê navdar Fêrîkê Ûsiv çû rehetê, rojnema Armanc, gulan 1997.
  4. **Wezîrê Eşo** – Fêrîk nemire, rojnema Rya teze, gulan, 1997.
  5. **Eskerê Boyîk**- Serxweşiya min, rojnema Rya teze, gulan, 1997.
  6. **Têmûrê Xelîl** - Fêrîkê Ûsiv bi xeyd ji cihanê çû, rojnema Rya yeze, 16.07, 1997
  7. **Eskerê Boyîk**, Fêrîkê Ûsiv, nava pirtûka “Nûra Elegezê”, Oldênbûrg, 2004
- Çerkezê Reş** -
8. Fêrîkê me – ji pirtûka F.Û. “Kerdîga kilama”

9. Hijmekariya çayîre duyemîn, pêşxebera pirtûka “Bera ber deriya” (berevoka wergera”, bi zimanê ermenkî, Yêrêvan, 2006.
10. Derheqa hostatiya Fêrîkê Ûsiv da, pêşxebera “Berevoka berhema, cilda 1-ê”, Yêrêvan, 2008
11. **Wezîrê Eşo** – Şayîrê Xerîbiyê Fêrîkê Ûsiv.
12. **Rohat Alakon** – Destana Rizayê kurmet..., Netkurd, 11.21.2009
13. **Perwîz Cihanî** – Mîrê hozanan Fêrîkê Ûsiv, Avesta, 2009
14. **Têmûrê Xelîl** – Dibistana gundê Sîpanê kirine ser navê Fêrîkê Ûsiv, Netkurd, 2011

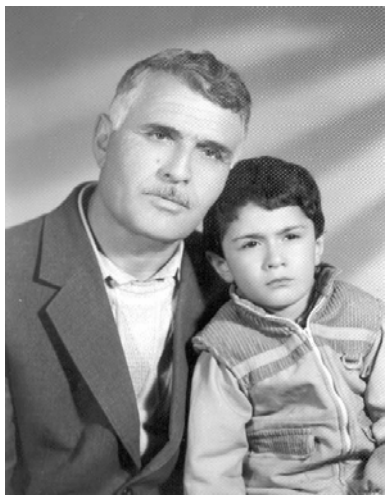
Dîdemek (çevpêketinek) ji gundê Pampê (Sîpanê)

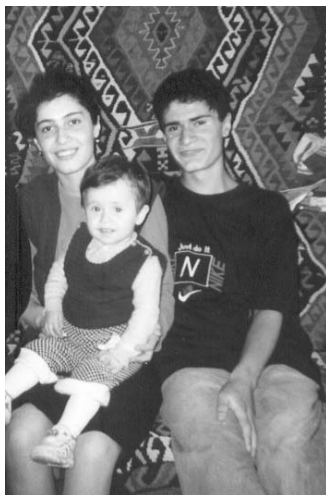
Neferê mala Êsivê Îvo, sekinîne- ji çepê – Memo, Xatûn, Fêrik.

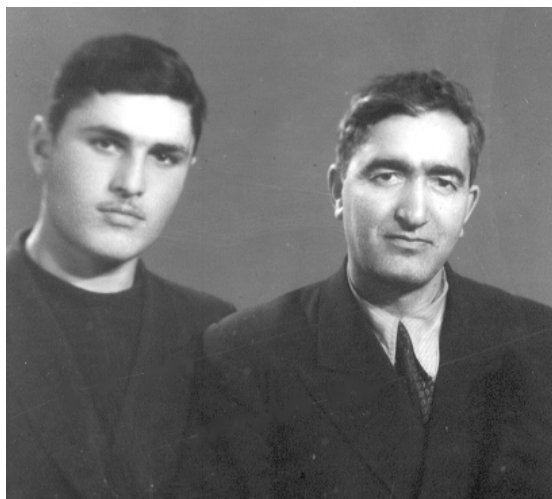
Neferên mala F. Êsiv: Firîde, Zerê, Zoro, Fêrik, 1966

F. Êsiv tevî neviyê xwe Alîk

nevî: Narê, Alîk û Lîna,
1998, Pamp

Hecîyê Cindî tevî Fêrîkê Êsiv

Fêrikê Ûsiv tevî Onîkê birê xwe

Fêrikê Ûsiv tevî
gundiye xwe Ûsê
Ozman, 1986

Mêrxasê destana "Rihana Reso"
Qeroyê Heso, s.1927

Tosinê Reşîd, Eskerê Boyîk, Fêrîkê Êsiv

Wezîrê Eşo, Fêrîkê Êsiv

Fêrîkê Êsiv tevî gundî û hevalê xwe
Bekirê Rostem, 1980s.

BERHEMÊN FÊRÎKÊ ÊSIV

1. Çevkanî, Yêrêvan, 1961.
2. Gula Elegezê, Yêrêvan, 1964.
3. Lîrîka, Yêrêvan, 1967.
4. Êsivê Nevya, Yêrêvan, 1973.
5. Narê, Yêrêvan, 1977.
6. Hisretdefter, (di berevoka Baharda, hej.3), Yêrêvan, 1984.
7. Dinya delal, (di berevoka Baharda, hej.6), Yêrêvan, 1987.
8. Hîveron, Stockholm, 1993.
9. Hisret, Yêrêvan, 2004, piştra - Êrbîl 2004.
10. Gahavêj arvî apîn (Ber ava gurr), berevoka helbesta bi zimanê ermenkî, Yêrêvan, 2004.
11. Destan, Yêrêvan, 2005, piştra- Êrbîl 2006.
12. Bera ber deriya, berevoka wergera, Yêrêvan, 2006.
13. Kerdîga kilama, Yêrêvan, 2007.
14. Berevoka berhema, cilda I-ê, Yêrêvan, 2008, piştra Dîyarbekir, 2011.
15. Berevoka berhema, cilda II-a, Yêrêvan, 2008.
16. Berevoka berhema, cilda III-a, Yêrêvan, 2009.
17. Pampa min, berhemên bona zarokan, Yêrêvan, 2009.
18. Bijare, Yêrêvan, 2010.

JÎ WEŞANÊN ÊKÎTIYA NIVÎSERÊN KURD- DUHOK

- 1) Nivêjek mestan e li dor gunbeda Cizîrî/ vekolîn- Dr. Fazil Omer-2004
- 2) Xewnên tazî/ helbest- Ruxweşê Zîvar-2004
- 3) Wexerek di nihênîyên deqî de/ rexne û vekolîn- Yasirê Hesenî-2004
- 4) Biyavê xwandinê/ vekolîn- Celal Mistefa-2004
- 5) Liber derazînka têkstan/xwandinên wêjeyî- Selam Balayî-2004
- 6) Xwandingeha birisîkirinê/ çîrok- Sedîq Hamid-2004
- 7) Hizir û dîtin/ hizir û rewşenbîriya kiştî- Dr. Arif Hîtu-2004
- 8) Çend riyêk bo deqî/ vekolîn- Sebîh mihemed hesen-2004
- 9) Berperekê winda ji jiyannama Selîmê Esmerê/ çîrok- Anwer Mihemed Tahir-2004
- 10) Çend xwandinek şewkarî/ vekolîn- Star Elî -2005
- 11) Janên sînahiyê/ roman- Tehsîn Navîşkî-2005
- 12) Qîses min bîlad al-Nercis- Hesen Silîvanî) çapa duyem 2005
- 13) Gotarên rexneyî/ komele wîtar- Hoşeng Şêx Mihemed-2005
- 14) Geriyanek di nav baxê edebê kurdî da- Reşîd Findî-2005
- 15) Sotîngeh/ roman Bilind Mihemed-2005
- 16) Siyapoşê zêmarî/ çîrok- De. Fazil Omer-2005
- 17) Şanoya hevçerx û çend dîtin/ Siyar Temir-2005
- 18) Viyan di demekê jandar da/ roman- Mihsin Ebid Al-rehman-2005
- 19) Teknîka vegêranê di kurte çîrokên (Fazil Omerî de) vekolîn- Nefîsa Îsmayil-2005
- 20) Mîrî û kevok/ çîrokên zarokan- Dr. Ebidî Hacî- 2005

- 21) Hejde çîvanokên gurga/ çîrok- B. Mihemed Ebidallih (çapa diwem-(2005
- 22) Rustemê Zalê/ filklur- Dr. Arif Hîtu (çapa diwê) - 2005
- 23) Şihîna çiyayê spî/ kurte çîrok- Nizar Mihemed seîd-2005
- 24) Cemiserê siyê/ kurte çîrok- Salid Salih-2005
- 25) Ey roj neçe ava/ pexşan- Selam Balayî-2005
- 26) Ji rewşenbîriya kurdî/ vekolîn-gotar- Nacî Taha Berwarî-2005
- 27) Zarokên cîhana aştî û aşopê/ vekolîn- Hizirivan Ebiduallih-2005
- 28) Dihok di serboran de/ bîrewerî- Sedîq Hamid-2005
- 29) Cak dirêda û helweşandin/ vekolîn- Dr. Fazil Omer-2005
- 30) Dawiya şervanekî/ roman- Îsmet Mihemed Bedel-2005
- 31) Pêlên rexneyî/ rexne- Nimet Allih Hamid Nihêlî- 2005
- 32) Dema hêšta giyanewer dişiyar baxivn/ çîvanokên millî- W. Hecî Cefer-2005
- 33) Ber bi deqê xomalî/ deq û şirovekirin- Îbrahîm Ehmed Simo-2005
- 34) Mêmêtîkis- ji hizirikirinê taku aydyolociyayê/ Dr. Fazil Omer-2005
- 35) Kelitor.. Nasyonalîzim û erebkirin/ vekolîn- Ebdal Nurî-2005
- 36) Peyvên bê perde/ vekolînên rexna edebî- Ebid Alxaliq Sultan-2005
- 37) Nivîstin di çavê nêrgzê da/ helbest- Beşîr Mizûrî- 2005
- 38) Ji felsefa berxudanê/ helbest- Remezan Îsa-2005
- 39) Ewê dijî hemiya/ kurte çîrok- Sebîh Mihemed Hesên-2005
- 40) Nijiyargerî/ Dr. Fazil Omer-2005
- 41) Bîst sal û êvarek/ roman- Sebirî Silêvaneî-2005
- 42) Nivêsin dinavbera nivîserên xudawend û lêgeryan li azadiyê/ vekolîn- Hoşeng Şêx Mihemed-2005
- 43) Ji çîrokên millî yên filklorî/ Cemîl Mihemed Şêlazî-2005
- 44) Cewahir Al-mubdeîn/ munaqesat adbiye- Îsmayil Badî-2005

- 45) Dîmenên peçnî/ çîrok- Kîvî Arif-2005
- 46) Tîr ji kivana diweşiyên û ber tîne min/ helbest- Selman Kovlî-2005
- 47) Kevalekê rwîs/ helbest- Şukirî Şehbaz-2005
- 48) Dewlet û eşqeka kevnar/ helbest- Deyka Daliyayê-2005
- 49) Şevên bê xew/ helbest- Beyar Bavî-2005
- 50) Arzandina bendemanê/ Hizirivan-2005
- 51) Çaxê roj dipeyvît/ helbest- Şemal Akireyî-2005
- 52) Dû çemkên havîbûn yaxîbûn/ Emîn Ebid Alqadir-2005
- 53) Rastî û talan/ Sibihî Mirad-2005
- 54) Deftera bê gunehiyê/ helbest- Ebid Al-rehman Bamerinî-2005
- 55) Ziman û zimanivanî/ Ebid Al-Wehab Xalid-2005
- 56) Evîn- xem û mirin/ helbest- Gîb deştanî-2005
- 57) Zindana biçûk/ helbest- Azîz Xemcivîn-2005
- 58) Aşiq di behşteka yutubiyayî da/ helbest- Mistefa Selîm-2005
- 59) Ezê di hambêza henasên te de/ çîrok- Îsmayil Mistefa-2006
- 60) Roman li devera behdînan/ vekolîn- Remezan Hecî-2006
- 61) Raya giştî- têgeh û pênasîn û guhorîn û pîvana zanistî/ vekolîn- Mîslim Batêlî-2006
- 62) Helbesitên rengîn/ helbest- W: Tengezarê Marînî-2006
- 63) Tevnikera kurd- hunermenda berze/ vekolîn- W: Mesûd Xalid Gulî-2006
- 64) Çapeneniyeî rewşenbîrêî devera behdînan (1935 -2000) bîlagrafiya- Wesfî Hesên Ridênî-2006
- 65) Şeva firîşte revîn/ çîrok- Îsmayil Silêman Hacanî-2006
- 66) Gilolika aliziyayî- îdiyemên kurdî- Xalid Salih-2006
- 67) Nivêjeka baranê- helbest- Heval Findî-2006
- 68) Ruj- helbest- Hişiyar Mihemed Hesên Rêkanî-2006
- 69) Ayirdeyên viyanê- helbest- Bilind Mihemed- 2006
- 70) Dêrdê evînê(nuvlêt) Yûnis Ahmed 2006
- 71) Efsaneya stiranên bindesitiyê- Necîb Balayî-2006
- 72) Xewneka emirîk (kumeka çîrokên Ezîz Nesîn) W: Xeyirî Buzanî 2006

- 73) Hizirînek di zimanê kurdî de- Reşîd Findî-2006
- 74) Xanî mamustayê siyemîn- Mem Şerîf-2006
- 75) Ji awazên ciwaniyê- helbest- Nacî Taha Beriwarî- 2006
- 76) Çend belge name yên mîjwî li dor kurdan- Dr. Selah Hirurî-2006
- 77) Meşa bûkan- helbest- Hêvî Berwarî-2006
- 78) Ew zelumê digel xwe ji yek cuda- şano- Siyar Temir
- 79) Pelên eşqê- helbest- Diribas Mistefa- 2006
- 80) Şevên sar- roman- Hesên Îbrahîm-2006
- 81) Helbest bo delalê- helbest- Xalid Hisên-2006
- 82) Balulka şekirê- kurte çîrok- Hesên Silêvanî-2006
- 83) Heyranok namên evîndaran- fulklor- Adîb Ebidullah-2006
- 84) Mirin di qîşleya padşahî de- kurte çîrok- Mihsin Ebid Al-rehman-2006
- 85) Cîvanoka gayê sor- fulklor- Cemîl Mihemed Şêlazî-2006
- 86) Selwa hêj belalîske- helbest- Luqman Asîhî-2006
- 87) Bilîcan- roman- Perwîz Cîhanî-2006
- 88) Lêalîxana goveyî-çîrok- filiklor-Mistefa Bamernî-2006
- 89) Vegre-Roman- Şahîn Bekir Suwerekî-2006
- 90) Qedera min-helbest-Selman Şêx Memê-2006
- 91) Bihnişk-Folklor-Mehemed Hesên Binavî-2006
- 92) Armanc-helbest- Sebrî Hekkarî-2006
- 93) Bakurê Dil-helbest- Dilşa Yusif-2006
- 94) Xwenek Binevî-çîrok-Esmet Mehemed Bedel-2006
- 95) Nehîniyên Xameî-helbest-Sebrî Nehêl-2006
- 96) Henasek Di Peristgeha şîirê de- xwendinên wêjeyî- Selam Balayî-2006
- 97) Şoreşên Barzan-helbest- Heydar Metînî-2006
- 98) Aşqa me çiryeka zerdeştiye- Esmâil Mistefa- 2006
- 99) Tenhistan-helbest- Kemal Silevaneyî-2006
- 100) şaxêd dstana Rustemê Zal ê kurdî- Prof. Haçî yê Cundî-2006
- 101) maqalat neqdiye fi nusûs el nercis-Mecmuat kutab-2006
- 102) dîwana helbestan- Esmâil Taha Şahîn-2006

- 103) dev çî nanbihîsin- çîrok- Têlî Salih Mûsa-2006
- 104) şevêka bê nivêj-helbest- Layiq Cemal-2006
- 105) paraduksîzim û têgehê wê di hozana nûxwaza kurdî de li devera behdînan/ vekolîn- Îsimet Xabûr- 2006
- 106) Dosiya Barzanî di sindoqa pîlayî ya stalînî de/ vekolîn- Wezîrê Eşo- 2006
- 107) Helebçe/ helbest- Seydayê Keleş- 2007
- 108) Çavên sîtavkê/ roman- Tehsîn Navîşkî- 2007
- 109) Bakurê helbestê/ helbest- Arjen Arî- 2007
- 110) Gerriyaneka bê hode/ çîrok- Nefîsa Îsmayil- 2007
- 111) Sure birîna şeva min/ helbest- Selwa Gulî- 2007
- 112) Eşîq di xilwegeha mirinê da/ helbest- Aştî Germavî- 2007
- 113) Sirûdên rojihelatî/ çîrok- Celal Mistefa- 2007
- 114) Ariyana sînoren dûr/ helbest- Mesud Xelef- 2007
- 115) Awazên xameyî/ lêkolîn- Nîametulaeh Hamid Nihêlî- 2007
- 116) Beyta Sîsebanê/ Hizirivan- 2007
- 117) Ger Tu Mabay/ hozan- Selman Şêx Memî- 2007
- 118) Leşê Şevê/ helbest- Selam Balayî- 2007
- 119) Dalehiyên kesekê bi tinê/ çîrok- Dr. Arif hîtu- 2007
- 120) Çend hizirên rewşenbîrî/ gotar- Nacî Taha Berwarî- 2008
- 121) Helkolîna zimanî/ vekolîn- Dr.Fazil Omer- 2008
- 122) Xewneka kîvî/ helbest- Deyka Daliyayê- 2008
- 124) Petromkirina gunihan/ çîrok- Mihisin Ebdûlrehman- 2008
- 125) Roanên setekî/ çîrok- Edîb Ebdûlah- 2008
- 126) Roj ava dibît- da bihilêt/ helbest- Sedîq Xalid Hirorî- 2008
- 127) Bajêrê dînan û çend çîrokên din/ karîketore çîrok- Têlî Salih- 2008
- 128) Evîn û stiran/ helbest- Fêsel Mistefa- 2008
- 129) Govenda jînê/ Dr.Xeyrî Neamo- 2008
- 130) Kepeza xewnan/ çîrok- Xmegînê Remo- 2008
- 131) Bênder/ helbest- Diya Ciwan- 2008
- 132) Sipîhistan/ çîrok- Xalid Salih- 2008
- 133) Hêcbûn/ têkistên edebî- Ehmed Yasîn- 2008

- 134) Têkist di navbera gotara rexneyî û rêbaza edebî de/Emîn Ebdulqadir-2008
- 135) Payizeka şîn/ helbest- Tirîfe Doskî-2008
- 136) Em bo çi kitêban çê dikin/gotar- Hoşeng Şêxmihemed-2008
- 137) Şevên pirag/roman- Hesen Îbrahîm-2008
- 138) Çîrokên wergêray ji kurdî bo îngilîzî/çîrok- Loqman Asîhî-2008
- 139) Deh xewin/komeka helbestvana- helbest -2008
- 140) Rapiersîn û rawergirtin/vekolîn- Misil Batêlî-2008
- 141) Têkistên Edebî/Xalid Hisên-2008
- 142) Pira Arta yan îhayê giran/sê şanoyên wergêray- Enwer Mihemed Tahir-2008
- 143) Tîrsa bê didan/roman- Helîm Yûsiv-2008
- 144) Bîrhatinên Serxweş/helbest- Sîrwan Qiço-2008
- 145) Payiza peyvan/ lêkolîn- Sebrî Silêvanî-2008
- 146) Meydana koçikan/çîrok- Îsamîl Silêman Hacanî-2008
- 147) çend stêrên geş d esmanê helbesta nû ya kurdî de/ xelîl dhokî ,vekolîn ,2008
- 148) dîwanên botanî/ sebrî botanî ,helbest ,2008
- 149) zman û edeb û mêjuwa kurd d (rojî kurd) da 1913/ hecî ce'fer ,vekolîn ,2008
- 150) lavja kevnewarekê xembar/ gulnar elî ,helbest ,2008
- 151) snurên veqrî/ îsmâil badî ,çavpêkeftn ,2008
- 152) pesnên amedxanê/ henîf yusf ,helbest ,2008
- 153) twafa yarê/ emerê le'lê ,helbest ,2008
- 154) tyora wêjeyî/ w: d. arf hîtu ,vekolîn ,2008
- 155) saloxet d heyranokan da/ cemîl mhemed şêlazî ,vekolîn ,2008
- 156) şano.../ syar temer ,vekolîn ,2008
- 157) min nevêt j leşê te bbarm/ beyar zawîtey ,hozan ,2008
- 158) sêhrebendî ya berdewam(zmanê çameyî)/ fazl emer ,vekolîn ,2008
- 159) saku/ nuzad mzurî ,kurteçîrok ,2008

- 160) ferhenga klasîkên kurd/ mesod xald gulî 'vekolîn '2009
 161) eu pyauey be lamewe rt bû/ behr muftî '2009
 162) çend babet û lêkolînên zmanî/ 'bdaluhab xald 'vekolîn '2009
 163) sîmyau alxgab alş'rî 'd. mhmd sabr 'bîd 2009
 164) rojanên edebyata kurdî – çîkî '2009
 165) l bersfka me befr barî/ mhsn quçan 'hozan '2009
 166) deng û helngftn/ azad dartaş 'xuyndnên rexneyî '2009
 167) alşwaf... allîle alaxîre/ w: samî alhac 'çîrok '2009
 168) kîmyager/ w: d. lezgîne avdrehmanî 'roman '2009
 169) eu pyawaney le naw rengî tablokanm sema deken/ nale ebdulrehman 'çîrokan '2009
 170) 100 salya zana û nvîserê kurd qanatê kurdo/ tusnê reşîd 'komeleka vekolînan '2009
 171) helweseyên zînê/ d. arf hîto 'ş'r '2009
 172) baxure/ mhsn 'bdalrhmin 'roman '2009
 173) pêla reş/ hşyar rêkanî 'j bîreweryên pêşmergeyekî '2009
 174) kmêdê gewr/ sdîq hamd 'roman '2009
 175) demê nîçe b xo dbêjît/ w: salh yusf sofî 'vekolîn 2010
 176) babê mino/ mhmd slîm syarî 'kurte çîrok '2010
 177) mîhî al'myan/ anur mhmd gahr 'qss kurdye mtrcme '2010
 178) eu xanma henê/ hesen slêvaney 'huzan '2010
 179) sewdaserî/ xald sndurî 'huzan '2010
 180) henaseyên ş'rê/ 'bdalrhmin bamernê 'huzan 2010
 181) ev jî daxfn/ demhat dêrkîn helbest '2010
 182) frîn d pencerî da/ hzrvan 'helbest '2010
 183) stafkên evru û duhî/ şemal akreyî 'helbest '2010
 184) ez û tu b dîtneka dî/ nacî taha berwarî 'helbest '2010
 185) ne heval ne..! / ehmedê şuşê 'helbest '2010
 186) çend gulek bo yara min/ selman şêx memî 'helbest '2010
 187) dara çl awaz/ edîb çelkî 'helbest '2010
 188) peyaleka dn tarî/ bîlge sûmer 'helbest '2010
 189) wexerek l nav pêrbestên zmanê kurdî(krmancî) / façl 'mr 'zmanvanî '2010

- 190) seyê hêja/ w: ehmedê zero ‘çîrok ‘2010
- 191) meydan/ hkîm 'bdallh ‘çîrok ‘2010
- 192) drasat nqdye 'n aladb alkurdî/ mqalat lnxbe min alnqad ‘ drase ‘2010
- 193) lêkolînên wêjeyî/ komeka nvîserên kurd ‘vekolîn ‘2010
- 194) xewnên hlawîstî/ helbest ‘selwa gulî/ 2010
- 195) layê dî yê prê/ roman ‘thsîn navşkî ‘2010
- 196) bêdera ruys/ helbest ‘bhrî rşîd ‘2010
- 197) kurte çîroka kurdî l devera behdînan 1960 – 2005z/ vekolîn ‘xald salh ‘2010
- 198) dm alsnubr/ ş'r ‘trcme: bdl rfu ‘2010
- 199) şhîna şevbhurkên dl/ helbest ‘kunê reş ‘2010
- 200) rêbazên edebiyatê/ vekolîn ‘hîvî berwarî ‘2010
- 201) asê/ têkstên edebî ‘xald hsîn ‘2010
- 202) malbata bedrxanyan(1900 – 1950)/ vekolîn ‘d. slah mhmd slîm mhmd hrîrî ‘2010
- 203) j despêkê heta despêkê/ vekolîn ‘sebrî slêvaney ‘2010
- 204) lber têhna bersvên we/ komele dîdar ‘lqman ashî ‘2010
- 205) pşîkên stembolê jî lexern/ çîrok ‘esmaîl slêman hacamî ‘ 2010
- 206) dyarda mrna zmanan/ vekolîn ‘ferhad hacî ‘2010
- 207) xerîbî/ helbest ‘elnd mzurî ‘2010
- 208) hepareyên baranê/ helbest ‘d. arf hîto ‘2010
- 209) xewnên şuyim/ helbest ‘deyka dalyayê ‘2010
- 210) deravek j rexnê/ vekolîn ‘n'mt allh hamd nhêlî ‘2010
- 211) çîrokên cadugerî bo zarokan/ çîrok ‘w: hcî c'fr ‘2010
- 212) sê şanogerî/ şano ‘jaro dhokî ‘2010
- 213) cesteyên frok ‘çîrok ‘mhsn 'bdalrhmin ‘2010
- 214) dahênan d edeb û gotara ruşenbîrî da/ gotar ‘nacî gh berwarî ‘2010
- 215) evîn û enfal/ roman ‘hesen îbrahîm ‘2010
- 216) demê pvdank dpeqn/ kn çîrok ‘salh xazî ‘2010
- 217) vînma/ helbest ‘sad slêvanî ‘2010
- 218) ma b'd al'rç/ thqîq ‘syar tmr ‘2010

- 219) deşta dubanê/helbest ‘bdal'zîz hacanî ,2010
- 220) çend berperek j rojnamevanya kurdî/ rojnamegerî ‘ musedeq tuvî ,2011
- 221) tfkîk alns/ mqrabat nqdye ‘xalde xlîl ,2011
- 222) neyya bendemanê/kurteroman ‘kemal slêvaney ,2011
- 223) nêzîkî dumahya/ kurteçîrok ‘sbîh mhmd hsn ,2011
- 224) çend gotn û pejnên kurdan j devera badînan/ îdyemên kurdî ‘nzar mhmd sîd ,2011
- 225) xewnêk le derewey bazne/ şanogerî ‘helkeft adrîs abd ‘ 2011
- 226) mîr/ vekolîn ‘n: nîkolo makyafillî - w: salh yosv sufî ,2011
- 227) sîtafka mrovekê havî/ kurte çîrok ‘sîpan ebdulla ,2011
- 228) şopên rundkan/ roman ‘hzrvan ebdula ,2011.
- 229) almhrqe/ rwaye kr dye ‘blnd mhmd. werger: samî al hac ‘ 2011.
- 230) lê lê weso ‘spêdeka dî ‘derdê evînê/ yuns ehmed. 2011.
- 231) qla behdîna/ ebdulkerîm fndî ,2011.
- 232) stranên kometayî/ helbest ‘rzgar kêsteyî. 2011.
- 233) evîn û welat ‘helbest/ emerê le'lê ,2011.
- 234) gve bayekê kanûnî/ helbest ‘arf hîtu ,2011.
- 235) ferhenga hîzar(navên kurdan) / ferheng ‘mso xald gulî ‘ 2011
- 236) alşîx yuns alkrdî/ drase/ drase wthqîq: asmaîl badî ,2011
- 237) dîwana serdaî/ helbest ‘berhevkrn: thsîn duskî ,2012
- 238) şupa xezalê/ helbest ‘huşng usê ,2012
- 239) şervanekî surî dûr/helbest ‘fth allah hsînî ,2012
- 240) min dftr alantfaçe/ qss ‘hesen slîvanî ,2012
- 241) qefdek ji helbestên şngalê/ kumeka helbestvanan ,2012
- 242) dgel çrkan/ helbest ‘mstefa hisên ,2012
- 243) snurên dînekê/ helbest ‘hlbîn baqr ,2012
- 244) perê spî /helbest ‘ tîroj, 2012
- 245) gotgotk/ hebest, şeban Slêman, 2012
- 246) Bijre/ hebest, Fêrîkê Ûsiv , 2012